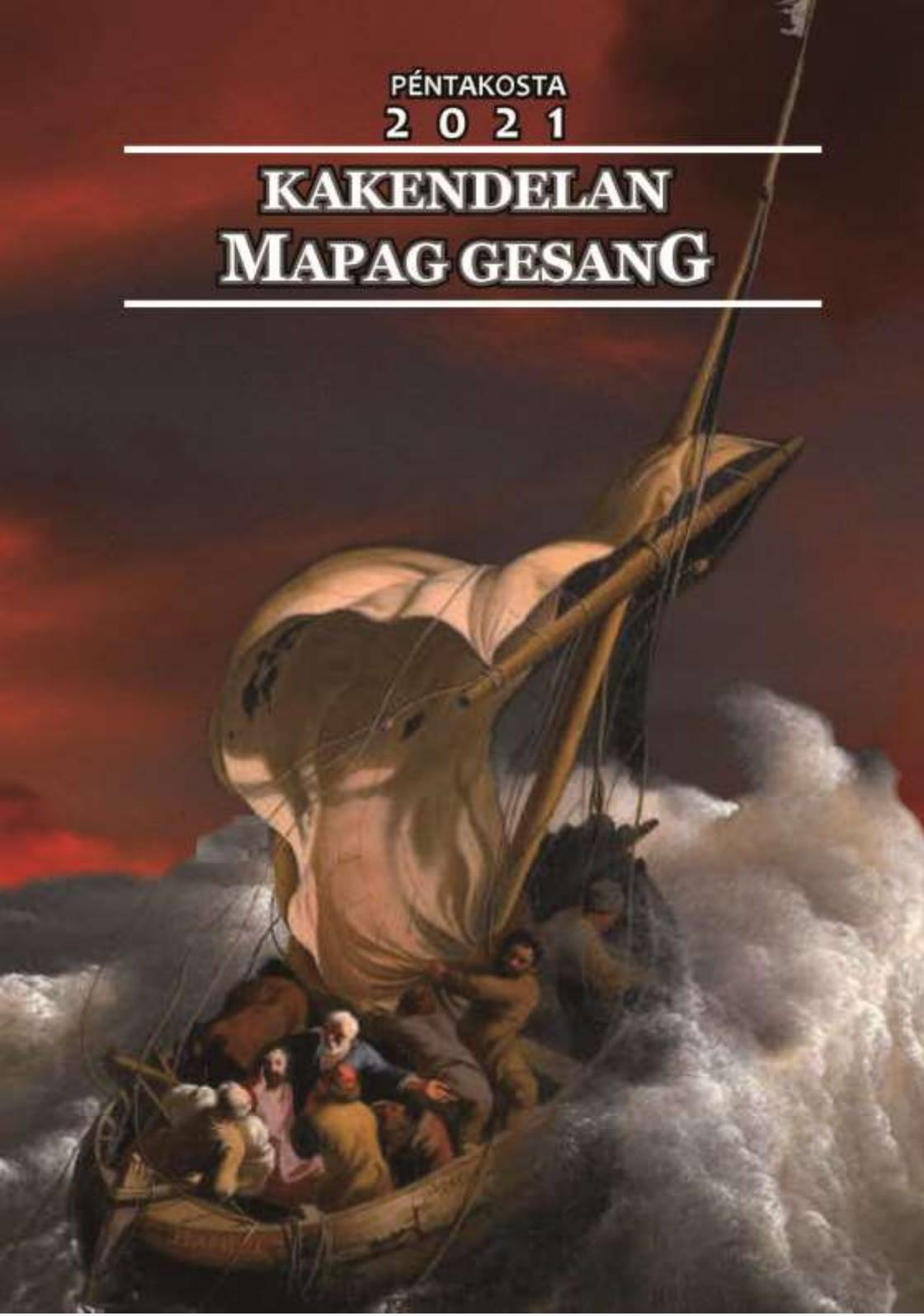

PÉNTAKOSTA
2 0 2 1

KAKENDELAN MAPAG GESANG

Mangsa Péntakosta 2021

Téma:

“KAKENDELAN MAPAG GESANG”

Kaimpun déning:

Lembaga Pembinaan dan Pengaderan

Sinode Gereja Kristen Jawa dan Gereja Kristen Indonesia

Jawa Tengah

Telepon: 0274 514721

Website: lpps.or.id

Kanggé nggantos cap-capan (dèrèng kalebet ongkos ngintun)
saben buku Rp. ....

ATUR SAPALA

Salam pepanggihan para mitra LPP Sinode ingkang minulya. Mugi pepanggihan kita malih punika dumados wonten ing salebeting greget peladosan ingkang tetep makantar-kantar. Punika mboten amargi kadigdayan kita utawi kawontenan ingkang cocok kaliyan pangajeng-ajeng kita, awit kasunyatan sapunika saèstu tebih saking pangajeng-ajeng kita. Kawontenaning jagad kita, saged kawastanan, tebih saking pangajab. Pandhemi Covid-19 kanthi sedaya ingkang dumados sampun ndadosaken gesang lan mangsa mangajeng kita dados morak-marik. Kawontenaning gesang ugi karaos surem. Awit saking punika, menawi gregeting peladosan kita tetep makantar-kantar, sedaya punika inggih awit pakaryanipun Gusti Allah wonten ing Sang Roh Suci. Gregeting pakaryanipun Sang Roh Suci punika ingkang badhé kita raos-raosaken lumantar Mangsa Péntakosta 2021.

Ing Mangsa Péntakosta tahun 2021 punika kita sinau sesarengan ngraos-raosaken jejer “Kakendelan Mapag Gesang”. Jejer punika wigatos kanggé ngraos-raosaken lan methik piwucal saking kasunyataning gesang kita sapunika. Kanthi jujur kita ngakeni bilih pandhemi Covid-19 kanthi sedaya ingkang dumados ndadosaken gesang kita sami geter. Ananging, minangka tiyang pitados kita tetep katimbangan supados tetep makarya. Roh Suci ingkang kita raos-raosaken ing Mangsa Péntakosta punika dados tukung daya kakiyatan tumraping gréja kanggé tetep makarya. Roh Suci ingkang kita imani tansah tetep makarya ngiyataken kita supados adeg kita saged asung kakendelan lan greget tumrap tiyang-tiyang ing kiwa tengen kita kanggé tetep makarya mujudaken kasaénan ingkang dipun kersakaken Gusti Allah wonten ing satengahing jagad. Pakaryan punika katindakaken mboten amargi gréja luput saking geguletaning jagad. Gréja ugi ngalami gulet lan tarung, ananging sedaya punika katindakaken kanthi cara

pamawas sarta pangajeng-ajeng ingkang mirungga. Ngèngingi bab punika kita saged ngèneti punapa ingkang dipun ngendikakaken déning Uskup Inggris John V. Taylor. Panjenenganipun ngendika bilih Roh Suci nyagedaken kita mboten namung kiyat sacara adikodrati (nglangkungi kodrat alam kasunyatan), ananging ugi kanthi mbikak paningal kita.

Kanggé ngancani kita ngraos-raosaken lan methik piwucal wonten ing Mangsa Péntakosta punika, kita dipun biyantu déning kanca-kanca tunggil paladosan ingkang asung pamawas saha nggayengaken pirembagan-pirembagan nalika nyawisaken bahan-bahan Mangsa Péntakosta punika. Pramila atur panuwun ingkang tanpa upami kepareng kawula aturaken dhumateng ingkang kinasih:

- Pdt. Darmanto Lemuel (BPMSW GKI SW Jateng)
- Pdt. Paulus Kristian Mulyono (BPMSW GKI SW Jateng)
- Pdt. Erni Ratna Yunita (Bapelsin GKJ Bidang PWG)
- Pdt. Neny Suprihartati (Bapelsin GKJ Bidang PWG)
- Pdt. Imanuel Adi Saputro (Bapelsin GKJ Bidang PWG)
- Pdt. Yosias Nugroho Wijaya (GKI Serpong)
- Pdt. Dane Dea Kumala (GKJ Wonosari)
- Pnt. Sih Ell Cahyadi Pamungkas (GKI Karawaci)
- Pnt. Yohannes A.B. Sethiawan (GKI Bintaro Utama)
- Pdt. Samuel Andi Prasetyo (GKJ Demakijo)
- Sdr. Yosua Bobby Wijaya (Mahasiswa Stage)

Ugi katur dhumateng Pdt. Em. Darsono Eko Noegroho (LPP Sinode), Pdt. Em. Widdwissoelli M. Saleh (LPP Sinode), Pdt. Yusak Tri Darmanto (Fakultas Teologi UKDW), Pdt. Tanto Kristiyono (GKJ Margoyudan Solo), Pdt. Uri Christian Sakti Labeti (GKJ Danukusuman Surakarta) kawula ngaturaken agunging panuwun awit sampun karsa mbiyantu mortal bahan-bahan Mangsa Péntakosta ing basa Jawi.

Mugi kanthi pakaryan sesarengan lumantar bahan Mangsa Péntakosta 2021 punika, greget lan kakendelan makarya ing satengahing kawontenan ingkang surem punika tetep saged mawujud wonten ing pakaryan paladosan kita ing pasamuwan kita piyambak-piyambak. Mugi Allah Sang Rama ingkang kita tepangi lumantar Sang Kristus Yésus wonten ing pakaryan Sang Roh Suci tansah nyagedaken kita nindakaken karsaniPun.

Ngayogyakarta Hadiningrat, Pungkasaning Maret 2021
Salam lan urmat kawula,

Pdt. Wisnu Sapto Nugroho
Pdt. Addi S. Patriabara
Pdt. Murtini Hehanussa

DHAPTAR ISI

Atur Sapala | **i**

Dhaptar Isi | **iv**

BAHAN KHOTBAH

Bahan Khotbah Paska V (Minggu, 2 Mei 2021)	1
Bahan Khotbah Paska VI (Minggu, 9 Mei 2021)	7
Bahan Khotbah Kenaikan (Kemis, 13 Mei 2021)	11
Bahan Khotbah Paska VII (Minggu, 16 Mei 2021)	17
Bahan Khotbah Péntakosta (Minggu, 23 Mei 2021)	25
Bahan Khotbah Minggu Trinitas (Minggu, 30 Mei 2021)	31

BAHAN LITURGI

Bahan Liturgi Paska V (Minggu, 2 Mei 2021)	37
Bahan Liturgi Paska VI (Minggu, 9 Mei 2021)	45
Bahan Liturgi Kenaikan (Kamis, 13 Mei 2021)	53
Bahan liturgi Paska VII (Minggu, 16 Mei 2021)	61

Bahan Liturgi Péntakosta
(Minggu, 23 Mei 2021) 69

Bahan Liturgi Minggu Trinitas
(Minggu, 30 Mei 2021) 77

BAHAN PANYURAOS KITAB SUCI INTERGENRASIONAL

Bahan PKS Intergenerasional 1
(Sumengkanipun Gusti Yésus
dhateng Swarga) 85

Bahan PKS Intergenerasional 2
(Pentakosta) 93

BAHAN PANYURAOS KITAB SUCI ADYUSWA

Bahan PKS Adiyuswa 1 105

Bahan PKS Adiyuswa 2 109

BAHAN PAKEMPALAN PANDONGA

Bahan Pakempalan Pandonga 1 113

Bahan Pakempalan Pandonga 2 117

Bahan Pakempalan Pandonga 3 123

Bahan Pakempalan Pandonga 4 129

Bahan Pakempalan Pandonga 5 135

Bahan Pakempalan Pandonga 6	141
Bahan Pakempalan Pandonga 7	147
Bahan Pakempalan Pandonga 8	151
Bahan Pakempalan Pandonga 9	155
Bahan Pakempalan Pandonga 10	159

PÉNTAKOSTA
2 0 2 1

KAKENDELAN
MAPAG-GESANG

BAHAN KHOTBAH

*Minangka satunggaling bakalan, punapa ingkang
kacawisaken ing buku punika prelu dipun olah
malih jumbuh kaliyan kawontenanipun
pasamuwan piyambak-piyambak*

**Bahan Khotbah Paska V
(Minggu, 2 Mei 2021)****SESARENGAN GUSTI YÉsus
AWOH UNGGUL TUWIN KENDEL
PASEKSI**

Waosan I: Lelakoné Para Rasul 8:26-32
Tanggapan: Jabur Masmur 22:26-32
Waosan II: 1 Yohanes 4:7-21
Waosan Injil: Yohanes 15:1-8

KHOTBAH JANGKEP

Para Sadhèrèk, mbokmenawi kita naté mireng blegering juru khotbah agung asmanipun Robertson saking Brighton, Inggris. Salah satunggaling kaluwihanipun ketinggal wonten ing griyanipun satunggaling bakul ingkang gadhah toko alit. Bakul kasebat gadhah potrètipun Robertson wonten ing kamar wingking. Kanggénipun bakul menika, Robertson punika blegering tiyang ingkang mbélani kaleresan ingkang kaagem Gusti Allah kanggé mbikak pikiranipun. Ing saben piyambakipun kagodha kanggé nindakaken culika wonten ing lampah dagangipun, piyambakipun mlajeng dhateng kamar wingking kanggé nyawang potrètipun Robertson, lajeng tumunten panggodha menika saged dipun tanggulangi. Menika satunggaling conto bab daya kekiyatan satunggaling sesrawungan utawi sesambetan.

Kadosdéné bakul kasebat, satunggaling wekdal kita temtu badhé dipun aben-ajengaken kaliyan kathah godhaning dosa saking panguwaosing pepeteng kanggé ndhawahaken kita. Panggodha ing salebeting brayat, kadosta wontenipun PIL (*pria idaman lain*) lan WIL (*wanita idaman lain*). Panggodha ing salebeting lampah dagang, kajiret ing besel. Panggodha ing salebeting panguwasa, kadosta korupsi, ngrumiyinaken sanak sadhèrèk (*nepotisme*), lsp. Panggodha ing jagating wewayangan (*dunia maya*) kadosta nyebaraken apus-apus, ukara ingkang ngemu sesengitan, gunem tuwin tumindak saru, lsp. Kathah

tiyang sampun ical lan pejah, dhawah ing salebeting dosa amargi mboten kwawi ngadhepi panggodha. Émuta, jagating kanyatan tuwin jagating batos kita dados papan paprangan nglawan dosa. Kuncinipun kaunggulan kita nglawan panggodha inggih menika kita tansah njagi pasrawungan kaliyan Gusti Yésus. Sesrawungan kaliyan Gusti Yésus ngilèkaken dayaning Gusti Allah sarta kawicaksananing gesang kanggé kita, ngantos kita tetep bakuh sarta mboten kesasar ing satengahing santeripun ilining pacobèn. Sesrawungan ingkang mboten kendhat kaliyan Gusti Yésus milujengaken kita saking jireting dosa. Nalika kita kécalan sesrawungan kaliyan Gusti kita badhé gampil dhawah sarta ical ing salebeting dosa. mBokmenawi kita ngèngeti dhawahipun montor mabur Sriwijaya Air. Dhawahipun montor mabur asring dipun rumiyini kanthi icaling sesambadan kaliyan *sistem radar*.

Sesambadan/sesrawungan kaliyan Gusti Yésus badhé saya kiyat nalika kita lajeng ngraosaken Katresnan-Ipun, nglelimbang, sarta netepi Dhawuhipun. Punika maknanipun “dumunung wonten ing Katresnan saha Dhawuhipun Gusti” (Yoh. 15:7, 9, 10). Katresnan saha Dhawuhipun Gusti kadya racikan panuduh ingkang ngeneraken kita dhumateng Gusti Yésus.

Ananging kalamangsa wonten kathah prakawis ingkang saged ngreridhu sesambadan/sesrawungan kita kaliyan Gusti Yésus. Malah saged ndamel kita kécalan sesambadan kaliyan Panjenenganipun. Ingkang angreridhu menika saged kémawon awujud *gadget* (praboting pasrawungan samangké). Kita langkung kathah srawung kaliyan jagating wewayangan (*dunia maya*), ananging mboten srawung kaliyan Gusti Yésus. Kathah tiyang ingkang ketaman kecareman *gadget*, ugi wonten ingkang ngantos ngalami sulaya jiwaniipun.

Ingkang angreridhu sanèsipun ugi saged saking arta, panguwasa, kanikmataning donya, lsp. Sadaya punika ndamel manah kita raket sanget dhateng barang-barang menika ananging mboten dhateng Gusti Yésus. Menika sadaya saged ndamel kita kados pang ingkang gagal ngedalaken uwoh, amargi mboten sesambetan tuwin rumaket dhumateng Gusti Yésus Sang Wit Anggur ingkang Sejati. Awit saking menika, dipun-prayitna dhateng sadaya prakawis ingkang saged ndamel kita mboten meleng dhumateng Gusti. Samya sinau saking wit anggur ingkang gagal, inggih menika bangsa Israèl ingkang

manahipun madhep dhateng brahala-brahala. Samya tansah rumaket kaliyan Gusti Yésus Kristus Sang Wit Anggur kang Sejati.

Salah satunggaling cara kanggé rumaket dhumateng Sang Wit Anggur kang Sejati inggih punika kanthi ndedonga. Bab ndedonga punika dipun-télakaken juru Masmur nalika ngadhepi pacobèning gesang ingkang awrat sanget, inggih punika sakit ingkang santer tuwin pangancamipun mengsah-mengsahipun (Masmur 22:1-22). Juru Masmur mboten kendhat anggènipun sesambat dhumateng Gusti Allah wonten ing pandonganipun, sarta menika nguwohaken kakiyatan tuwin kaunggulan wonten ing geguletaning gesang ingkang awrat sanget menika. Kawilujengan saha kaunggulan menika kalairaken wonten ing pandonga tuwin ibadah sokur dhumateng Gusti Allah ingkang mirunggan (Masmur 22:23-32). Ing salebeting sisah menapadéné bingah, Sang Prabu Dawud tansah ngrimati pasrawungan tuwin sesambetanipun kaliyan Gusti Allah. Dhumateng Gusti Allah, Sang Prabu Dawud sesambat nalika sisah, sarta saos sokur nalika bingah. Wonten ing kanyatan, terkadhang wonten tiyang ingkang nilar Gusti nalika sisah, ugi wonten ingkang nyupèkaken Gusti nalika bingah. Mugi pengalaman pandonganipun Sang Prabu Dawud dados ilham kanggé gesang kita. Ing salebetipun bingah sisah, sesambetan kita kaliyan Gusti Allah tansah kajagi.

Para Sadhèrèk, ing salebeting sesambetan ingkang mboten naté kèndel kaliyan Gusti Yésus menika kita nindakaken misinipun Gusti Allah, inggih menika Ngabaraken Injiling Kratonipun Gusti Allah. Kanthi cara makaten kita milujengaken nyawa-nyawa ingkang kesingsal. Menika uwohing misi/paseksèn ingkang dipun kersakaken Gusti Yésus – Sang Wit Anggur – supados kita asilaken minangka pang-pang-Ipun. Nalika kita sesambetan kaliyan Gusti Yésus wonten daya katresnan tuwin kaleresanipun Gusti Allah ingkang mili ngantos wonten pambereg kiyat ing salebeting gesang kita kanggé nresnani (1 Yohanes 4:7-21) sarta ngabaraken Injiling Kratonipun Gusti Allah dhateng sesami (Lelakoné Para Rasul 8:26-32). Katresnanipun Gusti Allah sarta kaleresan Injiling Kratonipun Gusti Allah menika dayaning gesang ingkang nggesangaken manungsa ingkang pejah déning dosa, ngantos ndamel manungsa saged gesang ing salebeting katresnan sarta kaleresan. Minangka tuladha, lampu ing griya kita badhé

murub nalika kabelipun sambet kaliyan daya listrik. Kados makaten sadangunipun kita sambet kaliyan Gusti Yésus Kristus, kita badhé dados pepadhang ingkang madhangi sesami kita kanthi pepadhanging katresnan tuwin kaleresanipun Gusti Allah.

Katresnanipun Gusti Allah tuwin kaleresan Injiling Sang Kristus dados lantaran ingkang nyambetaken manungsa kaliyan Gusti Allah tuwin kaliyan sesami. Menika ingkang kita pirsani wonten ing dhirinipun Filipus. Sesambetan ingkang tanpa kendhat kaliyan Gusti Yésus, ndamel pikantuk pambereg, kekendelan, tuwin pitedah kanggé nresnani tuwin martosaken kaleresaning Injil dhateng priyagung Étiopia panjagi kaputrèn. Priyagung Étiopia sinaosa nresnani Gusti Allah, ananging amargi adegipun minangka panjagi kaputrèn, priyagung punika kalebet tiyang ingkang dipun kebiri sarta sanès tiyang Yahudi, mila saged kasebat minangka tiyang ingkang “ketriwal” wonten ing tata upacaraaning agami Yahudi. Tata upacaraaning agami Yahudi dados wates ingkang ngalang-alangi priyagung kasebat kanggé pinanggih kaliyan Gusti Allah. Ananging katresnanipun Gusti Allah ngrengkuh lumantar pawartosing Injil ingkang dipun wartosaken déning Filipus. Katresnanipun Gusti Allah sarta Injiling Sang Kristus ingkang kawartosaken Filipus nyaketaken gesangipun kaliyan Gusti Allah. Filipus sampun dados mitra wonten ing margi ingkang madhangi manah, ingkang ngéwahi mboten mangertosipun priyagung kasebat dados pitepangan tuwin kapitadosan menggah Gusti Yésus, ingkang mbekta kabingahaning gesang anyar. Menika uwohing kekendelan nyeksèni tuwin uwohing nyawa ingkang ketingal wonten ing gesangipun Filipus.

Sumangga kita timbang adegipun tiyang ingkang dipun kebiri ing jaman rumiyin kaliyan golongan tiyang ingkang nyimpang birahinipun ing jaman samangké: tiyang ingkang tresna dhateng ingkang sami jinisipun (priya kaliyan priya; wanita kaliyan wanita), wandu (mboten priya mboten wanita), lsp. (*Palados Sabda saged nggantos conto sanèsipun ingkang cocok kaliyan kawontenaning pasamuwanipun*). Kathah golongananing tiyang ingkang nyimpang birahinipun ingkang saged ugi tresna sanget dhateng Gusti ananging mboten pikantuk papan wonten ing agami sarta gréja. Gréja dèrèng saged dados mitra wonten ing margi ingkang madhangi manah, ananging asring malah dados mengsah ingkang nyingkiraken.

Golonganing tiyang ingkang nyimpang birahinipun asring kasingkiraken saking tata upacara agami/gréja. Wonten patrap ngakimi, patrap nampik dhateng golongan kasebat. Wonten swasana raos ajrih ingkang nglimputi. Golongan kasebat saged ugi ajrih dipun emohi, mboten dipun langgati déning péranganing agami sarta gréja. Raos ajrihipun golongan kasebat saged dados tatuning manah sarta patrap gething sanget dhateng agami sarta gréja. Manawi makaten gréja ingkang kedahipun dados pepadhanging jagat kapara nutupi Pepadhangipun Sang Kristus kanggé nyunari golongan tiyang ingkang nyimpang birahinipun kasebat. Kita dados pang ingkang mboten ngedalaken uwoh, mboten awoh paseksi ingkang milujengaken.

Ing sisih sanès, Gréja saged ugi ajrih tuwin rumaos mboten aman nampi golongan kasebat amargi wontenipun pranatan-pranatan utawi *sanksi sosial* (panyaruwé déning masyarakat). Raos ajrih manjing ing kita sadaya. Nalika kita ajrih, prayogi kita mirengaken Sabda saking 1 Yohanes 4:18 “*18 Sajroning katresnan ora ana rasa wedi, katresnan kang sampurna iku malah mbéngkas rasa wedi, amarga wedi iku ngandhut paukuman, lan wong kang wedi iku ora sampurna katresnané.*”

Nengsemaken ing ngriki, mengsahipun katresnan sanès raos sengit, ananging raos ajrih. Bab martosaken Injil ingkang katindakaken Filipus dhateng priyagung Étiopia kajengipun ugi dados ilham kanggé kita. Awit pandheseking katresnanipun Gusti Allah, Filipus ingkang kalebet tiyang limrah tuwin prasaja wantun nyelaki sarta memitran kaliyan tiyang ingkang dipun kebiri tuwin sugih. Kadosdéne Filipus, sumangga kita ugi dados mitra ingkang nedahaken margi dhumateng Gusti Yésus Sang Wit Anggur kang Sejati, supados gesangipun golongan kasebat ugi ngalami éwah-éwahan.

Raos ajrih ndadosake kita nggadahi watesan, ananging katresnan nyaketaken kita. Raos ajrih ndamel jurang ingkang misahaken, ananging katresnan mbangun lantaran. Raos ajrih mbangun tembok tuwin pager, ananging katresnan ndamel kori tuwin jendhéla. Èngeta ing salebeting katresnan mboten wonten raos ajrih. Nalika katresnanipun Gusti Yésus ngebaki manah kita, mila raos ajrih badhé sirna tuwin kekendelan kanggé atur paseksi badhé tuwuh.

Kanthi kebak katresnan tuwin kekendelan sumangga kita martosaken injil dhateng sinten kémawon sarta ing pundi kémawon lumantar patrap tuwin pitembungan kita.

Wonten satunggaling tiyang ingkang asmanipun Arabella Katherine “Kate” Hankey saking Inggris (1834-1911). Piyambakipun tansah kangen nyariyosaken isinipun Kitab Suci dhateng sinten kémawon. Ing satunggaling wekdal, ngalami sakit ingkang nemen sadangunipun 20 wulan. Sadangunipun sakit, piyambakipun nglairaken kangenipun kanggé tansah nyariyosaken Gusti Yésus. Kangenipun menika kaserat wonten ing geguritan ingkang panjang sanget, ingkang salajengipun dipun ringkes wonten ing kidung *I Love To Tell the Story* (Kidung Jemaat 427 – *Kusuka Menuturkan*). Makaten ungeling geguritanipun (*menawi karaos prayogi, umat saged kasuwun ngidungaken sesarengan*)

‘Ku suka menuturkan cerita mulia,
cerita Tuhan Yesus dan cinta kasih-Nya.
‘Ku suka menuturkan cerita yang benar,
penawar hati rindu, pelipur terbesar.

Ku suka menuturkan,
‘ku suka memasyurkan
cerita Tuhan Yesus dan cinta kasih-Nya.

‘Ku suka menuturkan
cerita mulia yang sungguh melebihi impian dunia.
‘Ku suka menuturkan semua padamu,
sebab cerita itu membawa s'lamatku.

‘Ku suka menuturkan cerita mulia;
setiap kuulangi bertambah manisnya.
‘Ku suka menuturkan sabda-Nya yang besar;
dan yang belum percaya, supaya mendengar.

Mugi-mugi grengseng manut cariyos bab Gusti Yésus ugi manjing wonten ing gesang kita. Amin.

[dl-den]

**Bahan Khotbah Paska VI
(Minggu, 9 Mei 2021)****KATUNGGILAKEN ING SALEBETING
IMAN TUWIN KATRESNAN**

Waosan I: Lelakoné Para Rasul 10:44-48
Tanggapan: Jabur Masmur 98
Waosan II: 1 Yohanes 5:1-6
Waosan Injil: Yohanes 15:9-17

KHOTBAH JANGKEP

Satunggaling ibu kanthi suwanten sora ndhawuhi putranipun supados sinau: “Sinau, aja dolanan HP terus! Arep dadi apa kowé mengko, menawa kesèt sinau!” Kanthi sekéca, putranipun nanggapi: “Énak ya dadi ibu. Ora prelu sinau manèh lan dolanan HP terus ora ana sing ndukani.” Pun anak wantun nanggapi kados makaten amargi pancèn piyambakipun ningali bilih ibunipun ugi ribut tumandang damel karana HP. Malah nalika ndhawuhi putranipun supados sinau kanthi suwanten sora, punika katindakaken ngiras kaliyan tetep ribut tumandang damel karana HP. Menapa tanggapanipun pun anak mboten pantes dipun tindakaken kagem ibunipun, utawi pratingkahing ibunipun ingkang kedahipun mboten makaten?

Nalika Gusti Yésus maringi dhawuh dhumateng para murid-Ipun, Panjenenganipun ngandika: “Dhawuhku iku mangkéné, yaiku supaya kowé padha tresna-tinresnanana, dikaya anggonku wus nresnani kowé.” (Yoh. 15:12). Gusti Yésus maringi dhawuh kalawan ndadosaken Panjenenganipun minangka tuladha. Para murid kedah gesang samidéne tresna-tinresnan kadosdéné Gusti Yésus sampun nresnani para murid. Déné keng ibu ing gambaran kalawau, maringi dhawuh dhateng putranipun ananging mboten ndadosaken dhirinipun minangka tuladha menggah dhawuh ingkang dipun paringaken. Keng ibu maringi dhawuh putranipun supados sinau sarta kèndel anggènipun dolanan HP, ananging nalika semanten keng ibu ugi saweg dolanan HP.

Kanggé menika Gusti Yésus ngandika: “Menawa kowé netepi dhawuhku, kowé bakal tetep dumunung ing katresnanku, kayadéné anggonku wus netepi dhawuhé Ramaku sarta tetep dumunung ana ing katresnané.” (Yoh. 15:10). Gusti Yésus badhé ngandika bilih saben tiyang ingkang netepaken kanggé dados murid-Ipun Gusti Yésus, kedah netepi dhawuh-Ipun, inggih menika gesang samidéné tresna-tinresnan. Kanggé saget gesang samidéné tresna-tinresnan, mila kita kedah ningali lan ngraosaken katresnanipun Gusti Yésus ingkang sampun kaparingaken dhateng manungsa. Murih saget ningali lan ngraosaken katresnanipun Gusti Yésus, pramila kita kedah dumunung wonten ing katresnanipun Gusti Yésus menika. Gusti Yésus badhé mesthèkaken bilih kanggé dados murid-Ipun Gusti Yésus mboten ateges gesang kacekapan amargi sampun pikantuk kawilujengan. Pancasan kanggé pitados lan dados pandhèrèkipun Sang Kristus mbetahaken kekendelan kanggé purun netepi dhawuh-Ipun Gusti, inggih menika samidéné tresna-tinresnan. Nalika satunggaling tiyang mancasi kanggé pitados dhumateng Sang Kristus lan purun dados murid-Ipun, mila ateges piyambakipun purun gesang ing salebeting iman lan katresnan.

Pangandikanipun Gusti Yésus dhateng para murid supados gesang samidéné tresna-tinresnan, dipun terangaken kanthi cetha déning Yohanes kanthi ngandika: “Anggon kita mangerti yèn kita padha nresnani para putraning Allah, yaiku menawa kita padha tresna marang Allah sarta netepi pepakoné.” (1 Yoh. 5:2) Yohanes ngandika bilih tiyang ingkang pitados dhumateng Sang Kristus lair saking Gusti Allah. Tegesipun kesanggeman kanggé pitados lan dados pandhèrèkipun Sang Kristus mligi namung amargi pakaryanipun Gusti Allah. Kekendelanipun satunggaling tiyang kanggé mancasi dados pandhèrèkipun Sang Kristus ugi lair saking Gusti Allah. Saben tiyang ingkang pitados dhumateng Sang Kristus, sumadya netepi dhawuh-dhawuh-Ipun Gusti Yésus, ingkang karaosaken mboten awrat amargi katindakaken kanthi katemenan. Kesagahan kanggé netepi dhawuh-Ipun ateges kesagahan ngawonaken jagat, lan punika kaunggulaning iman.

Gambaran satunggaling ibu ingkang ndhawuhi putranipun kanggé sinau lan kèndel dolanan HP, dèrèng saget ngawonaken jagat. Awit keng ibu wau dèrèng saget ngawonaken

dhirinipun piyambak kanggé kèndel dolanan HP, nalikanipun maringi dhawuh dhateng putranipun.

Kita pitados pancasan kanggé dados pandhèrèkipun Sang Kristus sanès mligi amargi pangudinipun manungsa ananging amargi pakaryanipun Roh Suci. Prakawis punika kanthi gamblang kacetha wonten ing lelampahan ing Kaisaréa. Nalika Pétrus saweg ngendikakaken pawarta bilih saben tiyang ingkang pitados dhumateng Sang Kristus badhé kaparingan pangapunten, ing wekdal punika Roh Suci kaparingaken dhateng bangsa-bangsa sanès ingkang mboten Yahudi. Lelampahan tumedhkipun Roh Suci menika maringi kekendelan tumrap Pétrus kanggé ngucap: "Apa ana kang bisa ngalang-alangi wong-wong iki padha dibaptisi nganggo banyu, marga wus padha tanpa Roh Suci kayadéné kita?" (PR 10:47)

Roh Suci sampun maringi kekendelan dhateng Pétrus kanggé mbaptisi tiyang-tiyang saking bangsa sanès, ingkang manjing pitados. Tiyang-tiyang ingkang sampun pitados dhumateng Sang Kristus sarta sami kabaptis, sumadya gesang samidéné tresna-tinresnan. Menika kacihna awit saking panyuwunanipun tiyang-tiyang ing Kaisaréa supados Pétrus lereb wonten ing ngriku sawatawis dinten.

Minangka tiyang pitados sarta sampun dados murid-Ipun Sang Kristus, kita kaajak kanggé wantun ngawonaken jagat, ngawonaken kapentingan pribadi kita tuwin "aku"-ning kita, amargi menika kaunggulan iman. Minangka tiyang pitados lan murid-Ipun Sang Kristus, kita kedah gesang ing salebeting iman lan katresnan. Kanthi makaten mila kita badhé saget netepi dhawuh-dhawuh-Ipun Gusti kanggé gesang samidéné nresnani.

Gesang samidéné nresnani menika tenger menawi kita murid-murid-Ipun Sang Kristus. Gesang samidéné nresnani menika tumindak ingkang nunggilaken kaliyan Sang Guru, Gusti Yésus Kristus. Amin.

[ns-den]

**Bahan Khotbah Sumengkanipun Sang Kristus
(Kamis, 13 Mèi 2021)**

**MBOTEN WINATESAN DÉNING PAPAN
LAN WEKDAL**

Waosan I: Lelakoné Para Rasul 1:1-11
 Tanggapan: Jabur Masmur 47
 Waosan II: Éfesus 1:15-23
 Waosan Injil: Lukas 24:44-53

KHOTBAH JANGKEP

Para Sadhèrèk ingkang kinasih, dinten menika kita mèngeti tuwin ngriyakaken malih lelampahan Sumengkanipun Gusti Yésus dhateng swarga. Lelampahan Sumengkanipun Gusti Yésus dhateng swarga mujudaken rerangkèning lelampahan ingkang mboten kapisahaken saking lelampahan-lelampahan sadèrèngipun (wiyosan, séda, wungu saking séda, tuwin sawetahing paladosanipun Gusti Yésus). Lelampahan-lelampahan menika ibarat rerèntènganing gelangan ranté ingkang mboten saget kapisahaken antawisipun lelampahan satunggal kaliyan lelampahan sanèsipun. Lelampahan sumengkanipun Gusti Yésus, ugi sanès pungkasaning pakaryanipun Gusti Allah anggènipun milujengaken jagat. Sasampunipun lelampahan sumengkanipun Gusti Yésus, taksih kalajengaken déning lelampahan-lelampahan sanèsipun kanggé nélakaken katresnanipun Gusti Allah ngantos Gusti Yésus rawuh malih dhateng jagat. Awit saking menika, wekdal menika kita gesang ing wekdal antawisipun sumengkanipun Gusti Yésus dhateng swarga tuwin Karawuhan-ipun Gusti Yésus malih.

Lumantar waosan lèksionari dinten menika kita saget sinau sawetawis bab ing salebeting ngraos-raosaken sumengkanipun Gusti Yésus tuwin jejibahan kita minangka utusan.

Kapisan, Sumengkanipun Gusti Yésus dhateng swarga sanès pungkasaning pakaryanipun Gusti Allah.

Lumantar waosan lèksionari, mirungganipun waosan kapisan dalah waosan Injil, kita pikantuk wawasan kadospundi pakaryanipun Gusti Allah teras lumampah sanadyan pucaking pakaryan pamulihan déning Allah sampun dipun tetepi lumantar pakaryaning kawilujengan ingkang katindakaken Gusti Yésus ing kajeng salib. Sasampunipun kawungokaken Gusti Allah saking antawisipun tiyang pejah, Gusti Yésus mboten lajeng ngéjawantahaken kaluhuran-Ipun kalawan sinengkakaken dhateng swarga. Gusti Yésus langkung rumiyin nyawisaken para murid-Ipun kanggé nglajengaken pakaryan-Ipun ing satengahing jagat menika. Wonten ing waosan ingkang kapisan, Gusti Yésus nglairaken sarira wongsal-wangsul dhateng para murid-Ipun laminipun 40 dinten sarta ngandika dhateng para murid wau bab Kratoning Allah (PR. 1:3). Saking ngriki kita saget mirsani bilih pakaryaning katresnan-Ipun Gusti Yésus mboten naté kèndel ananging teras dipun lajengaken tuwin dipun wartosaken déning para murid.

Wonten ing waosan Injil, Gusti Yésus nyawisaken para murid mawi cara mbikak gagasanipun para murid, ngantos para murid saget mangertos maksuding rancanganipun Gusti Allah ingkang sinerat ing kitab Torètipun nabi Musa, kitabipun Para Nabi, tuwin kitab Masmur ingkang sampun dipun tetepi Gusti Yésus. Gusti Yésus ngémutaken malih margining anggènipun kautus dhateng jagat inggih menika ndhatengaken pawartos pamratobat tuwin aputening dosa dhateng sadaya bangsa (Luk. 24:47). Sasampunipun Gusti Yésus ngèngetaken malih menggah margining pangutusan-Ipun, Panjenenganipun ngutus para murid kanggé dados seksi tumrap menapa ingkang sampun dipun pirengaken tuwin dipun deleng déning para murid. Wonten ing ayat 48 Gusti Yésus ngandika dhumateng para murid, “Déné kowé kang padha dadi seksiné bab iku mau kabèh.”

Kantheni makaten, sumengkanipun Gusti Yésus dhateng swarga sanès pungkasaning pakaryanipun Gusti Allah ing jagat menika. Pakaryanipun Gusti Allah kedah tansah dipun éjawantahaken déning para murid mawi cara ingkang anyar. Temtu wekdal samangké kita gadhah swasana ingkang béda kaliyan jamanipun para rasul nalika semanten. Ananging pawarta ingkang dipun undhangaken tansaha sami inggih menika pawartosing pamratobat dalah pangapuraning dosa

ingkang mbekta dhateng pangajeng-ajeng anyar lan tentrem rahayu.

Wonten ing swasana kita wekdal samangké, kadospundi pawartos pamratobat sarta pangapunten, kita wartosaken? Kita taksih dumunung ing salebeting kawontenan ingkang sarwa winates amargi pageblug covid-19. Ananging kawontenan ingkang winates menika mboten ngendheg utawi njugaraken jejibahaning timbalan kita dados seksin-Ipun Gusti. Malah ing satengahing sadaya kawontenan ingkang winates menika kita saya dipun teguhaken kanggé netepi jejibahan kita minangka para utusan. Kita kaémutaken kanggé mboten namung kèndel lan kamitenggengen mirsani kanyatan ingkang wonten. Kados malaékatipun Gusti Allah ingkang ngèngetaken para murid supados mboten namung kamitenggengen tumenga ing angit, samangké kita ugi kaémutaken supados mboten namung kamitenggengen dhateng kawontenan samangké. Kita dipun émutaken kanggé tumut lan tumindak ing satengahing kanyatan ingkang wonten, kanggé ndhatengaken tentrem rahayunipun Gusti Allah.

Kaping kalih, dados seksi ingkang mboten winates ing papan lan wekdal.

Wonten ing waosan Masmur 47 kita manggihaken bilih Gusti Allah ingkang kita sembah menika Gusti Allah ingkang nguwaosi sadaya titah. Gusti Allah menika ngratoni para bangsa sarta lenggah ing dhamparipun ingkang suci (Ms. 47:9). Ing salebeting panguwaos-Ipun ingkang tanpa winates menika, Gusti Allah tumedhak dhateng jagat ngagem wujuding abdi sarta dados manungsa ingkang “winates” wonten ing Gusti Yésus Kristus.

Ing salebeting kamanungsan-Ipun ingkang sayektos, Gusti Yésus kedah narimah matesi dhirinipun wonten ing papan lan ébahipun. Makaten ugi tiyang-tiyang ingkang dipun ladosi Gusti Yésus ugi winates wonten ing bab papan lan wekdal. Sami èksklusif/nyelé/miyambak ing sakupengipun tiyang ingkang gesang ing jamanipun Gusti Yésus sarta wonten ing tlatah Palestina. Lelampahan sumengkanipun Gusti Yésus dhateng swarga ngembrukaken watesing papan lan wekdal. Kanthi sumengkanipun dhateng swarga, papan kanggé ébah sarta tebaning paladosanipun Gusti Yésus mboten malih dipun watesi déning papan lan wekdal. Panjenenganipun ingkang sumengka dhateng swarga badhé lestantun makarya lumantar

panguwaosipun Roh Suci ingkang dedalem ing salebeting gesangipun para murid-Ipun.

Jejibahanipun para utusan ingkang dipun dhawuhaken dhateng para murid dipun lampahi kanthi kawiwitan saking Yérusalèm, lan ing satanah Yudéa sadaya sarta ing tanah Samaria tuwin ngantos ing pungkasaning bumi. Prakawis menika ateges jejibahanipun para utusan ingkang dipun paringaken dhateng para murid ing salebeting pepadhang panganthipun Roh Suci mboten namung winates ing satunggal wilayah utawi laladan kémawon ananging nglangkungi wates-watesing wilayah. Malah nglangkungi wates-watesing suku, ras, agami, lan golongan. Menawi sadanguning sugeng-Ipun, wonten ing kamanungsan-Ipun ingkang sayektos Gusti Yésus ngladosi ing saubenging tanah Palestina kémawon, samangké kanthi sumengkan-Ipun dhateng swarga paladosan ingkang dipun lampahi saya jembar kapara ngantos pungkasaning bumi.

Jejibahanipun para utusan pancèn kawiwitan saking Yérusalèm (saking klompok ingkang alit piyambak). Jejibahanipun para utusan mboten kawiwitan saking papan ingkang tebih, ananging kawiwitan saking papan ingkang celak piyambak. Ananging para murid kautus mboten namung ing Yérusalèm kémawon. Para murid kautus kanggé ébah medal, nggayuh satebih-tebihipun lan sawiyar-wiyaripun. Dhateng satanah Yudéa sadaya, Samaria tuwin ngantos ing pungkasaning bumi. Para murid kautus kanggé dados seksi dhateng pribadi dalah klompok ingkang langkung wiyar.

Timbalan dalah patrapipun ngutus dhateng para murid ugi absah kanggé saben tiyang pitados tuwin gréja ing wekdal samangké. Wekdal samangké kita dumunung ing jaman ingkang tanpa singgetan. Kanthi kemajengan tèknologi informasi, kita saget sesambetan sarta pikantuk margi mlebet dhateng informasi (pawarta) kanthi tinarbuka sanget. Kita ugi dumunung wonten ing kawontenaning Indonesia ingkang majemuk, dumados saking pinten-pinten pérangan ingkang manunggal. Kanthi nggatosaken waosan Sabda kita wekdal samangké, dados seksin-Ipun ateges kedah wantun medal saking *zona nyaman* (wewengkon ingkang tentrem) tuwin ébah medal kadosdéné ingkang dipun lampahi déning para murid.

Ing satengahing kawontenan geguletaning bangsa Indonesia ingkang remit sanget, kita dipun émutaken kanggé

mboten namung dumunung ing salebeting gréja saha ing salebeting klompok kita kémawon. Kosokwangsulipun, kita kaémutaken kanggé ndhèrèk tandang damel wonten ing saben pakèwet dalah geguletaning bangsa kita ingkang majemuk menika. Kita dipun émutaken kanggé dados seksi ingkang ngrengkuh tiyang sanès (*inklusif*) nglangkungi wates-watesing suku, ras, agami, tuwin golongan kanggé ndhatengaken tentrem rahayu kanggé sadaya titah.

Kaping tiga, anggènipun Roh Suci nganthi mboten winates ing papan dalasan wekdal.

Jejibahanipun para utusan ingkang dipun paringaken dhateng para murid ugi sinartan kanthi prajanja badhé dipun kanthi. Wonten ing waosan kapisan lan waosan Injil, kanthi gamblang Gusti Yésus ngandika dhumateng para murid bilih para murid badhé nampèni pangwasaning Roh Suci. Lukas 24:49 maringi paseksèn makaten: “Sabanjuré kowé bakal padha dakkirimi apa kang wus dijanjèkaké déning Ramaku. Nanging kowé padha anaa ing kutha kéné dhisik, nganti kowé wus padha kaparingan kasektèn saka ing ngaluhur.”

Ayat menika nandhesaken bilih anggènipun ngutus minangka seksi kinanthénan kalayan pangwaos ingkang badhé nyagetaken dalah nyamektakaken para murid. Para murid dados seksi sanès amargi kakiyatan tuwin kesagedani-pun piyambak, ananging wonten pangwasa saking ngaluhur ingkang nganthi lampahipun. Prajanji anggènipun badhé nganthi menika ugi dipun wedharaken déning Gusti Yésus nalika sumengka dhateng swarga kanthi cara ngangkat Astanipun sarta mberkahi para murid (Lukas 24:50). Kanthi makaten, ingkang mandhégani wonten ing pakaryaning Allah anggènipun milujengaken menika gantos, saking Gusti Yésus dhateng Roh Suci ingkang makarya wonten ing dhirinipun para murid.

Dados seksinipun Gusti ateges ngèngeti sawetahipun menggahing hakikat, karawuhan tuwin pakaryanipun Sang Kristus wonten ing gesang padintenan lumantar panguwaosipun Roh Suci. Kanthi makaten, dados seksi kedah kinan-thénan patrap andhap-asor sarta anggènipun suméndhé dhumateng pangwaosipun Roh Suci. Pangwaosipun Roh Suci ingkang tanpa winates déning papan lan wekdal menika ingkang nenuntun tuwin nyagedaken para murid kanggé tansah dados seksi. Menika sababipun pawartos bab pakaryaning Allah anggènipun milujengaken mboten kèndel wonten ing

lelampahan anggènipun ngutus, ananging teras lumampah ngantos wekdal samangké.

Roh ingkang sami ingkang nyagetaken para murid kanggé dados seksi, ugi kaparingaken dhateng kita wekdal samangké. Menika ateges panganthinipun Gusti Allah lumantar pangwaosipun Roh Suci badhé nyagetaken kita wantun ngadhepi sawernining reribet tuwin pepalang. Roh Suci ingkang madhangi para murid ngantos para murid saget mangertos kadospundi kedahipun jumangkah, ugi madhangi kita samangké. Ing satengahing kawontenan ingkang angel lan winates menika, saben tiyang pitados sarta gréja dipun sagedaken dados seksin-Ipun Gusti kanthi kreatif (gadhadh daya cipta) tuwin inovatif (mengku pikajeng damel éwah-éwahan anyar).

Inkang pungkasan, sumangga kita mirsani gesang kita piyambak-piyambak tuwin gréja kita minangka uwohing patunggilan kalayan Gusti Yésus. Punapa kita sampun dados seksi ingkang ébah medal tuwin nggadhadhi daya pangaribawa saé, mboten namung èksklusip (pisah kaliyan sanèsipun, nyelé, miyambak), ananging inklusip (ngrengkuh tiyang sanès saking sanès klompokipun) nglangkungi wates-watesing suku, ras, agami, budaya, golongan dalah dhateng sadaya titah? Utawi kita taksih lestantun dumunung ing *zona nyaman*, wewengkon ingkang tentrem ing program-program kalangan nglebet gréja kémawon?

Samangsa kawontenan gawat kawusananipun pageblug kados makaten menika, dados wekdal ingkang trep tumrap kita kanggé mbiji utawi ngévaluasi sadaya enering ébah kita. Kita dipun émutaken kanggé mboten kamitenggengen tuwin kèndel ndeleng kasunyatan ingkang wonten ananging wantun ébah medal dalah wantun nglangkungi wates kanggé ndhatengaken pangajeng-ajeng anyar dalah tentrem rahayunipun Gusti Allah. Ampun ngantos ajrih lan mangu-mangu, kita mboten jumangkah piyambakan, amargi pangwasa sarta panganthinipun Gusti ingkang tanpa winates, nunggil kita tuwin gréjan-Ipun Gusti Yésus. Amin.

[sap-den]

**Bahan Khotbah Paska VII
(Minggu, 16 Mèi 2021)**

**TEGUH UTAWI GOPOK ING JAGAD
INGKANG BUTHEK?**

Waosan I: Lelakoné Para Rasul 1:15-17, 21-26
 Tanggapan: Jabur Masmur 1
 Waosan II: 1 Yokanan 5:9-13
 Waosan Injil: Yokanan 17:6-19

KHOTBAH JANGKEP

Para Sadhèrèk ingkang dipun kasihi Gusti, ing ngriki punapa wonten ingkang kagungan remenan (*hobi*) mancing? Tumrap ingkang remen mancing, pikantuk ulam utawi nalika ulam nedha pakan ing pancing ingkang padatan dipun sebat *strike* (kawaos: *Straèk*) nuwuhaken raos ingkang mbingahaken ing salabeting manah. Raosipun raos lungkrah sayah saha raos bosen ngantu-antu ugi namung mènèl kebentèran srengèngè kados-kados sirna musna nalika pikantuk ulam. Leres makaten? Sinaosa ing sisih sanès sawenèh ingkang mboten gadhah karemenan mancing asring kedumelan katujokaken dhateng para tiyang mancing: “Apa ta gunané suwé-suwé mbuwang wektu lan ngrekasa mancing, lha wong nèng pasar akèh wong adol iwak, gari tuku baé ndadak ngrekasa. Gari njupuk iwak nèng *akuarium*, rampung, ora prelu mancing nèng mbanyu kang buthek.” Pamawas makaten punika limraih. Langkung prayogi ngupadi kanthi cara ingkang langkung gampil lan prasaja nanging mikolèhi. Rak leres ta? Tuwuh pitakènan, punapa gesang kita punika saèstu prasaja kados déné tiyang nyérok ulam ing toya wening utawi kados déné tiyang mancing ingkang nengga kanthi sabar pancingipun pikantuk ulam ingkang lelangèn ing toya buthek? Punapa gampil anggèn kita mawas lan nggayuh mangsa ngajeng ingkang badhé kalampahan ing gesang kita? Utawi kosokwangsulipun, kepara kita mbudidaya tumemen ngantu-antu, nggagap, lan nengga mangsa ngajeng ing madyaning gesang ingkang buthek?

Dipun nglengganani utawi mboten, gesangipun manungsa anggènipun nindakaken pajiyarahan ing jagad punika rinengga ing manéka warni wewadi ingkang angèl dipun mangretosi kanthi cetha pramana. Gesanging manungsa ingkang kalampahan ing madyaning pajirayahan ing jagad punika rinengga mawarni-warni pitakènan ingkang mboten gampil kasumurapan. Kadya tiyang lelana ing pasamunan bentèr ngerak lajeng samun njinggleng oase utawi etuking toya ingkang nyegeraken, nanging kasunyatanipun punika namung wewayangan lan angen-angening netra tanpa kasunyatan inggih awit saking kawontenan gesang ingkang “buthek.” Karaos seger ing paningal lan pamawas, éwasamanten nalika dipun lampahi lir margi ingkang mboten ketingal pok pungkasanipun.

Mboten namung mboten saged kanyana, gesangipun manungsa asring ugi karampit déning kalih utawi langkung kasunyatan ingkang kosok wangsul lelawanan. Sungkawabungah, prihatos-rancag raharja, nandhang-ngajeng-ajeng, pisahan-pepanggihan, ical musna-ginantos anyar, lan sapiturutipun. Prakawis-prakawis punika mujudaken kanyatan lelawanan ingkang ngrenggani pajiyarahan kasebat. Tumrap kita ingkang naté utawi samangké nembé nemahi kanyatan lelawanan kasebat inggih punika mbudidaya mentas lan mbudidaya tatag tanggon nuju kanyatan ingkang mbingahaken. Ing ngriku kababar éwah-éwahan nalika kita wonten ing irisaning pepanggihan kawontenan ingkang béda-béda makaten ugi ing kawontenan pepanggihanipun kasunyatan ingkang sami lelawanan kasebat. Prakawis magepokan kaliyan nengga, ngajeng-ajeng, lan mbudidaya nalika satunggal prakawis nembé kémawon kalampahan lan nampèni ruwet renteng utawi pergumulan sanèsipun. Pambujuk pangatag nyingkur Gusti ugi bebener dados kasunyatan ingkang katawèkaken ing satengahing butheking gesang ingkang dèrèng katingal sirep. Ing ngriki, kateguhan punapa déné golong-gilig antawisipun kapitadosan, pepénginaning manah, ugi prating-kah manunggal dados satunggal ingkang nemtokaken tata lampahing gesang ing mangsa ngajeng.

Para Sadhèrèk ingkang kinasih, dinten punika kita lumebet ing Minggu Paskah VII. Minggu Paska VII mujudaken dinten Minggu ingkang karampit déning kalih dinten riyadi baku inggih punika Sumengkanipun Gusti Yésus ing Swarga lan dinten Pentékosta. Menawi kita netepaken dhiri kados déné siswanipun

Gusti Yésus ing kalih kedadosan kasebat, Minggu Paska VII punika kita gegilut minangka irisaning pepanggihan antawisipun éklas ngurbanaken dhiri kanggé ngeculaken lan pepisahan kaliyan kasadiyan dhiri tinarbuka lan nampèni.

Waosan Injil ing dinten Minggu Paska VII punika, nyariosaken dinten-dinten pungkasan pajiwarahanipun Gusti Yésus ndungkap Panjenenganipun karangkèt. Yokanan 17:6-19 mujudaken pérangan saking pandonganipun Gusti Yésus ingkang katujokaken kanggé para siswa. Sedhik sungkawa lan kuwatos mujudaken kawontenan ingkang sajatosinipun karaos nalesi pratélaning pandonga kasebat. Sinaosa makaten, isi pandonganipun Gusti Yésus punika kepara nedahaken kawontenan ingkang béda. Pandonganipun Gusti Yésus tumrap para siswanipun kepara rinengga pangajeng-ajeng supados para siswa sami kaayoman, rumaket, tansah bingah, adreng kautus, saha gesang ing salebeting bebener saha kasucèn. Panjenenganipun ndedonga supados para siswa kuwagang napaki wekdal-wekdal ing mangsa ngajeng kanthi kapitadosan saha pangajeng-ajeng ingkang teguh ing madyaning paladosan ingkang buthek. Pandonganipun Gusti Yésus tumrap para siswa ugi nandhesaken bilih saben tiyang pitados dhateng Sang Kristus dados pribadi ingkang wetah awit sami dados kagunganipun Sang Kristus lan Sang Kristus makuwon ing gesangipun para tiyang pitados. Gusti Yésus nggadhang bilih para siswa tetep manunggil tinangsulan mboten kapisah, satemah Injil saged lestantun kawartosaken. Lan ing satengahing kanyatan wontenipun pangancam ingkang njugrugaken kapitadosan, nuwuhaken raos was sumelang, lan rudatin ingkang nempuh gesang kita, wonten tigang prakawis wigati ingkang dipun tandhesaken Gusti Yésus ing salebeting pandonga kasebat. Pandonga punika ingkang ugi kita gegilut minangka daya karosan pandonga ingkang neguhaken lampahing gesang kita ingkang taksih jumangkah éngga samangké. Kita mitadosi sacara karohanèn bilih Gusti Yésus nggadhang supados kita tetep teguh manunggil tinangsulan mboten kapisah. Salajengipun punapa ingkang kedah kita tindakaken minangka tanggapan sikeping manah lan ugi sikeping kapitadosan kita dhateng Panjenenganipun?

Kapisan, kita kawajiban ndarbèni kapitadosan ingkang wetah saha tumemen. Jagad punika katon buthek awit karengga pratingkah ingkang ngener dhateng rusuh mboten rukun

katimbang tentrem rahayu. Kita taksih manggihaken ing satengahing bebrayan agung wontenipun *radikalisme* inggih punika pambudidaya satunggaling golongan magepokan pamawasipun menawi prelu kanthi cara meksa kekerasan, makaten ugi wontenipun sikep nyubriyani agami sanès ingkang tundhonipun nuwuhaken bebèncèngan lan sesambetan ingkang sangsaya rengka. Kita ugi taksih saged manggihaken tumindak-tumindak ingkang mboten sapantesipun kadosta nylingkuhaken arta (korupsi), ngapusi, mandung, dakwenang kamitégan niksa, cidra, lan mboten adil. Tumindak-tumindak kasebat éngga samangké taksih katindakaken sinaosa ing wekdal punika kawontenan masyarakat taksih rinangga pangaribawaning pandemi *Covid-19*. *Masker* dipun palsu. *Alat test* kanggé pados kauntungan. Dedana dipun slingkuhaken (Indonesia: Dikorupsi). Meres kanthi cara nyambut arta. Reregèn kanggé kabetahan gesang padintenan sangsaya meteg rakyat lan taksih kathah conto sanèsipun. Kawontenan kasebat rak saèstu mrihatosaken ta? Ketingal cetha pramana jagad punika saèstu buthek kawontenanipun!

Anggèn kita nglampahi gesang ing satengahing kawontenan jagad ingkang buthek punika, prelu satunggaling wekdal kita nglenggana lan ngakeni kawontenan kita ingkang sarwa winates, makaten ugi nglenggana bilih jagad punika prelu wekdal ingkang dangu sanget supados saged wening sirna rereged buthekipun. Éwasamanten sampun ngantos kita lajeng nyengiti jagad punika punapa malih ngantos tuwuh pamawas mboten gadhah daya babar pisan nglajengaken gesang. Jagad ingkang sarwa buthek punika sajatosipun jagad ingkang dipun tresnani déning Gusti. Ing prelu dados kawigatosan inggih punika sanès jagadipun ingkang kedah kita sengiti nanging pratingkahipun manungsa ingkang ngrisak ingkang prelu kita tilar. Caranipun kados pundi? Mesthinipun kita kedah ndarbèni kapitadosan ingkang murni, teguh, lan wetah kanggé sangu anggèn kita nratas jagad ingkang buthek punika. Kapitadosan ingkang teguh panggah dados kakiyatan anggèn kita nemahi kanyata bebudèn ingkang sangsaya jugrug gopok. Kapitadosan ingkang teguh dados kakiyatan ngawékani saha nampik manéka warni margining gesang ingkang nasaraken. Prakawis kasebat dipun tandhesaken wonten ing paseksining 1 Yokanan 5:9-13 ingkang ngatag tiyang pitados supados mboten legèh anggènipun martosaken Injil. Makaten ugi tiyang pitados tinimbangan sampun ngantos nglokro

lan ndarbèni kapitadosan teguh santosa, sinaosa jagad ingkang kita panggèni gesang punika rinengga ruwet renteng ingkang saèstu damel momotaning gesang. Ing ngriku kapitadosan badhé nelukaken jagad, ngawonaken panggodha, ugi pambujuk ingkang nasaraken gesang.

Kalih, kita tinimbangan ngraos-raosaken pakaryanipun Gusti Allah anggènipun tansah ngrimati kita ing sauruting gesang. Para siswa ingkang nembé kémawon pepisahan manggihaken wontenipun prakawis anyar inggih punika Sang Guru sumengka ing swarga lan mboten sesarengan malih kaliyan para siswa. Sinaosa makaten, para siswa sami ènget piwelingipun Gusti Yésus inggih punika tansah taberi lan ngantu-antu kanthi tumemen prasetyanipun Gusti. Para siswa kedah saged ngendhalèni dhiri supados mboten mangu-mangu, nanging tansah pitados ingkang prasetyan pangrimatipun Gusti Yésus. Salah satunggal wujud panggegilutipun para siswa inggih punika bab pamilihan ingkang badhé nggantosi Yudas Iskariot. Pamilihan siswa kaping kalih welas ingkang tundhonipun kapasrahaken dhateng Matias punika ancasipun kanggé mulihaken kamurnian saha sempuluring timbalanipun para rasul cacah kalih welas ingkang sakawit dipun regedi kanthi pambalélanipun Yudas. Pétrus njlènrèhaken anggènipun Yudas nampi opah kadursilanipun kados ingkang kacetha ing ayat 18-19, mulihaken kamurnian lan lestantuning timbalan rasul kados sakawit ingkang sampun cidra awit pambalélanipun Yudas. Pétrus njlènrèhaken anggènipun Yudas sampun nampi pituwas saking kadursilanipun ing ayat 18-19. Samangké, ingkang nggantosi Yudas kedah tiyang ingkang sampun naté sesarengan kaliyan Gusti Yésus nalika Panjenenganipun taksih sugeng sesarengan para siswa, séda, lan wungunipun. Sadaya punika katata kanthi runtut supados pamartosing Injil lestantun saha wetah sumebar dumugi ing poncoting bumi.

Ing ngriki para siswa ngaosi pangrimatipun Gusti kanthi njagi daya kakiyatan lan sumadiya nindakaken kuwajiban timbalanipun ing satengahing jagad punika. Anggènipun para rasul tumemen nindakaken timbalan karasulanipun dados underan ingkang wigati. Para rasul sami golong gilig sasampunipun Gusti Yésus sumengka, katitik anggènipun sami njagi patunggilan sinaosa manggihaken kathah prakawis ingkang sawekdal-wekdal ngancam para rasul. Sikepipun para siswa punika ingkang mesthinipun kita raos-raosaken saha tuladha.

Mboten namung mratélakaken pangucap sokur lan ndarbèni kapitadosan bakuh, anggèn kita ngaosi pangrimatipun Gusti saged ugi katindakaken kanthi setya nindakaken sadhéngah jejibahan ingkang kaparingaken Gusti kanggé kita sadaya. Ngaosi saha ngraos-raosaken pangrimatipun Gusti punika ugi kanthi ngrimati gesang kita piyambak kanthi tumemen.

Kaping tiga, kita tinimbangan njagi kasucèn awit saking kaleresan. Nglangkungi jagad ingkang buthek punika saged kémawon njalari kita kécalan kapitadosan saha pamawas ingkang leres gayut Sabdanipun Gusti. Asring kelampahan namung kanggé ngudi mburu kamareman, kita ngurbanaken kaleresan. Nanging kita saged sinau saking Jabur Masmur 1 inggih punika anggènipun juru Masmur mratélakaken karahayon miturut pamawasipun déné bab karahayonipun juru Masmur saged kémawon béda kaliyan ingkang dipun tawèkaken déning jagad. Jabur Masmur 1 ndhudhah karahayonipun tiyang ingkang gesangipun tansah mbangun-turut ing Torètipun Gusti. Miturut pamanggihipun Juru Masmur ingkang dipun sebat rahayu punika saben tiyang ingkang mboten maèlu margining dosa lan mboten tumindak duraka. Sabdaning Gusti tansah tuwuh ngrembaka ngantos ngoyod kiyat ing salebeting manah, pamawas, ugi pratingkah gesang satemah kita mboten badhé gampil miyar miyur saha semplah nglokro. Tundhonipun kaleresan Sabdaning Gusti ugi ngewohaken asil ingkang prayogi lan mangaribawani tumrap gesangipun.

Kosok wangsulipun, tiyang ingkang gesangipun tebih saking kaleresan Sabdaning Gusti gesangipun gampil kabanting lan sempoyongan nemahi prahara awujud prakawis pergumulan. Mboten namung punika, Juru Masmur ugi nandhesaken bilih tiyang ingkang langsung remen gegayutan kaliyan dosa badhé dipun adili lan kapatrapan pidana. Kanthi makaten tiyang kasebat nembé ngeneraken gesangipun tumuju karisakan. Tembung sanès, Jabur Masmur 1 nandhesaken bilih wohing karahayon mbangun-turut kaleresanipun Gusti punika inggih karahayon ingkang sajati. Tiyang badhé rahayu nalika kaleresanipun Sabdaning Gusti ingkang dipun gatosaken saben dinten ndadosaken tiyang kasebat ndarbèni pambudi satemah wicaksana. Awit saking punika kasiling sedya saha kabingahan tansah piningaken déning Gusti. Gesangipun kaayoman ing raos jenjem ayem awit nebihi margining dosa.

Punapa malih menawi kita kasil kanthi cara ingkang leres mesthinipun raosipun manah béda. Nalika kita mbagé pengalaman kasiling sedya kanthi cara leres, mesthinipun kita rumaos mantep lan saèstu ngraosaken tentrem rahayu. Mboten badhé tuwuh raos isin utawi raos awrat jalaran kalepatanipun kepara bombong awit kaleresan saha kasucèn. Cobi menawi katandhingaken kaliyan pambudidaya ingkang kawiwitan kanthi cara mboten leres lan mboten jujur; ancas tujuwanipun pancèn saged kagayuh nanging raosing manah béda. Bingah rahayu nanging mboten tentrem. Mimpang nanging mboten badhé kaènget-ènget. Untung nanging mboten sadhar. Kasil nanging mboten pantes katuladha. Cepet sanget pikantuk, nanging ugi cepet telas. Salajengipun ing pérangan taun 2021, pérangan pundi ingkang karaos lebet ing telenging manah? Kasil nggayuh kanthi cara suci lan leres utawi kasil nanging cidra? Jagad punika saèstu gopok, buthek, lan kanthah reribet; éwasamanten mbetahaken karimat kanthi tumemen. Sampun ngantos sangsaya damel butheking jagad, awit dangu-dangu badhé jugrug sadayanipun! Amin.

[yabs/ucsl]

Bahan Khotbah Péntakosta (Minggu, 23 Mèi 2021)**KAKENDELAN MAPAG GESANG**

Waosan I:	Lelakoné Para Rasul 2:1-21
Tanggapan:	Mazmur 104:24-34, 35b
Waosan II:	Rum 8:22-27
Waosan Injil:	Yokanan 15:26-27, 16:4b

KHOTBAH JANGKEP

Para Sadhèrèk ingkang dipun tresnani déning Gusti, kawitaning Khotbah punika kula ngaturi panjenengan sadaya migatosaken seratanipun Andar Ismail ingkang makaten:

APA ARTI HIDUP

*Hidup adalah tantangan – hadapilah
 Hidup adalah keindahan – kagumilah
 Hidup adalah tragedi – tangisilah
 Hidup adalah tugas – tekunilah
 Hidup adalah misteri – takjubilah
 Hidup adalah impian – wujudkanlah
 Hidup adalah perlombaan – menangkanlah
 Hidup adalah janji – penuhilah
 Hidup adalah teka-teki – jawablah
 Hidup adalah perjalanan – tempuhlah
 Hidup adalah anugerah – syukurilah
 Hidup adalah kenyataan – telanlah
 Hidup adalah kegembiraan – bagilah
 Hidup adalah petualangan – lakonilah
 Hidup adalah kesempatan – manfaatkanlah
 Hidup adalah pemberian – hargailah
 Hidup adalah cinta – terimalah dan berilah
 Hidup adalah perjuangan – tuntaskanlah
 Hidup adalah penderitaan – tanggunglah
 Hidup adalah dambaan – raihlah
 Hidup adalah ...*

APA TEGESÉ URIP

Urip iku pepalang – temahana
 Urip iku éndah – ngunguna
 Urip iku kedadéyan sungkawa – muwuna
 Urip iku tugas – taberia
 Urip iku winadi – gawokana
 Urip iku gegadhangan – babarna
 Urip iku tetandhingan – mimpanga
 Urip iku prasetya – tetepana
 Urip iku pitakonan werna-werna – wangsulana
 Urip iku lelakon – lakonana
 Urip iku nugraha – ngucap sokura
 Urip iku kanyatan – rengkuha
 Urip iku kabungahan – bagèkna
 Urip iku ngulandara – nratasa
 Urip iku kalodhangan – tindakna tumemen
 Urip iku peparing – aosana
 Urip iku katresnan – tampanana lan wènèhana
 Urip iku pambudidaya – rampungna
 Urip iku panandhang – sangganen
 Urip iku pangarep-arep – gayuhen
 Urip iku...]

Para sadhèrèk, makaten punika maknaning gesang. Gesang punika ndarbèni pangretosan ingkang wiyar rowa. Gesang dumados saking manéka warni pamawas makaten ugi pangaribawanipun. Gesang punika mboten namung gayut prakawis ingkang ngremenaken kémawon, nanging ugi rinangga ing manéka warni prakawis ingkang sajatosipun mboten kita ajeng-ajeng. Underanipun, gesang punika rinangga ruwet renteng ingkang mirunggan. Pramila saben tiyang mbetahaken kakendelan anggènipun nglampahi gesang. Kakendelan punika magepokan kaliyan wantun nampèni saha nglampahi péranganing gesang dadosa ingkang gangsar ngremenaken makaten ugi pérangan ingkang kebak ing ruwet renteng ndhatengaken rudatin. Ndarbèni kakendelan mapag gesang ateges wantun nratas dinten samangké lan dinten-dinten ingkang badhé kalampahan, inggih dinten ingkang samar dèrèng saged kita mangretosi kanthi cetha gumathok.

Prakawis kasebat ugi dipun karsakaken Gusti Yésus kababar ing gesangipun para siswanipun. Sasampunipun Gusti Yésus

sumengka dhateng swarga, para siswa wangsul malih dhateng Yérusalèm. Para siswa tansah manunggil ing Padaleman Suci saha memuji mulyakaken Gusti Allah (Luk. 24:52-53). Para siswa sami nengga prasetyanipun Gusti bilih para siswa badhé kajangkepan kanthi kuwaos ingkang saking ngaluhur (Luk. 24:49). Éngga dinten riyadi Pentékosta kababar, para siswa inggih punika sadaya tiyang pitados tetunggilan ing satunggal papan. Ing wekdal kasebat Roh Suci nedhaki para siswa, pramila sami saged suka paseksi magepokan pakaryan-pakaryan agung ingkang dipun tindakaken déning Gusti Allah (Kis. 2:11).

Sumangga kita gatosaken ingkang kedadosan wekdal samanten. Lelakoné Para Rasul 2:3-4 mratélakaken: “Banjur padha ndeleng ilat-ilatan kaya urubing geni, kang ambyar lan nibani sawiji-wijining wong mau kabèh. Tumuli kabèh padha kapenuhan ing Roh Suci sarta banjur padha wiwit guneman nganggo basa-basa liya, bab kang kawisikaké déning Roh supaya kalairaké.” Adhedhasar ayat-ayat kasebat kita saged manggihaken sawatawis piwucal wigati inggih punika:

1. Roh Suci nedhaki tiyang pitados. Tembung nedhaki punika saged dipun mangretosi nguwaosi saha ngayomi tiyang pitados.
2. Punapa ingkang dipun paringaken Roh Suci dhateng para tiyang pitados? Saking ayat 4 wangsulanipun inggih punika basa. Sumangga kita gatosaken: “Tumuli kabèh padha kapenuhan ing Roh Suci sarta banjur padha wiwit guneman **nganggo basa-basa liya**, bab kang kawisikaké déning Roh supaya **kalairaké**.” Tembung-tembung ingkang sinerat kandel cemeng underaning prakawis. Basa punika sajatosipun sarana kanggé rembagan. Supados basa saged dipun anggé kanthi prayogi dipun betahaken tiyang ingkang ngginakaken, dadosa sacara lésan punapa déné seratan.
3. Saged katangsuli makaten pamawasipun, bilih Roh Suci ingkang katedhakaken tumrap tiyang pitados ndayani sami nampèni kuwaos (kasagedan) ugi wasising ngginakaken basa kanggé neksèni pakaryan-pakaryaning Gusti Allah. Tegesipun, kabetahaken panyambut damel sesarengan antawisipun Roh Suci lan kasadiyanipun tiyang pitados. Roh Suci mbereg tiyang pitados tumandang damel ing pakaryan pamartosing Injil.

Kantheni makaten samangké kita kabereg ngraos-raosaken pangandikanipun Gusti Yésus makaten, “Manawa Sang Juru Panglipur kang bakal Dakutus saka Sang Rama rawuh, iya iku Rohing kayektèn kang miyos saka Sang Rama, **iku bakal neksèni** bab ing ngatasé Aku. Ananging **kowé iya kudu padha dadi seksi**, marga kowé padha nunggal karo Aku wiwit wiwitan mula.” Tumedhakistanipun Roh Suci ing gesangipun saben tiyang pitados mboten badhé ngirangi tugas saha tanggel jawab kanggé neksèni bab Sang Kristus. Tiyang pitados mboten prayogi ngeculaken tanggel jawabipun. Roh Suci mboten nggantos tanggel jawabipun tiyang pitados, nanging Roh Suci makarya kepara njangkepi saha mitulungi tiyang pitados kados kayakinan Rasul Paulus: “Sang Roh piyambak kang ndedonga kanggo kita marang Gusti Allah, kantheni pasambat kang ora kena winirasa” (Rm. 8:26).

Saking paseksining Kitab Suci katedahaken bilih para siswa dipun kuwaosi raos ajrih, sumelang, lan kakendelan ingkang surut. Para siswa dipun jangkepi lan dipun pitulungi Roh Suci supados dados kendel, yakin, ugi kuwagang tumindak kantheni kendel. Para siswa kantheni sora wantun neksèni bab pakaryan-pakaryan agung ingkang katindakaken déning Allah Sang Rama. Pramila wiwit kedadosan Pentékosta punika, para siswa kendel anggènipun suka paseksi lan martosaken Injil kantheni tumemen awit daya karosanipun Sang Roh Suci.

Roh Suci mitulungi tiyang pitados supados kuwagang mapag gesang. Gesang punika sarwa winadi. Gesang mboten badhé dipun renggani teras kantheni kedadosan ingkang ngremenaken kémawon. Gesang ugi dipun renggani prakawis-prakawis ingkang mbingahaken. Gesang punika ugi dumados saking mawarni-warni ruwet renteng saha manéka warni panandhang. Kados ingkang samangké taksih dipun temahi déning masyarakat sajagad langkung saking setunggal taun. *Pandemi Covid-19* ingkang nggegirisi punika mujudaken salah satunggal pérangan saking gesang kita. Punapa malih sesakit ingkang nglinteri gesang kita, wontenipun *bencana alam*, kacilakan mawarni-warni, tumindak kekerasan kalebet kekerasan tumrap satunggaling kayakinan, tumindak nylingkuhaken arta; sadaya punika dados pérangan gesang ingkang karaos pait. Nemahi kanyatan ingkang makaten punika, sinten ta tiyangipun ingkang mboten rumaos ajrih lan sumelang?

Jujur, kita ajrih, kita sumelang; nanging kedadosan Pentékosta ngènetaken kita bilih Gusti Allah sampun maringaken Rohipun ingkang Suci. Roh Suci badhé njangkepi saha mitulungi kita supados kendel mapag gesang. Kakendelan punika kita gayuh saking kayakinan bilih Roh Suci saèstu mbuktèkaken “yèn Gusti Allah uga makarya ana ing samubarang kabèh, njalari beciké wong kang padha tresna marang Panjenengané, yaiku para kang tinimbangan miturut ing pepethèning Allah” (Rum 8:28).

Para sadhèrèk, timbalan kita sanès namung njinggleng ningali kémawon; nanging kita tinimbangan kanthi tumemen tumut tumandang damel ing pakaryaning Roh Suci, martosaken pakaryan-pakaryaning Allah ing gesang kita lan pagesangan ingkang rowa punika. Kanthi makaten mugi sangsaya kathah tiyang pitados ingkang wuwuh kakendelanipun mapag gesang pinayungan ing sih-nugrahanipun Gusti Allah. Amin.

[ery/ucsl]

**Bahan Khotbah Minggu Trinitas
(Minggu, 30 Mèi 2021)**

**SANG ROH
KANG NDADÈKAKÉ SIRA
PUTRANING ALLAH**

Waosan I: Yésaya 6:1-8
Tanggapan: Jabur Masmur 29
Waosan II: Rum 8:12-17
Waosan Injil: Yokanan 3:1-17

KHOTBAH JANGKEP

Para Sadhèrèk ingkang kinasih wonten ing patunggilanipun Gusti, ing Minggu punika kita kaatag ngraos-raosaken Minggu Trinitas. Pangretosan bab Allah Tritunggal asring dipun gambaraken lumantar beksan ingkang dipun sebat *perichoresis*. *Perichoresis* tegesipun inggih punika jogedan ingkang jumangkahipun mubeng mingar minger lan samidéné ngisèni ugi samidéné maringi wewengan. Lelangen punika padatanipun dipun tindakaken satunggal pepanthan ingkang dumados saking tiga utawi langkung tiyang ugi dipun tindakaken kanthi ngleker mangun bunderan. Kawiwitan saking jogedan ingkang lon-lonan, nanging sangsaya dangu sangsaya cepet. Ing pérangan jogedan ingkang cepet, para pambeksa katingal samidéné manunggil raket. Jogedan kasebat dangu-dangu mbotenketingal cetha para pambeksa, ingkang wonten namung serasi lan manunggil jogedanipun.

Supados sangsaya cetha mangretosi bab Allah Tritunggal kasebat, kanthi prasaja kita saged nggatosaken *kipas angin*. Ing dalem utawi ing papan sanès kita asring manggihaken kipas angin. Punapa malih menawi kawontenan karaos bentèr, kita gesangaken kipas angin supados kawontenan karaos seger. Padatanipun kipas angin punika wonten tigang pérangan kipas upaminipun A, B, lan C. Tigang pérangan kipas punika menawi dipun obahaken saking alon ubengipun dangu-dangu badhé manunggil dados satunggal lan mbotensaged dipun bédakaken

malih pérangan A, B, lan C. Kajawi saged ningali wewayangan ingkang wujudipun bunder mubeng obahipun, kita ugi saged ngraosaken miditing angin. Angin ingkang midit punika ingkang njalari kawontenan lajeng dados asrep ing satunggaling dinten ingkang bentèr satemah kita saged tandang damel malih.

Gambaran pambeksa cacah tiga ing lelangen *perichoresis*, makaten ugi perangan A, B, lan C saking satunggaling kipas angin punika mujudaken gegambaran saking tigang Pribadi Allah Sang Rama, Sang Putra, lan Sang Roh Suci. Nalika pambeksa mubeng ngleker lan samidéné ngisèni kanthi jogedanipun utawi kipas angin ingkang mubeng seser, kita namung saged ningali bunderan ingkang mubeng ngleker. Makaten punika gegambaran sesambetan Allah Tritunggal. Wekdal kita nyipati pambeksa ingkang samidéné ngisèni, kita nyipati jogedan ingkang éndah. Ing sisih sanès nalika Gusti Allah makarya mubeng ngleker kados kipas angin, karaos adhem asrep ingkang sumebar.

Para Sadhèrèk ingkang kinasih, wonten ing Kitab Yésaya kita ningali Gusti Allah ingkang makarya wonten ing gesangipun nabi Yésaya. Gusti Allah rawuh, nucèkaken, sarta maringi kuwaos dhumateng nabi Yésaya supados nabi Yésaya saged nanggapi timbalanipun Gusti. Pakaryanipun Allah ndadosaken nabi Yésaya dados manteb lajeng saged matur, “Sumangga, mugi kersaa ngutus kawula.” Gusti Allah punika Allah Inggang Mahasuci. Pramila punika, manungsa ingkang kepéngin makarya sesarengan kaliyan Panjenenganipun ugi kedah gesang wonten ing kasucèn.

Ngèngingi bab kasebat, Injil Yohanes nandhesaken bilih manungsa mmbotensaged suci saking dhirinipun piyambak. Manungsa lair saking daging, kebak karingkahan lan winates. Pramila punika gesang suci kasebat pinangkanipun namung saking Gusti Allah Inggang Mahasuci, ingkang lumantar Gusti Yésus Kristus, Sang Sabda ingkang manjalma dados manungsa, karsa nebus manungsa saking dosa, lan ingkang lumantar Roh Suci nyagedaken manungsa makarya sesarengan kaliyan Panjenenganipun.

Rasul Paulus ugi ing Serat Rum ngèngetaken bilih sanadiyan manungsa sampun katebus saking dosa lan sampun dipun sucèkaken, ananging Iblis tetep taksih kliteran ing kiwa tengen kita saprelu kepéngin ngrebat kita saking Gusti Allah. Pramila punika Rasul Paulus nandhesaken bilih manungsa

kedah tansah njagi gesangipun satemah tetep suci. Manungsa kedah purun dipun pimpin Roh Suci, amargi namung tiyang ingkang purun dipun tuntun Roh Suci saged dipun sebat putraning Allah lan saged ngaturi Gusti Allah minangka Rama (Rum 8:14)

Adhedhasar punapa ingkang dipun serat Yohanes, manungsa ingkang kalairaken saking daging punika panci titah ingkang ringkih. Karingkihan kasebat tetep raket dhateng manungsa saklami-laminipun. Pramila punika, supados sami saged dados para putraning Allah, manungsa kedah tansah purun gesang kapimpin déning Sang Roh Suci. Supados manungsa saged dados ahli waris kratoning Allah, pramila manungsa kedah sumadiya kaisep ing putraning kuwaos saha sihipun Allah. Kanthi mekaten, manungsa saged ngraosaken lan ngalami pakaryaning Allah ingkang dumados wonten ing dhirinipun punapadéné ingkang dumados wonten ing gesangipun tiyang sanès

Para Sadhèrèk ingkang kinasih, manungsa sampun kawaluyakaken saking pangawulaning dosa, samangké dipun kuwaosi déning Sang Roh ingkang mardikakaken. Awit saking punika jejeriing para putraning Allah mesthinipun kita wantun kanthi “mardika” nyuwantenaken punapa kémawon ingkang badhé kabayaranaken Gusti Allah ing madyaning gesang punika dadosa kamardikan, kaleresan, kaadilan, tentrem rahayu, lan sapiturutipun.

Jejeriing putraning Allah, Roh lan Kuwaos ingkang manunggil ing kita sanès roh ugi kuwaos ingkang pinangkanipun saking jagad; nanging miyos saking Panjenenganipun Ingkang Maha Kawasa. Awit saking punika, kita kedah ndarbèni kakendelan nyebal saking pathak ingkang katingal damel jenjem lan nemahi kasunyatan wontenipun tumindak mbotenadil ugi mbotenleres. Allah Tritunggal ingkang katingal mrabawani sampun lan nembé makarya ing madyaning gesang inggih punika kanthi nitahaken bedhamèn, kaadilan, lan kaleresan. Allah Tritunggal ngarsakaken kita sesarengan manunggil ing beksan agung kanthi tumut tumandang damel “jejogedan” sesarengan Panjenenganipun.

Allah Tritunggal nitahaken béda-béda ingkang mawarni-wari lan mapanaken samukawis jajar sesandhingan winengku ing tentrem rahayu. Miditing angin ingkang damel kasegeran awit saking jogedan nglekeripun Allah Tritunggal ndayani kita

mbabaraken kasegeran ing satengahing jagad ingkang bentèr punika. Contonipun ing kasunyataning gesang ingkang dipun renggani *hoax* utawi warta dora, jejeriing putraning Allah kita kedah wantun njejegaken ingkang leres. Ing kasunyataning gesang ingkang dipun renggani bebèncèngan mengsahan antawis golongan satunggal lan satunggalipun, jejeriing putraning Allah kita tinimbalan mbabar éwah-éwahan kawontenan nuju tentrem rahayu. Ing kasunyataning gesang ingkang mboten mredulèkaken bab lestantuning jagad titahipun Gusti Allah, jejeriing putraning Allah kita pinaringan kuwaos kanggé nglestantunaken jagad punika.

Ing madyaning gesang bebrayatan antawisipun bapak, ibu, lan anak, kita kedah nuladha Allah Tritunggal inggih punika anggènipun saben pérangan brayat samidéné ngisèni satunggal lan satunggalipun, sami nyengkuyung ngatag, sami-déné ngèngetaken, lan ugi samidéné nyadiyakaken talingan. Kanthi makaten pakaryaning Allah Tritunggal mawujud nyata wonten ing satengahing gesang brayat tiyang pitados.

Ing madyaning gesang masyarakat, pasamuwan, agami sanès, lan pamarintah prayogi samidéné mangun pirembagan ingkang tinarbuka, samidéné sangkul sinangkul, lan samidéné njagi satunggal lan satunggalipun. Mirungga sesarengan pasamuwan sanèsipun kita kabereg sami gegandhèngan mangun sujarahing gesang ingkang prayogi linangkung sesarengan Panjenenganipun.

Para Sadhèrèk, supados langkung bebles pangretosan kita bab Tritunggal, kita saged ngginakaken pangangen-angen kalebet angen-angen ngginakaken beksan *perichoresis* ugi kipas angin. Pramila sumangga kita sami nyampurnakaken pangretosan kita bab Allah Tritunggal kanthi mangun sesambetan ingkang raket gulet kaliyan Allah Tritunggal. Kita ugi tinimbalan tansah saos sokur awit kita ugi kauleman tandang damel ing pakaryaning Allah tumrap jagad saha daya kakiyatan anggèn kita tumut tumandang ing pakaryan-pakaryaning Allah. Awit saking punika kita kasucèkaken saha kasagedaken nanggapi timbalanipun. Awit saking sihipun Gusti Allah kita kawilujengaken lan kamardikakaken saking pamengkuning dosa. Awit saking sihipun Allah kita pinaringan hak nyebat Panjenenganipun “Sang Rama” lan nindakaken pakaryan ing satengahing jagad punika supados gesang

bebrayan agung punika winengku ing kawontenan ingkang
jenjem seger sumyar. Amin.

[secp/ucsl]

PÉNTAKOSTA
2 0 2 1

KAKENDELAN
MAPAG-GESANG

BAHAN LITURGI

*Minangka satunggaling bakalan, punapa ingkang
kacawisaken ing buku punika prelu dipun olah
malih jumbuh kaliyan kawontenanipun
pasamuwan piyambak-piyambak*

**Bahan Liturgi Paska V
(Minggu, 2 Mei 2021)**

**SESARENGAN GUSTI YÉSUS
AWOH UNGGUL TUWIN KENDEL PASEKSI**

Katrangan:

PS: Pelados Sabda

PL: Pelados Liturgi

U: Umat/Warganing Pasamuwan

P/D: Pinisepuh/Dhiaken

L: Lèktor

PACAWISAN

- *Pandong a pacawisan ibadah.*
- *Pamaosing pokok-pokok pawartos pasamuwan.*
- *Wekdal ening pribadi.*
- *Umat jumeneng.*

NGEMPAL NGADHEP ING NGARSANIPUN GUSTI

PL : Gusti Allah ndhawuhi kita pinanggih kaliyan Panjenenganipun, ngalami Sih-rahmatipun ingkang ngiyataken, ingkang madhang lan ngénggalaken gesang kita.

--- umat jumeneng ---

U : (*Ngidungaken KPJ 14:1, 2 "Kula Samya Tetunggilan"*)
KPJ 14. KULA SAMYA TETUNGGILAN

Do=F 3/4

- 1) Kula samya tetunggilan, ngabekti mring Pangéran, wit sinungan kacekapan wah bagas kesarasan
Refr. : Kula tansah nggunggung Gusti lan ajrih asih yekti wit ingayom ing sihira sèstu tentrem raharja.
- 2) Kula rinoban ing begja rintén dalu tan kendhat, ing lèlampahan prasaja dalah srana mukjijad,
Refr. : Kula tansah nggunggung Gusti lan ajrih asih yekti wit ingayom ing sihira sèstu tentrem raharja.

VOTUM

PS : Pitulungan kita menika wonten ing Asmanipun Gusti Allah ingkang nitahaken langit kaliyan bumi.

U : *(Ngidungaken KPJ 464b “Amin”)*
Amin, Amin, Amin.

SALAM

PS : Gusti nunggil ing panjenengan!

U : **Nunggila ing panjenengan ugi!**

--- umat lenggah ---

ATUR PAMBUKA

PL : Dinten menika, kita badhé nyuraos jejer *Sesarengan Gusti Yésus Awoh Unggul tuwin Kendel Paseksi*. Lumantar ibadah menika kita kadhawuhan mangertosi wigatosipun sesambetan kaliyan Sang Kristus ingkang mbekta gesang kasinungan unggul lan kendel nindakaken paseksi. Kita ugi badhé sinau kadospundi caranipun ngrembakakaken sesambetan kita kaliyan Sang Kristus.

U : *(Ngidungaken KPJ 447:1, 2 “Pra Abdining Gusti”)*
 KPJ 447. PRA ABDINING GUSTI

Do=D 4/4

- 1) Pra abdining Gusti, padha prayitna ing perang rohani. Ywa kongsi léna, ngrasuka kayektèn wah kaadilan, sanadyan tumiba ing kasangsaran.
 Refr.: Yekti Iblis culika lan julig maéka*
 Di tegen ndendonga, Gusti kang ngreksa.
- 2) Pra putraning Allah, padha dèn panggah setya dadi seksi Injiling Allah.
 Nyanggemi dhawuhnya kang trus ing ati, manteb ing pracaya tumekèng janji.
 Refr.: Yekti Iblis culika lan julig maéka*
 Di tegen ndendonga, Gusti kang ngreksa.

*maéka = ngakali, menipu dengan penuh muslihat

PANGAKEN DOSA

PL : Sumangga kita ngakeni dosa-dosa kita ing ngarsanipun Gusti ing salebeting pandonga:

Gusti, kawula ngakeni, ing salebeting peprangan nglawan dosa, kawula kalamangsanipun kawon. Kawula taksih dhumawah ing kasombongan, mèri, raos sengit, kanajisan ing salebeting manah tuwin tumindak kawula. Kawula asring kirang rumaket dhumateng Paduka, kawula kirang suméndhé dhumateng Paduka, ngantos kawula gampil dhawah. Paduka mugè karsaa mitulungi kawula .....

U : (*Taksih ing salebeting patrap ndedonga, umat ngidungaken KPJ 46:1-4 “Awit Kathah Dosa Kula”*)

KPJ 46 AWIT KATHAH DOSA KULA

Do=D ³/₄

- 1) Awit kathah dosa kula, mila tansah kèmgangan
Gusti kang madhangé manah myang tukung kabingahan.
- 2) Mugè karsa angaksama ing klepatan kawula.
Tyas kula mugè dadosa padaleman Paduka.
- 3) Gusti kang kula ndelaken, mugè nuntun mring kula.
Kula badhé ngéstockaken ing sakarsa Paduka.
- 4) Kula mboten purun malih karya sekel Paduka;
badhé tansah tuhu setya, tresna ing salaminya.

PL : Ing asmanipun Gusti Yésus Kristus, kawula ndedonga, amin.

--- umat jumeneng ---

PAWARTOS SIH-RAHMAT

PS : “Sabab aku yakin, menawa pati utawa urip, para malaékat apa para pangwasa, kang saiki ana utawa kang bakal ana, apa sakèhing pangwasa kang ana ing dhuwur utawa ing ngisor, utawa sawenèhing titah liyané, ora bakal bisa misahaké kita saka ing sihé Allah, kang ana ing Kristus Yésus, Gusti kita.” (Roma 8:38-39)
Makaten pawartosing Sih-Rahmat saking Gusti.

U : **Puji sokur konjuk Gusti Allah!**

U : (*Ngucapaken “Salam Karahayon” mawi salam namaste dhateng kiwa tengenipun*).

(*Ngidungaken KPJ 78:1, 2 “Iba Begjaku”*)

KPJ 78. IBA BEGJAKU

Do=D 9/8

1) Iba begjaku lamun yakin Yésus duwèkku ing salamanya;
aku tebusan kagungané, anyar uripku krana rahé.

Refr.: Aku memuji klayan rena,
nggunggung asmané salamanya
Aku memuji klayan rena,
nggunggung asmané salamanya

2) Lamun pasrahku trusing kalbu,
temah sampurna kabungahanku
Pra malaékat asung puji,
samyá ngundhangken sihing Gusti.

Refr.: Aku memuji klayan rena,
nggunggung asmané salamanya
Aku memuji klayan rena,
nggunggung asmané salamanya

--- umat lenggah ---

PALADOSAN SABDA

- PANDONGA ÉPIKLÉSE
- PAMAOSING KITAB SUCI

Waosan Kapisan

L : (*Maos **Lelakoné Para Rasul 8:26-32***)
Makaten Sabdanipun Gusti Allah!

U : **Puji sokur konjuk Gusti Allah!**

Tanggapan

L : (*Maos **Jabur Masmur 22:26-32**, saged kawaos gentosan kaliyan umat*)

Waosan Kaping Kalih

L : (*Maos **1 Yohanes 4:7-21***)
Makaten Sabdanipun Gusti Allah!

U : Puji sokur konjuk Gusti Allah!Waosan Injil

PS : Pamaosing Injilipun Gusti Yésus Kristus kapendhet saking **Yohanes 15:1-8**.

Makaten Injilipun Gusti Yésus Kristus.

Rahayu saben tiyang ingkang mirengaken Sabdanipun Gusti saha dipun tetepi wonten ing gesang padintenanipun. Haléluya!

U : (*Ngidungaken KPJ 468 “Haléluya”*)
Haléluya, Haléluya, Haléluya!

- KHOTBAH
- WEKDAL ENING

--- umat jumeneng ---

PANGAKEN PITADOS RASULI

P/D: Sumangga sesarengan kaliyan umatipun Gusti, kita jumeneng lan nglairaken pangaken pitados kita manut Pangaken Pitados Rasuli .....

--- umat lenggah ---

PANDONGA SYAFAAT

(*PS ngonjukaken pandonga syafaat, kapungkasan kanthi ngucapaken **Donga Rama Kawula***)

NGONJUKAKEN SEMBAH SOKUR DHUMATENG GUSTI

P/D: “Awitdéné samubarang kabèh iku saka Panjenengané, krana Panjenengané sarta kagem Panjenengané; kamulyan kagama Panjenengané salawas-lawasé! Kang iku para Sadulur, marga saka sih-kamirahané Allah, aku pitutur marang kowé, padha nyaosna badanmu minangka kurban kang urip, kang suci lan kang dadi keparengé Allah: Iya kang mangkono iku pangibadahmu kang sejati.” (Roma 11:36–12:1)

U : (*Ngidungaken KPJ 157:1, 3 “Caosna Pisungsungmu”*)

KPJ 157 CAOSNA PISUNGSUNG MU

Do=F 2/4

- 1) Caosana pisungsungmu anèng pasamuwan
klayan lilaning ati, klawan legawa.
Aturna pisungsungmu kanthi sukarena.
Refr. : Caosna pisungsungmu dadya cihnaning bungah
minangka panuwunmu, wit sihing Allah.

- 3) Pisungsung kagem Gusti dadia sarana
amrih kratoning Allah énggal kelampah.
Tentrem miwah rahayu, Gusti kang paring.
Refr. : Caosna pisungsungmu dadya cihnaning bungah
minangka panuwunmu, wit sihing Allah.

--- umat jumeneng, P/D ngonjukaken donga pisungsung ---

P/D: Gusti Allah sumbering sadaya berkah, karsaa nampèni pisungsung ingkang kawula aturaken dhumateng Paduka. Menika pratandhaning kabingahan tuwin sokur kawula dhumateng Paduka awit saking sadaya berkah ingkang sampun Paduka lubèraken ing gesang kawula. Berkah ingkang Paduka paringaken, langkung ageng saking menapa ingkang kawula pisungsungaken. Kasagedna kawula tansah saos sokur dhumateng Paduka, tuwin ngaturaken pisungsunging gesang kawula dhumateng Paduka. Wonten ing Asmanipun Gusti Yésus Kristus, kawula ndedonga.

U : **Amin.**

NINDAKAKEN PASEKSI DHATENG JAGAT

PL : Sesarengan kaliyan Gusti Yésus Kristus, sumangga kita nglampahi gesang ingkang kasinungan kaunggulan tuwin nggadhahi kekendelan kanggé tansah nyeksèkaken Sang Kristus dhumateng jagat. Sumangga kita bekta pawartos bab katresnan, kayektosan, lan tentrem-rahayunipun Gusti Allah.

U : *(Ngidungaken KPJ439:1, 3 “Ing Jagad Kang Peteng”)*

KPJ 439 ING JAGAD KANG PETENG

Do=Bes 6/4

- 1) Ing jagad kang peteng krana dosa,
kathah tyang kang ngGresula.
Karana panandhang, samya nggresah
miwah semplah ing manah.
Reffr : Sumangga, Gusti ngagem kawula,
mrih ngènetna para kanca,
sengkut makarya nglawan godha
dadosa berkah tumrap tyang kathah.
- 3) Ngundhangna Injil Kratoning Swarga,
kinanthia pandonga,
mrih luwar saking kwasaning dosa,
wah gesangnya sembada.
Reffr.: Sumangga, Gusti ngagem kawula,
mrih ngènetna para kanca,
sengkut makarya nglawan godha
dadosa berkah tumrap tyang kathah.

PS : Eterna manah panjenengan dhumateng Gusti Allah.

U : **Kawula ngeneraken manah dhumateng Gusti Allah!**

PS : Dadosa seksinipun Sang Kristus ing satengahing jagat!

U : **Puji sokur konjuk Gusti Allah!**

PS : Pinujia Gusti Allah kita.

U : **Samangké dumugi ing salami-laminipun!**

PS : Tumengakna manah panjenengan dhumateng Gusti Allah, tuwin tampèna berkahipun Gusti:

“Pangéran Yéhuwah mugi maringana berkah dhumateng panjenengan (kita), lan ngayomana panjenengan (kita); Pangéran Yéhuwah mugi nyunaraken cahyaning wadananipun dhumateng panjenengan (kita), lan maringana sihrahmat; Pangéran Yéhuwah mugi karsaa nungkulaken wadananipun dhumateng panjenengan (kita), lan maringana tentrem rahayu.”

U : *(Ngidungaken KPJ 472a “Haléluya! Amin!”)*

Haléluya [5x] **Amin** [3x]

[dl-den]

**Bahan Liturgi Paska VI
(Minggu, 9 Mei 2021)**

**KATUNGGILAKEN
ING SALEBETING IMAN
TUWIN KATRESNAN**

Katrangan:

PS: Pelados Sabda

PL: Pelados Liturgi

U: Umat/Warganing Pasamuwan

P/D: Pinisepuh/Dhiaken

L: Lèktor

PACAWISAN

- *Juru musik ngumandhangaken lelagon musik tanpa nyanyian, ingkang mbekta umat dhateng katentremaning ibadah.*
- *Pandonga pacawisan ibadah.*
- *Pamaosing pokok-pokok pawartos pasamuwan.*
- *Umat jumeneng.*

TIMBALANING IBADAH

PL : Para sadhèrèk ingkang dipun tresnani Gusti, pratandhaning tetembungan sokur kita awit saking welas-asihipun Gusti Allah, badhé kita lairaken wonten ing ibadah ingkang badhé énggal kita tindakaken. Kita lampahi ibadah menika kanthi pangraos ingkang santosa bilih Gusti Allah piyambak ingkang setya ngrimati gesang kita. Pramila sumangga sesarengan kita memuji Gusti kanthi ngidungaken KPJ 21:1, 2 “Para Titah Sadaya Ngrepèkna”.

U : *(Ngidungaken KPJ 21:1, 2 “Para Titah Sadaya Ngrepèkna”)*
KPJ 21 PARA TITAH SADAYA SAMYA NGREPÈKNA

Do = A $\frac{3}{4}$

- 1) Para titah sadaya samya ngrepèkna kidung,
 konjuk Hyang Makwasa kang gung ing sih susetya
 Haléluya! Haléluya!

- 2) Pujinen Hyang Murbèngrat, Gusti kang gung sih-rahmat,
ngreksa lan ngayomi, ngrumati mrih lestari.
Haléluya! Haléluya!

VOTUM

PS : Ibadah ing Minggu Paska kaping enem menika lumampah kanthi pangaken bilih: “Pitulungan kita menika wonten ing Asmanipun Gusti Allah, ingkang nitahaken langit kaliyan bumi.”

U : *(Ngidungaken KPJ 464a “Amin”)*
Amin, Amin, Amin.

SALAM

(Ngidungaken KPJ 460 “Tentrem Raharja”)

PS : Tentrem raharja sing Gusti kita,

U : **tumrah mring kita;**

PS : tentrem raharja sing Gusti kita,

U : **tumrah mring kita.**

--- umat lenggah ---

ATUR PAMBUKA

PL : Dados tiyang Kristen utawi dados pandhèrèkipun Gusti Yésus Kristus mboten namung sadremi pitados lajeng kabaptis lan rampung. Ananging kedah saget mbuktèkaken sarta ngetingalaken imanipun kanthi pandamel nyata srana netepi dhawuh-Ipun Gusti, inggih menika nresnani sesami.

U : *(Ngidungaken KPJ 30:1, 4 “Swawi Pra Kadang”)*
KPJ 30. SWAWI PRA KADANG

Do=D

1) Swawi pra kadang, disamya agirang
Disora- sora angalembana
mring Gusti kita Kang Mahawilasa.

4) Sihé Pangéran yogya dèn timbangi
srana kasetyan, tresna, wah bekti.
Srahna tyasira konjuk maring Gusti!

PANGAKENING DOSA

PL : Sabdanipun Gusti nélakaken makaten: “Sarana iki anggon kita nyumurupi katresnané Kristus, yaiku: Panjenengané wis masrahaké nyawané kanggo kita; dadi kita iya padha duwé kuwajiban masrahaké nyawa kita kanggo sadulur-sadulur kita tunggal pracaya. Sapa sing uripé ing donya kalubèran, mangka weruh saduluré tunggal pracaya kacingkrangan, éwadéné nutup lawanging atiné tumrap saduluré mau, kepriyé bisané kasebut yèn katresnaning Allah tetep dumunung ing wong iku? Anak-anakku, anggon kita padha tresna aja kalawan tembung utawa ilat, nanging sarana panggawé sarta ing sajroning kayektèn.” (1 Yohanes 3:16-18).

mBoten wonten tiyang satunggal kémawon ing antawis kita ingkang saget nindakaken Sabdanipun Gusti menika kanthi sampurna. Kita langkung asring nresnani dhiri pribadi tinimbang nresnani Gusti lan sesame. Pramila sumangga kita télakaken panelangsa tuwin patobat ing ngarsanipun Gusti lan sesami lumantar pamuji KPJ 196:3-5 “Kula Péngin Lir Gusti”.

U : (*Ngidungaken KPJ 196:3-5 “Kula Péngin Lir Gusti”*)
 KPJ 196. KULA PENGIN LIR GUSTI

Do=D 4/4

- 3) Kula péngin lir Gusti, melasi pra miskin,
 tetulung kang kribedan klawan trus ing batin
 Reff. : O, lah, kawula sèstu tan mèmper lan Gusti.
 Kula mugé winulang, nulad maring Gusti.
- 4) Kula péngin lir Gusti, tresna maring mengsah,
 sanadyan dèn poyoki tan sakit ing manah.
 Reff. : O, lah, kawula sèstu tan mèmper lan Gusti.
 Kula mugé winulang, nulad maring Gusti.
- 5) Kula péngin lir Gusti, tresna maring Allah,
 nindakna kasaénan, ulah mangibadah.
 Reff. : O, lah, kawula sèstu tan mèmper lan Gusti.
 Kula mugé winulang, nulad maring Gusti.

PL: (Ngonjukaken pandonga pangakening dosa sacara cekak, kapungksan ukara: “Ing Asmanipun Gusti Yésus Kristus kawula ndedonga, amin.”)

--- umat jumeneng ---

PAWARTOS SIH-RAHMAT

PS : Dhumateng saben tiyang ingkang kanthi temen-temen sowan ing ngarsan-Ipun Gusti, ngakeni sadaya dosanipun, sarta purun mratobat, dipun wartosaken Sih-rahmatipun Gusti kados ingkang dipuntélakaken wonten ing Ibrani 5:8-9: “Sanadyan Panjenengané iku Putra, éwasamono wis sinau mbangun-turut sarana anggoné nandhang sangsara, lan sawisé Panjenengané kasampurnakaké, banjur dadi sumbering karahayon kang langgeng tumrap sakèhing wong kang mituhu marang Panjenengané,”

Makaten pawartosing Sih-Rahmat saking Gusti. Pinujia Gusti ingkang saé pangrengkuhipun dhateng kita sadaya!

U : **Puji sokur konjuk Gusti Allah!**
(*Ngidungaken KPJ 78:1, 3 “Iba Begjaku”*)
KPJ 78. IBA BEGJAKU

Do=D 9/8

1) Iba begjaku lamun yakin Yésus duwèkku ing salamanya;
aku tebusan kagungané, anyar uripku krana rahé.

Refr.: Aku memuji klayan rena,
nggunggung asmané salamanya
Aku memuji klayan rena,
nggunggung asmané salamanya

3) Dak aturaké jiwa-raga, marang Gustiku atiku lega,
klayan anganti sarawuhé, matemah antuk sih-rahmaté.

Refr.: Aku memuji klayan rena,
nggunggung asmané salamanya
Aku memuji klayan rena,
nggunggung asmané salamanya

--- umat lenggah ---

PALADOSAN SABDA

- PANDONGA ÉPIKLÉSE
- PAMAOSING KITAB SUCI

Waosan Kapisan

- L : (*Maos **Lelakoné Para Rasul 10: 44-48***)
Makaten Sabdanipun Gusti Allah!
- U : **Puji sokur konjuk Gusti Allah!**

Tanggapan

- L : (*maos Masmur 98, saged kawaos gentosan kaliyan umat*)

Waosan Kaping Kalih

- L : (*Maosaken **1 Yohanes 5:1-6***)
Makaten Sabdanipun Gusti Allah!
- U : **Puji sokur konjuk Gusti Allah!**

Waosan Injil

- PS : Pamaosing Injilipun Gusti Yésus Kristus kapendhet saking **Yohanes 15:9-17**.
Makaten Injilipun Gusti Yésus Kristus. Ingkang rahayu inggih menika para tiyang ingkang mirengaken sarta ingkang netepi Sabdanipun. Haléluya!
- U : (*Ngidungaken KPJ 197 “Kula Sampun Siyaga”*)
KPJ 197. KULA SAMPUN SIYAGA

Do=G 4/4

Kula sampun siyaga, Gusti; sumadya nampèni sabdamulya.
Kula sujud manembah Gusti, marak ngabyantara sapunika.
Mugi Gusti maringi berkah dhumateng kawula ing samangkya.
Kawula cumawis ing manah samekta ing gati.
Sabda Paduka datan éwah gingsir saking mula buka;
ugi sapunika wah salaminya.
Sabda Paduka wonten gesang kula.
Manah kula sampun siyaga nampi sabda mulya.

- KHOTBAH
- WEKDAL ENING

PANGAKEN PITADOS RASULI

P/D: Sesarengan kaliyan umatipun Allah ing sauruting wekdal, sumangga kita ékraraken tuwin kita antebaken malih tumrap menapa ingkang kita imani, kanthi sesarengan ngucapaken Pangaken Pitados Rasuli. ....

--- umat lenggah ---

PANDONGA SYAFAAT

(PS ngonjukaken pandonga syafaat. Saben pokok pandonga kapungkasan kanthi ngucapaken tetembungan ngandhap punika)

PS : Wonten ing sih-kawlasan Paduka, kawula ndedonga.

U : *(Nanggapi kanthi ngidungaken Refrein Kidung Lami 131 “Gusti Mugi Sampun Langkung”)*

KPJ 434 GUSTI MUGI SAMPUN LANGKUNG

Do=A 4/4

Reff : Gusti, mugi, sampun alangkung

Tyang sanès antuk sih Tuwan, kula nggih nyuwun.

PISUNGSUNG

P/D: Wedharan sokur ingkang kita lairaken wonten ing ibadah kanthi saos pisungsung wekdal menika, kita talesi sabdanipun Gusti ingkang makaten: “Rahayu wong kang ambek-welasan, awit iku bakal padha olèh piwelas.” (Matius 5:7).

U : *(Ngidungaken KPJ 165:1-2 “Konjuk mring Kang Maha Agung”)*

KPJ 165 KONJUK MRING KANG MAHAAGUNG

Do=C 3/4

- 1) Konjuk mring Kang Maha agung, kula saos pisungsung; cihnaning bingahing manah, wit berkahing Allah; sumengka wah sinengkera, lan temen rineksa dadya srana munpangati mrih kamulyaning Gusti.
- 2) Konjuk Allah Kang Maluhur kawula saos sokur, kebabaring raos urmat wit tansah rinimat, dalah gesang kula mugi kagem déning Gusti, dadya lantaraning berkah tumraha mring tyang kathah

--- umat jumeneng ---

P/D: (*Ngonjukaken pandonga pisungsung, kapungkasan mawi Donga Rama Kawula*)

KIDUNG PANGUTUSAN

U : (*Ngidungaken KPJ 124:3-4 “Kula Sèstu ndhèrèk Gusti”*)
 KPJ 124 KULA SÈSTU NDHÈRÈK GUSTI

Do=C 3/4

- 3) Kula sèstu ndhèrèk Gusti mbabarken sih piwlasnya,
 mring sagung titah ing bumi, dimèn samya raharja,
 Refr. : Dhuh nyawaku, ja kwatir; Gusti tan éwah gingsir
 Tut wuria salaminya ing satindaké Gusti.
- 4) Kula sèstu ndhèrèk Gusti ngéstocken dhawuh èdi,
 sok sintena kang nyatroni, kula ngudi nresnani,
 Refr. : Dhuh nyawaku, ja kwatir; Gusti tan éwah gingsir
 Tut wuria salaminya ing satindaké Gusti.

PANGUTUSAN

PS : Eterna manah panjenengan dhumateng Gusti Allah.

U : **Kula ngeneraken manah dhumateng Gusti Allah!**

PS : Tetepa wonten ing Sih-ipun Gusti Allah, supados saget gesang sami tresna-tinresnan!

U : **Kawula badhé nindakaken dhawuhipun Gusti Allah, minangka wujuding gesang katunggilaken ing salebeting iman lan katresnan.**

PS : Pinujia Allah – Rama lan Putra lan Roh Suci.

U : **Inggang mboten naté misahaken kawula saking katresnan-Ipun Gusti samangké dumugi salami-laminipun.**

BERKAH

PS : Tampènana berkahipun Gusti:

“Pangéran Yéhuwah mugè maringana berkah dhumateng panjenengan (kita), lan ngayomana panjenengan (kita); Pangéran Yéhuwah mugè nyunaraken cahyaning wadananipun dhumateng panjenengan (kita), lan maringana sihrahmat;

Pangéran Yéhuwah mugé karsaa nungkulaken wadananipun dhumateng panjenengan (kita), lan maringana tentrem rahayu.”

U : (*Ngidungaken KPJ 459:2*)

KPJ 459. PINUJIA ALLAH SANG RAMA

Do=D 4/4

2) Pangabekti sèstu pangibadah,
Lamun Gusti kang dèn sembah;
krahajarjaning pepadha dèn udi,
jagad ramya tentrem yekti.

Refr.: Payo nindakna kang trusing ati
sabdaning Gusti Sung gesang yekti
sinartan déning berkahing Gusti
sung sih rahmat mring sesami.

[ns-den]

**Bahan Liturgi Sumengkanipun Sang Kristus (Kamis,
13 Mei 2021)**

**MBOTEN WINATESAN
DÉNING PAPAN LAN WEKDAL**

Katrangan:

PS: Pelados Sabda

PL: Pelados Liturgi

U: Umat/Warganing Pasamuwan

P/D: Pinisepuh/Dhiaken

L: Lèktor

PACAWISAN

- *Juru musik ngumandhangaken lelagon musik tanpa nyanyian, ingkang mbekta umat dhateng katentremaning ibadah.*
- *Pandong pacawisan ibadah.*
- *Pamaosing pokok-pokok pawartos pasamuwan.*
- *Umat jumeneng.*

TIMBALANING IBADAH

PL : Para Sadhèrèk ingkang kinasih, dinten menika kita ngalami lan ngraos-raosaken malih lelampahan sumengkanipun Gusti Yésus dhateng swarga. Wonten ing lelampahan menika, para murid kamitenggengen ngawasaken Sang Kristus nilaraken para murid. Ing satengahing kawontenan kèndel tuwin wening, para murid dipun ènetaken déning swantening malaékat ingkang ngémutaken para murid supados mboten namung kamitenggengen tumenga dhateng langit. Para murid kaémutaken dhateng kanyataning gesang tuwin jebibahaning timbalan dados seksi tumrap katresnani-pun Gusti Allah kanggé jagad lan sesami.

Samangké, kita ugi kaémutaken supados mboten kamitenggengen lan kèndel ing satengahing kawontenan ingkang taksih sarwa winates amargi pageblug covid-19 menika. Ing satengahing sadaya kawontenan winates menika, kita tinimbalan supados ngadhepi kanyatan

ing kang wonten, sarta makarya dados seksin-Ipun Gusti kanggé jagat lan sesami. Sumangga kita sowan ing ngarsanipun Gusti, nyawang kaluhuran-Ipun Gusti Yésus Kristus ing kang sinengkakaken dhateng swarga tuwin ngémut-émot malih timbalan kita, kanthi ngidungaken KPJ 282: 1, 2 “Swawi Sami Suka-suka”.

U : *(Ngidungaken KPJ 282: 1, 2)*

KPJ 282 SWAWI SAMI SUKA-SUKA

Do = A birama bebas

- 1) Swawi sami suka-suka nggèn kula ngènget-ènget.
Gusti minggah maring swarga, méndah kaluhuranipun.
Njeng Gusti Juruslamet.
- 2) Nyata sinungan kamulyan lan sagung pangawasa;
wonten ing swarga kalayan ing bumi, nggih jinulukan
ngungkuli sagung nama.

VOTUM

PS : Sumangga ibadah Sumengkanipun Gusti Yésus Kristus dhateng swarga, kita wiwiti sarta kita senger kanthi pangaken bilih: Pitulungan kita menika pinangkanipun saking Allah Rama ing kang nitahaken langit kaliyan bumi, ing kang setya ngrimati titah-Ipun.

U : *(Ngidungaken KPJ 464a “Amin, Amin, Amin”)*
Amin, Amin, Amin.

SALAM

PS : Sih-rahmat lan tentrem rahayu saking Allah Rama kita, lan Gusti kita Yésus Kristus, tuwin patunggilanipun Roh Suci, tansah rumentaha ing gesang panjenengan (kita) sadaya.

U : **Ugi nunggila ing gesang panjenengan!**

--- umat lenggah ---

ATUR PAMBUKA

PL : Para Sadhèrèk ing kang kinasih, sumengkanipun Gusti Yésus dhateng swarga sanès pungkasaning pakaryanipun Gusti Allah anggènipun nresnani jagat menika.

Sumengkanipun Gusti Yésus dhateng swarga kapara dados wiwitaning tumindak ngutus para murid kanggé nglajengaken pakaryaning katresnanipun Gusti Allah ing salebeting pepadhangipun Roh Suci. Timbalan menika ingkang ing wekdal menika kita rembat. Minangka murid-muridipun Gusti Yésus, kita kautus kanggé martosaken katresnan, pangapunten, pangajeng-ajeng tuwin pamulihan ing satengahing jagat ingkang taksih surem menika.

U : (*Ngidungaken KPJ 280:1-3 “Kristus Gusti Sumengka”*)
KPJ 280. KRISTUS GUSTI SUMENGKA

Do=D 4/4

Sawetawis sedhèrèk

- 1) Kristus Gusti sumengka mring swarga,
ngutus wong pracaya tansah setya,
amartakna Injil sih rahmatnya.
Kang nampènana sinungan begja.

Sadaya

Refr. : Bra undhangna,
Sang Kristus jumeneng Raja,
Kratonira tentem raharja.

Sawetawis sedhèrèk

- 2) Sang Pamarta sumengka mring swarga,
wong pracaya dadya lantarananya,
mrih kratoning Allah binabarna,
dhedhasarira sih-welas-tresna.

Sadaya

Refr. : Bra undhangna,
Sang Kristus jumeneng Raja,
Kratonira tentem raharja.

Sawetawis sedhèrèk

- 3) Gusti Kristus sumengka mring swarga,
ngutus wong pracaya mbudidaya
sirnanira rasa memungsuhan,
mrih kebabaring gung katentreman.

Sadaya

Refr. : Bra undhangna,
Sang Kristus jumeneng Raja,
Kratonira tentem raharja.

PANGAKENING DOSA

PL : Para Sadhèrèk ingkang kinasih, ing satengahing kawontenan sisah ingkang taksih nglimputi jagat, Gusti Yésus nimbali kita supados martosaken katresnan, pangajeng-ajeng, lan tentrem-rahayunipun Gusti Allah. Kados sabdan-Ipun Gusti ing Injil Markus 16: 15b ingkang makaten sabdan-Ipun: "Padha lungaa menyang saindenging jagat, padha martakna Injil marang sakèhing tumitah."

Sumangga kita nitipriksa dhiri kita piyambak, menapa kita sampun dados seksi ingkang setya kanggé jagat dalah saisinipun sadaya? Menapa kita sampun perduli dhateng sadhèrèk kita ingkang mbetahaken pitulungan kita? Menapa sawetahing gesang kita sampun kita ginakaken minangka sarana dados seksin-Ipun Gusti? Wonten ing kanyatanipun, asring kita taksih mentingaken dhiri kita piyambak, madosi katentremaning dhiri, mboten perduli dhateng sesami kita. Awit saking menika, sumangga kita nélakaken pamratobat kita dhumateng Gusti Allah ing salebeting pandonga pribadi, sumangga .....

*(Umat ndedonga piyambak-piyambak ing salebeting manah. Menawi karaosaken sampun cekap, PL nglajengaken pandonga kanthi ngucap: “**Dhuh Gusti, makaten atur pamratobat kawula. Kawula Paduka apunteni, Paduka tresnani, sarta gesang kawula Paduka énggalaken. Amin.**”)*

U : *(Ngidungaken KPJ 54: 1, 3 “Kula Saèstu Nglenggana”)*
 KPJ 54. KULA SAESTU NGLENGGANA

Do=D 4/4

- 1) Kula saèstu nglenggana anyisahaken sesami.
 Mila getun manah kula, nalangsa ing ngarsaning Gusti
- 3) Kula nyuwun katentreman, cinelakna mring kraharjan, nebih saking karisakan, wit Gusti paring pangayoman.

--- pasamuwan jumeneng ---

PAWARTOS SIH RAHMAT

PS : “Kaya mangkono anggon kita padha sumurup yèn kita tetep ana ing Panjenengané, lan Panjenengané ana ing kita, amarga Panjenengané wus maringaké Rohé marang kita. Lan aku kabèh wis padha ndeleng lan neksèni yèn Sang Rama wis ngutus Sang Putra dadi Pamartaning jagat. Sapa kang ngakoni yèn Yésus iku Putrané Allah, Allah tetep ana ing wong iku, lan wong iku ana ing Allah.”
(1 Yohanes 4:13-15).

Makaten pawartos sih rahmat saking Gusti.

U : **Puji sokur konjuk Gusti Allah.**

U : (*Ngidungaken KPJ 77: 2, 3 “Iba Adi Tuwin Éndahnya”*)
KPJ 77. IBA ADI TUWIN ÉNDAHNYA

Do=G 3/4

- 2) Iba adi tuwin éndahnya pawartos ingkang kapyarsa
Turut margi arum swaranya pangundhanging kabar adya
Kabar rahmat saking Pangéran rentahing berkah kraharjan
Kula samya tiyang dosa rinentahan palimirma.
- 3) Tyang dosa dèn sami mirengna, yogya samya anilingna,
napa sampun wanuh swaranya?
Lamun dèrèng, mangga samya énggal,
umarek mring ngarsanya klayan éklas, manah suka.
Mung déning Yésus nggèn kita saged wangsul dhateng swarga.

--- pasamuwan lenggah ---

PALADOSAN SABDA

- PANDONGA ÈPIKLÉSE
- PAMAOSING KITAB SUCI

Waosan Kapisan

- L : (*maosaken **Lelakoné Para Rasul 1:1-11***)
Makaten Sabdanipun Gusti!
- U : **Puji sokur konjuk Gusti Allah!**

Tanggapan

- L : (*maosaken Masmur 47, saged kawaos gentosan kaliyan umat*)

Waosan Kaping KalihL : (*maosaken Éfesus 1:15-23*)

Makaten Sabdanipun Gusti!

U : **Puji sokur konjuk Gusti Allah!**Waosan InjilPS : Pamaosing Injilipun Gusti Yésus Kristus kapendhet saking **Lukas 24:44-53.**

Makaten Injilipun Gusti Yésus Kristus. Ingkang rahayu inggih menika para tiyang ingkang mirengaken sarta ingkang netepi Sabdanipun. Haléluya!

U : (*ngidungaken*) **Haléluya, Haléluya, Haléluya.**

- KHOTBAH
- WEKDAL ENING

--- *pasamuwan jumeneng* ---**PANGAKEN PITADOS RASULI**

P/D: Sesarengan kaliyan umatipun Allah ing sauruting wekdal lan papan, sumangga kita ngantebaken malih pangaken kita kanthi sesarengan ngucapaken Pangaken Pitados Rasuli. ....

--- *pasamuwan lenggah* ---**PANDONGA SYAFAAT***(PS ngonjukaken pandonga syafaat).***PISUNGSUNG**

P/D: Para sadhèrèk ingkang kinasih, sumangga kita bingah-bingah tuwin nélakaken sokur kita amargi Gusti Allah ngutus kita dados juru wartaning katresnan-Ipun Gusti Allah kanthi ngaturaken pisungsung sokur. Pisungsung sokur ing ibadah menika badhé kita talesaken ing Serat Ibrani 13:15-16 ingkang makaten Sabdan-Ipun: “Kang iku, lantaran Panjenengané, payo kita padha tansah saos kurban pamuji-sokur marang Allah, iya iku kang arupa tetembungan kang ngluhuraké asmané. Sarta aja lali nindakaké kabecikan lan awèh pitulungan, jalaran iya

kurban-kurban kang mangkono iku kang ndadèkaké keparengé Allah.”

Pisungsung badhé kita kempalaken sinambi ngidungaken KPJ 182: 1, 3 “Puji Sokur lan Panggunggung”.

U: (*Ngidungaken KPJ 182: 1, 3*)

182. PUJI SOKUR LAN PANGGUNGUNG

Do=G 4/4

- 1) Puji sokur lan panggungggung konjuk mring Hyang Maagung,
kang nitahken jagad raya wah ngreksa kanthi setya.
Makluk wrata rinimatan krana sihing Pangéran.
Jagad tentrem lan raharja, lamun manut pangrèhnya.
- 3) Puji sokur lan panuwun konjuk Allah Mamulya,
kang sampun paring pitulung mring pra manungsa dosa.
Kang panggah sami pracaya mring Panebus sejati,
saèstu manggya raharja, mulya langgeng ing swargi

--- umat jumeneng ---

P/D: (*Ngonjukaken pandonga pisungsung, kapungkasan mawi Donga Rama Kawula*)

KIDUNGING PANGUTUSAN

PL : Para Sadhèrèk ingkang kinasih, katresnan tuwin panganthin-Ipun Gusti mboten winatesan déning papan lan wekdal. Awit saking menika, sumangga kita nélakaken katresnan, kabingahan, pangajeng-ajeng, tuwin pamulihan, mboten winates ing klompok kita kémawon. Kita kautus kanggé tumut tumandang kanthi nyata kanggé pulihing jagat saisnipun. Kita badhé mungkasi ibadah pèngetan sumengkanipun Gusti Yésus dhateng swarga menika kanthi ngrepèkaken kidung pangutusan saking KPJ 425: 1, 2 “Akèh Sruning Pasambat”.

U : (*Ngidungaken KPJ 425: 1, 2 “Akèh Sruning Pasambat*)

425. AKÈH SRUNING PASAMBAT

Do = Bes 4/4

- 1) Akèh sruning pasambat, tiling na !
 mbutuh aké sih rahmat, tiling na !
 Refr. : Gusti nimbali sira, dadya duta sembada
 mbabarken sih rahmat, tilingna !
- 2) Akèh wong padha nguwuh, tilingna !
 Mbutuh aké pangrengkuh, tilingna !
 Refr. : Gusti nimbali sira, dadya duta sembada
 mbabarken sih rahmat, tilingna !

PANGUTUSAN

- PS : Para sadhèrèk ingkang kinasih, sumengkanipun Gusti Yésus dhateng swarga dados wiwitaning pangutusan kita kanggé dados seksin-Ipun Gusti ing saindenging jagat, mboten winates ing papan lan wekdal.
- U : **Mugi Gusti Allah nyembadani kawula dados seksi-Ipun ingkang setya.**
- PS : Sampun ajrih amargi (kita) panjenengan mboten lumampah piyambakan. Pangwaosipun Roh Suci ingkang mboten winates déning papan lan wekdal, badhé tansah nunggil (kita) panjenengan.
- U : **Puji sokur konjuk Gusti Allah awit saking katresnan lan panganthin-Ipun.**
- PS : (Sumangga kita ngeneraken manah kita) Samangké, enerna manah panjenengan dhumateng Gusti Allah, sarta (kita tampèni) tampènana berkahipun Gusti.

BERKAH

- PS : “Pangéran Yéhuwah mugi maringana berkah dhumateng panjenengan (kita), lan ngayomana panjenengan (kita); Pangéran Yéhuwah mugi nyunaraken cahyaning wadanipun dhumateng panjenengan (kita), lan maringana sihrahmat; Pangéran Yéhuwah mugi karsaa nungkulaken wadanipun dhumateng panjenengan (kita), lan maringana tentrem rahayu.”
- U : (*Ngidungaken KPJ 472a “Haléluya! Amin!”*)
Haléluya [5x] **Amin** [3x].

[sap-den]

**Bahan Liturgi Pangibadah Paska VII
(Minggu, 16 Mèi 2021)**

**TEGUH UTAWI GOPOK ING JAGAD
INGKANG BUTHEK?**

Katrangan:

PS: Pelados Sabda

Ltgs: Pelados Liturgi

Umt: Umat/Warganing Pasamuwan

Prdt: Pradata

L: Lèktor

PACAWISAN

- *Jurumusik ngungelaken kekidungan ingkang nuntun umat lumebet ing kawontenan ening sumadiya ngibadah.*
- *Donga konsistorium*
- *Pamaosing Pokok-poko Pawartos Pasamuwan*
- *Pasamuwan jumeneng*

TIMBALAN NGIBADAH

LTGS : Dinten punika kita lumebet ing Minggu Paska VII, Minggu ingkang karampit déning kalih dinten riyadi baku inggih punika Sumengkanipun Gusti Yésus ing Swarga lan riyadi Pentékosta. Awit saking punika, Minggu Paska VII punika kita gegilut minangka irisaning pepanggihan antawisipun éklas ngurbanaken dhiri kanggé ngeculaken lan pepisahan; kaliyan kasadyan dhiri tinarbuka ugi nampèni. Sumangga kita tansah suka bingah mapag rawuhipun Gusti. Sumangga kita sami ngluhuraken Allah Sang Rama, Sang Putra, lan Sang Roh Suci.

- *umat ngrepèkaken KPJ. 21:1-3*

PARA TITAH SADAYA SAMYA NGREPÈKNA

1. Para titah sadaya samya ngrepèkna kidung, konjuk Hyang Makwasa kang gung ing sih-susetya. Haléluya! Haléluya!

2. Pujinen Hyang Murbèngrat,
Gusti kang gung sih-rahmat,
ngreksa lan ngayomi, ngrumati mrih lestari.
Haléluya! Haléluya!
3. Allah Kang Mawilasa wus nylametken manungsa,
s'laminya pinujia, wah tansah pinundhia.
Haléluya! Haléluya

VOTUM

PS : Kita lumebet ing pangibadah punika kanthi pangaken:
“Pitulungan kita pinangkanipun saking Gusti ingkang
nitahaken langit, bumi, lan sadaya isinipun; ingkang
netepi prasetyan kawilujengan sejati.”

UMT : (*aklamasi*) AMIN ... AMIN ... AMIN ...

SALAM

PS : “Sih-rahmat lan tentrem rahayu saking Allah Rama kita,
lan saking Gusti Yésus Kristus, tuwin panguwaos
Rohipun ingkang suci wonten ing para sadhèrèk
sadaya.”

UMT : LAN WONTEN ING PANJENENGAN UGI.

▪ *umat lenggah*

ATUR PAMBUKA

LTGS : Gesanging manungsa ingkang dipun lampahi ing
madyaning pajirayahan ing jagad punika rinengga
mawarni-warni pitakènan ingkang mboten gampil
kasumurapan. Ugi lelampahan gesang kita karampit
déning kalih utawi langkung kasunyatan ingkang sami
lelawanan lan sangsaya damel butheking kawontenan
gesang punika. Bab wigati tumrap kita ingkang naté
utawi nembé nemahi kanyataning gesang ingkang
lelawanan inggih punika mbudidaya tangi saha
tanggon nuju pagelaraning gesang ingkang
mbingahaken. Pramila, irah-irahan “Teguh utawi
Gopok ing Jagad ingkang Buthek” ngatag kita supados
tansah teguh ing kapitadosan saha wetah ing
kayakinan ingkang dados sangu nemahi gopok saha
butheking jagad.

- *umat ngrepèkaken KPJ. 80*

KRANA ALLAH TRESNA

1. Krana Allah tresna mring jagad sarta nggènira angasihi, iku kongsi masrahaké ingkang Putra ontang anting, supaya sakèhing jalma kang pracaya lan ngugemi, ywa kongsi nemu karusakan, nanging langgeng gesangira.

PANGAKENING DOSA

PS : Para kagunganipun Gusti, sumangga kita sowan ing ngarsanipun Gusti ngakeni sadaya dosa lan panerak kita. Kita bikak isining manah kita wonten ing ngarsanipun Gusti mirungga karingkahan saha gopoking gesang kita.

- *umat kaaturan ndedonga sacara pribadi kanthi iringan instrument KPJ. 111*

PS : Kristus Sang Juru Wilujeng, kawula nyuwun pangapunten awit karingkahan saha gopoking gesang kawula. Karsaa Paduka nucèkaken kawula ingkang kebak dosa lan kalepatan punika. Wonten ing Asma nDalem Gusti Yésus, kawula nyenyuwun. Amin.

- *umat ngrepèkaken KPJ. 111:1-3*

GUSTI YÉSUS PAMARTA

1. Gusti Yésus Pamarta, parang ingkang sampurna. Krana ngungsi mring Gusti, kula dipunayomi. Srana rahé Sang Kristus, gesang kula tinebus.
2. Datan badhé ndayani, datan saged ngluwari, sagung pandamel kula, nadyan kados punapa. Namung sihé Sang Kristus, gesang kula tinebus.
3. Gesang kula mung nglaha, tan wonten lelabetnya. Amung salibé Gusti ingkang kula gondhèli. Mila kula mung pasrah klayan tulusing manah.

- *umat jumeneng*

PAWARTOS SIH-RAHMAT

PS : Minangka umatipun Gusti ingkang sampun pinaringan tentrem rahayu lan pangapuntinging dosa, samangké nampènana pawartos sih-rahmat ingkang kapethik saking Pangandharing Torèt 31:6 ingkang makaten: “Disantosa lan ditatag atimu, aja wedi lan aja giris ana ing ngarepé, marga Pangèran Yèhuwah, Gusti Allahmu, iku kang nunggil ing salaku-lakumu. Panjenengané ora bakal négakaké kowé lan kowé ora bakal ditiar.”

Makaten pawartos sih-rahmat saking Gusti.

UMT : PUJI SOKUR KONJUK GUSTI.

- *umat ngrepèkaken KPJ. 99*

AKU DUWÉ PAMARTA

1. Aku duwé pamarta, Yésus Kristus asmanya,
kang wus ngurbanen sarira, ngruwat aku sing dosa.

Refr.:

Satuhu Gustiku, Yésus Kristus Pamartaku,
dakpuji trusing kalbu.

2. Aku duwé Pamarta, satuhu ing kasetyan.
Yèn aku nyangga panandhang, pinaringan karosan.

Refr.:

3. Aku duwé Pamarta, putrèng Allah pribadya.
Yèn aku karoban susah, tinunggil mrih tan lesah.

Refr.:

4. Aku duwé Pamarta, nyata murwat pangrèhnya.
Lamun pepeteng nglimputi, Gustiku kang ngluwari

Refr.:

5. Aku duwé Pamarta, sih-rahmaté tan kendhat.
Yèn aku tumibèng dosa, dèntuntun mring pitobat.

Refr.:

- *umat lenggah*

PALADOSAN SABDA

- PANDONGA NAMPI SABDA
- PAMAOSING KITAB SUCI

Waosan Kapisan

L : (maos Lelakoné Para Rasul 1:15-17, 21-26)
Makaten Sabdanipun Gusti!

UMT: PUJI SOKUR KONJUK GUSTI!

Tanggapan

L : maos utawi ngrepèkaken Jabur Masmur 1
gantosan antawisipun *lèktor* kaliyan umat.

Waosan Kedua

L : (maos 1 Yokanan / Yohanes 5:9-13)
Makaten Sabdanipun Gusti!

UMT: PUJI SOKUR KONJUK GUSTI!

Waosan Injil

PS : Waosan Injil Yésus Kristus kapethik saking
Yokanan / Yohanes 17:6-19. (sasampunipun maos)
Makaten Injiling Yésus Kristus. “Inggang rahayu
inggih punika tiyang inggang mirengaken
Pangandikanipun Gusti lan dipungatosaken.”
Haléluya!

UMT: (*aklamasi*) HALÉLUYA [3x]

- KHOTBAH
- WEKDAL ENING

- *umat jumeneng*

PANGAKEN PITADOS

PRDT : Sesarengan kaliyan umatipun Allah ing sadhéngah
jaman, kita sami ngucapaken lan ngantebaken malih
inggang sampun kita pitadosi, sarana ngucapaken
Sahadat Kalih Welas.

- *umat lenggah*

DONGA SYAFAAT

(*Kapimpin déning Palados Sabda dipunpungkasi kanthi Donga
Rama Kawula*)

PISUNGSUNG

PRDT : Pratélaning sokur kita ing pangibadah samangké,
kawujudaken kanthi atur pisungsung, tinalesan

pangandika saking 1 Babad 16:29, “Padha nyaosna kamulyaning asmané marang Pangéran Yéhuwah, nggawaa pisungsung lan lumebua sowan marang ing ngarsané. Padha sujuda lan nyembaha marang Pangéran Yéhuwah kalawan ngrasuk kasucèn.”

- *umat ngrepèkaken KPJ. 184*

SOKUR AKANTHI TULUS

1. Sokur akanthi tulus. Sokur Kang Mahasuci.
Sokur rahmat kang agung, Panebus kita.
Sokur akanthi tulus. Sokur Kang Mahasuci.
Sokur rahmat kang agung, Panebus kita.
Mangkya kang ringkih dadya rosa;
kang miskin dadya sugih.
Sihé Gusti dadya nyata, yekti.
Mangkya kang ringkih dadya rosa;
kang miskin dadya sugih.
Sihé Gusti dadya nyata yekti. Sokur!

- *umat jumeneng, donga pisungsung katuntun déning Pradata.*

KIDUNG PANGUTUSAN

- *umat ngrepèkaken KPJ. 351:1-4*

SAMANGKYA KITA MARDIKA

1. Samangkya kita mardika, rinuwat saking dosa,
ngegungken bekti mring Gusti wah asih mring sesami.
Refr.:
Karaharjan lan kabegjan kang tansah ngiring gesang,
karana Sang Kristus Gusti, kula sinung basuki
2. Mangkya kita titah anyar tan winengku kadonyan.
Kanthi setya sarwi bingar lelados mring Pangéran.
Refr.:
3. Mangkya kita putrèng Allah tansah nglantarken berkah
Mbélani tyang kang sangsara ngrimat tyang kang cilaka
Refr.:

4. Mangkya kita tyang pracaya kang tansah ndhèrèk Gusti Injil suci winartosna srana katresnan yekti.
Refr.:

PANGUTUSAN

- PS : Pajiyarahaning gesang kita ing jagad punika taksih lumampah lan mboten kandheg ing ngriki. Awit saking punika, enerna manah panjenengan dhumateng Gusti.
- UMT : DHUH GUSTI, KARSAA NGIYATAKEN SAHA NEGUHAKEN MANAH KAWULA
- PS : Dadosa seksining bebener sesarengan kaliyan Sang Kristus.
- UMT : KAWULA MBOTEN BADHÉ GETER LAN TANSAH BINGAH. SINAOSA KEDAH NEMAHI KASUNYATANING GESANG. INKGANG SAGED DAMEL BIBRAH SAHA AMBYAR.

BERKAH

- PS : Samangké nampènana berkahipun Gusti:
“Sang Yéhuwah mberkahi panjenengan lan ngayomi panjenengan, Sang Yéhuwah nyunaraken wadananipun dhateng panjenengan lan maringi sih-rahmat, Sang Yéhuwah nungkulaken wadananipun dhateng panjenengan lan maringi tentrem rahayu.”
- UMT: (aklamasi) HALÉLUYA [5x] AMIN [3x]

[yabs/ucsl]

**Bahan Liturgi Pangibadah Péntakosta
(Minggu, 23 Mèi 2021)**

KAKENDELAN MAPAG GESANG

Katrangan:

PS: Pelados Sabda

Ltgs: Pelados Liturgi

Umt: Umat/Warganing Pasamuwan

Prdt: Pradata

L: Lèktor

PACAWISAN

- *Jurumusik ngungelaken kekidungan ingkang nuntun umat lumebet ing kawontenan ening sumadiya ngibadah*
- *Donga konsistorium*
- *Pamaosing Pokok-poko Pawartos Pasamuwan*
- *Pasamuwan jumeneng*

TIMBALAN NGIBADAH

LTGS: Umat ingkang dipun tresnani Gusti, dinten punika kita manunggil kanthi ancas ngèneti lan ngraos-raosaken pakaryaning Sang Roh Suci ingkang maringi kakendelan ugi kalimpadan murih kuwagang neksèni. Roh Suci ingkang nuwuhaken daya gesang lan ngénggalaken pagesangan. Awit saking punika, kanthi suka bingahing manah sumangga kita mapag rawuhipun Gusti kanthi pepujèn konjuk Panjenenganipun.

- *umat ngrepèkaken KPJ. 2:1-2*

ALLAH MAHASUCI

1. Allah Maha suci, kula asung puji ing pangibadah puniki agung kamulyanta, ageng sih Paduka kang nitahken jagad raya.
Pinuji Hyang Widi,
kang siyang lan ratri ngreksa lan ngrimati.
2. Dhuh Allah Makwasa,
kanthi trusing driya kawula nlangani dosa.

Mugi angapunten sarta nucèkaken, temah gesang kula ayem
Pinuja Sang Rama kang ngutus Sang Putra,
jumeneng Pamarta.

VOTUM

PS : Sumangga pangibadah punika kita sengker kanthi pangaken, “Gusti Allah ingkang nitahaken langit lan bumi kanthi panguwaosing Sang Roh Suci, punika etuking pitulungan kita.”

UMT : AMIN

SALAM

PS : “Sih-rahmat lan tentrem rahayu ingkang pinangkanipun saking Allah Rama kita lan saking Gusti Yésus Kristus, saha panguwaosing Sang Roh ingkang Suci nunggil ing para sadhèrèk sadaya.”

UMT : NUNGGILA ING PANJENENGAN UGI.

- *umat lenggah*

ATUR PAMBUKA

PS : Pepalang lan kanyataning gesang ingkang wonten sakupeng kita, asring kalampahan njalari tuwuhing raos ajrih lan sumelang nglampahi gesang, lajeng kita sesingidan dhedhemitan ugi adreng mlajar saking kanyatan kasebat. Nanging Gusti ngutus Rohipun ingkang suci saprelu paring kakendelan tumrap kita éngga kita saged tangi gumregah. Roh Suci ndayani kita nglampahi gesang lan mapag mangsa ngajeng tanpa raos was sumelang.

- *umat ngrepèkaken KPJ. 287:1-3*

ROH SUCI ROH SEJATI

1. Roh Suci Roh Sejati, mugi rawuh ing ati,
Ngénggalna manah kula, mrih ing lampah prayoga,
setya bekti mring Gusti, wah asih mring sesami,
wit panuntun Paduka, gesang kula sembada.
2. Dhuh Roh Suci, Roh Allah, anyantosakna manah.
Lamun karoban sisah, tatag, tanggon, tan semplah.

Manggul salibing Gusti, martosken Injil Suci.
Wit panuntun Paduka, gesang kula sembada.

3. Dhuh Roh Suci, Roh Kristus, nuwuhna manah tulus;
andum berkah kabegjan, tan mawang mring salir tyang,
temah tentrem-raharja, sumrambah mring sesama.
Wit panuntun Paduka, kula gesang sembada.

PANGAKEN DOSA

PS : “Déné wohing Roh yaiku: Katresnan, kabungahan,
tentrem-rahayu, sabar-sarèh, paramarta, kabecikan,
setya, alusing bebudèn, bisa ngemudheni dhiri. Ora ana
angger-angger kang nglawan bab-bab kang mangkono
iku.” (Galati 5:22-23).

Para Sadhèrèk punapa woh-wohing Roh kasebat sampun
kita babaraken ing lampahing gesang padintenan kita?
Sumangga kita sami mawas dhiri lan naliti, makaten ugi
ngakeni sadaya dosa ugi karingkihan kita wonten ing
ngarsanipun Gusti.

- *PS mimpin umat ngunjukaken pandonga*
- *umat ngrepèkaken KPJ. 56:1-3*

MULIHA ANGGÈR

1. Muliha anggèr, muliha dèn énggal!
Paranmu wus adoh, lakumu kesasar,
adhuh cilaka anggèr muliha!
Dèn énggal muliha!
2. Élinga sira, wong dosa tobata.
Ramamu kang asih nganti klawan sedhah.
Adhuh, cilaka sira wong dosa, dèn énggal tobata.
3. Tobata sira, wong dosa nlangsa!
Suwarga omahmu, naraka satrumu.
Adhuh, cilaka sira wong dosa, nging Allah ngaksama.

- *umat jumeneng*

PAWARTOS SIH-RAHMAT

PS : “Awit kowé padha ora nampani rohing pangawulan kang njalari kowé dadi wedi manèh, nanging kowé wis padha nampani Sang Roh kang njalari kowé dadi putrané Gusti Allah. Marga saka Roh iku kita banjur padha nyebut: ‘Abba, Rama!’” (Roma 8:15). Makaten sih-rahmatipun Gusti.

UMT : PUJI SOKUR KONJUK GUSTI!

- *umat ngrepèkaken KPJ. 285:1-3*

KRANA ROH SUCI

1. Krana Roh Suci dedalem ing ati,
kula tansah kinanthi;
gesang sanyata tentrem raharja,
mangkya sinungken mring kula.
Ing wusananira nampi tangining raga,
kadya Sang Kristus, Gusti kang mulya.
2. Krana Roh Suci, kula mursid yekti
mbangun turut mring Gusti,
gesang sembada, unggul ing yuda;
ngawonken juliging dosa.
Ing wusananira tunggil kasampurnannya,
klayan Kristus Gusti anèng swarga.
3. Krana Roh Suci, kula temen ngudi
mbucal gesang kang lami,
sregep makarya, teguh ing karsa,
tetales bebener nyata.
Ing wusananira ndhèrèk ing kamulyannya,
klayan Kristus Gusti anèng swarga.

- *umat lenggah*

PALADOSAN SABDA

- PANDONGA NAMPI SABDA
- PAMAOSING KITAB SUCI

Waosan Kapisan

L : (maos Lelakoné Para Rasul 2:1-21)
 Makaten Sabdanipun Gusti!
 UMT: PUJI SOKUR KONJUK GUSTI!

Tanggapan

L : Maos utawi ngrepèkaken Jabur Masmur 104:24-34, 35b gantosan antawisipun *lèktor* kaliyan umat.

Waosan Kalih

L : (maos Rum 8:22-27)
 Makaten Sabdanipun Gusti!
 UMT: PUJI SOKUR KONJUK GUSTI!

Waosan Injil

PS : Pamaosing Injil Yésus Kristus ingkang kapethik saking Yokanan/Yohanes 15:26-27, 16:4b. (sasampunipun maos) Makaten Injiling Yésus Kristus. “Inkang rahayu inggih punika tiyang ingkang mirengaken Pangandikanipun Gusti lan dipungatosaken.” Haléluya!
 UMT: (*aklamasi*) HALÉLUYA [3x]

- KHOTBAH
- WEKDAL ENING

- *umat jumeneng*

PANGAKEN PITADOS

PRDT : Sumangga kita pratélakaken lan ngénggalaken kayakinan kita kanthi ngucapaken sesarengan Pangaken Pitados Rasuli. ....

- *umat lenggah*

DONGA SYAFAAT

Kapimpin déning Palados Sabda.

PISUNGSUNG

PRDT : Para sadhèrèk, sumangga kita mratélakaken raos sokur awit sih-rahmatipun Sang Roh Suci saha pangrimatipun Gusti Allah tumrap kita sadaya.

Sumangga kita ngèngeti pangandika ingkang ngatag makaten, “Padha ngunjukna panuwun ing sabarang kang tinemu, awit iku kang dikarsakaké déning Gusti Allah ana ing Sang Kristus Yésus tumrap kowé“ (I Tésalonika 5:18).

- *tumrap pasamuwan ingkang ngawontenaken riyaya undhuh-undhuh, pisungsung undhuh-undhuh saged katindakaken sasampunipun ngaturaken pisungsung minggon (menawi pangibadah taksih ngginakaken cara “online,” riyaya undhuh-undhuh katindakaken mawi simbol kémawon).*
- *umat ngrepèkaken KPJ. 292:1-3*

SANG ROH SUCI, ROHING KATRESNAN

1. Sang Roh suci, rohing katresnan,
nuntuna mring kula slaminya;
nyingkirna raos pasulayan,
amrih jagad tentrem raharja,
ngrukunken tyang kang cecongkraham,
mbereg nilar tumindak dosa;
ngiyatken manah ingkang semplah.
Dhuh Gusti, nuntuna mring kula.

2. Dhuh Roh Suci, roh kasunyatan;
nunggila mring kula slaminya,
mrih babaring karsaning Allah
wah tobating tyang ambek-siya.
Labuh-labet sepi ing pamrih,
nglawan panindhes klayan sih;
tan ajrih pepalang - rubéda.
Dhuh Gusti, nunggila mring kula.

3. Dhuh Roh Suci, roh kaadilan,
nganthia mring kula slaminya;
mbabaraken adiling Allah,
kraharjan warata sumrambah.
Ngluwari tyang binanda dosa,
nguculi jireting duraka,
ngayomi tyang ringkih wah papa.
Dhuh Gusti, nunggila mring kula

- *umat jumeneng, **donga pisungsurung kaladosaken déning Pradata** kapungkasan kanthi Donga Rama Kawula*

KIDUNG PANGUTUSAN

- *umat ngrepèkaken KPJ. 294:1-4*

TYASKU MUGA KASOKANA

1. Tyasku muga kasokana Rohé Hyang Masuci,
Gusti kang asetya tuhu wus paring prajanji.
Refr.:
Dhuh Pamarta kang sinalib kang mugi wontena
Pentékosta agung malih, mradini ing donya.
2. Gusti, mugi Roh Paduka tansah tumedhaka
dhateng pasamwan Paduka, wah ing manah kula.
Refr.:
Dhuh Pamarta kang sinalib kang mugi wontena
Pentékosta agung malih, mradini ing donya.
3. Dhuh, mugi Rama myarsakken sambaté pra putra,
manah énggal, piningna dhumateng kawula.
Refr.:
Dhuh Pamarta kang sinalib kang mugi wontena
Pentékosta agung malih, mradini ing donya.
4. Dhuh Rohullah, mugi mrasuk ing manah kawula,
nuntèn suci miwah padhang, lan unggul ing yuda.
Refr.:
Dhuh Pamarta kang sinalib kang mugi wontena
Pentékosta agung malih, mradini ing donya.

PANGUTUSAN

PS : Roh Suci ndayani para sadhèrèk ndarbèni kakendelan mapag gesang.

UMT : KAWULA WANTUN MAPAG GESANG SESARENGAN PANJENENGANIPUN

PS : Roh Suci nimbali para sadhèrèk supados neksèni Sihipun Gusti kanthi pakaryan ingkang nyata

UMT : KAWULA SUMADIYA NEKSÈNI LAN MAKARYA
SESARENGAN PANJENENGANIPUN

BERKAT

PS : Nampènana berkahipun:

Gusti Allah tansah ngrimati para sadhèrèk (kita)
sadaya kanthi berkahipun saha nuntun lampah
panjenengan (kita) kanthi panguwaosing Sang Roh
Suci, samangké éngga salaminipun. Amin.

UMT: (*aklamasi*) HALÉLUYA [5x] AMIN [3x]

[ery/ucsl]

**Bahan Liturgi Pangibadah Minggu Trinitas
(Minggu, 30 Mèi 2021)**

**SANG ROH
KANG NDADÈKAKÉ SIRA
PUTRANING ALLAH**

Katrangan:

PS: Pelados Sabda

Ltgs: Pelados Liturgi

Umt: Umat/Warganing Pasamuwan

Prdt: Pradata

L: Lèktor

PACAWISAN

- *Jurumusik ngungelaken kékidungan ingkang nuntun umat lumebet ing kawontenan ening sumadiya ngibadah*
- *Donga konsistorium*
- *Pamaosing Pokok-pokok Pawartos Pasamuwan*
- *Pasamuwan jumeneng*

TIMBALAN NGIBADAH

LTGS : Umat ingkang dipun tresnani déning Gusti, Minggu punika sesarengan kita lumebet ing panggegilut kita ing Minggu Trinitas. Kita tinimbangan ngraos-raosaken pakaryaning Allah Sang Rama, Allah Sang Putra, lan Allah Sang Roh Suci ingkang mbabar pakaryan ing sujarah gesanging manungsa. Sumangga kita papag kanthi suka-bingah rawuhipun Gusti saha sesarengan ngluhuraken Asmanipun Allah kita!

- *umat ngrepèkaken KPJ. 14:1-2*

KULA SAMYA TETUNGGILAN

1. Kula samya tetunggilan, ngabekti mring Pangéran, wit sinungan kacekapan wah bagas kasarasan.

Refr:

Kula tansah nggunggung Gusti lan ajrih asih yekti, wit ingayom ing sihira sèstu tentrem raharja.

2. Kula rinoban ing begja rintén-dalu tan kendhat,
ing lèlampahan prasaja dalah srana mukjijat.
Refr:
Kula tansah nggunggung Gusti lan ajrih asih yekti,
wit ingayom ing sihira sèstu tentrem raharja.

VOTUM

PS: “Pitulungan kita punika, wonten ing Asmanipun Sang
Yéhuwah, ingkang nitahaken langit kaliyan bumi.”

UMT: AMIN

SALAM

PS: Gusti nunggil panjenengan!

UMT: UGI NUNGGILA PANJENENGAN!

- *umat lenggah*

ATUR PAMBUKA

LTGS: Para Sadhèrèk, dinten punika kita ngriyadinaken Minggu
Trinitas.

Wekdal samangké, kita kauleman sesarengan ngraos-
raosaken Allah Tritunggal ingkang rawuh saha makarya
ing gesang kita.

Panjenenganipun punika Gusti Allah ingkang tansah
mbabar pakaryan ing sauruting gesang kita.

Panjenenganipun punika Gusti Allah ingkang boten
naté kèndel makarya. Panjenenganipun punika ingkang
Murba Dumadi lan Sang Mesih.

Panjenenganipun punika Juru Pitulung kita anggèn
kita nratas praharaning gesang.

Panjenenganipun punika ingkang ngangkat kita
minangka para putranipun, inggih ahli waris ingkang
satuhu dipun tresnani.

Sumangga kita sami ngucap sokur awit pakaryan-
pakaryan saha kasaénanipun.

Sumangga kita sami mulad sarira lan suka pitakèn
dhateng manah kita: “Apa lakuning uripku wus bener
pener laras kang dikarsakaké déning Gusti?”

- *umat ngrepèkaken KPJ. 87:1-3*

NÈNG KASA NGUMANDHANG ASMA

1. Nèng kasa ngumandang asma sajuga,
kang anepangaken jagad lan swarga.
Datan wonten asma kados punika,
kang kwasa nyirnakken pangrèhing dosa.
Napa sami dèrèng wanuh,
Gusti Yésus Kristus yèku asmané?
2. Wus pantes asmané lan pakaryané.
Rawuhé ing donya wit gunging sihé,
nebus tiyang dosa, sinalib séda,
gya wungu nyawisken papan ing swarga.
Napa sami dèrèng wanuh,
Gusti Yésus Kristus yèku asmané?
3. Sang Kristus samangké ngratoni Swarga,
ngasta pangwasané Allah Sang Rama,
ngadili jagad ing mbénjing rawuhé,
kula pareng ndhèrèk ing kamulyané
Yésus Kristus Sang Pamarta,
punika asmané panutan kula.

PANGAKEN DOSA

PS: Gusti Allah etuking katresnan, ing irisaning margi gesang,
ing satengahing pitakènan éwah-éwahaning jaman,
kawula marek ngarsa Paduka.
Paduka ingkang kawula pitadosi minangka Sang Maha-
kawasa Murba samukawis, Juru Wilujeng, lan ugi Juru
Pitulung kawula.
Paduka ingkang kawula pitadosi tansah setya mitulungi
kawula, para putra Paduka.
Karsaa Paduka ngapunteni kawula dhuh Allah, déné
sadangunipun punika pratingkah kawula boten murwat
nedahaken putra Paduka ingkang setya saha urmat
dhateng Ramanipun.
Karsaa Paduka ngapunteni kawula dhuh Allah, déné
kawula asring mangkotaken manah, nutup talingan,
nglirwakaken piwulang, saha nampik panggulawenthah
ingkang Paduka paringaken.
Karsaa Paduka ngapunteni kawula dhuh Allah, déné
kawula boten purun nerasakan pakaryan Paduka ing

jagad punika, ngwujudaken tentrem-rahayu tumrap sadaya titah, nresnani sesami, nglestantunaken jagad, lan ngawékani sangsaya risaking bumi punika.

Karsaa ngapunteni saha melasi kawula dhuh Allah, adhedhasar sih-susetya Paduka. Amin.

- *umat ngrepèkaken KPJ. 86:1-3*

MUGI SAMPUN ANGLANGKUNGI

1. Mugi sampun anglangkungi dhateng kula, dhuh Rama. Tyang kathah Paduka wlasi, mugi mlasi mring kula nggih kula nggih kula, mugi mlasi mring kula.
2. Sampun anglangkungi kula, dhuh Pamarta kang setya Gusti nimbali tyang dosa, mugi nimbali kula; nggih kula, nggih kula, mugi nimbali kula.
3. Dhuh Roh Suci mugi sampun anglangkungi kawula; tyang wuta antuk pepadhang, mugi madhangi kula; nggih kula, nggih kula, mugi madhangi kula.

- *umat jumeneng*

PAWARTOS SIH-RAHMAT

PS: “Aku ora ngarani abdi manèh marang kowé, sabab abdi iku ora sumurup marang panggawéné bendarané, nanging kowé wus padha Dakarani mitra, jalaran sabarang kang wus Dakrungu saka RamaKu, iku wus Daksumurupaké kabèh marang kowé. Dudu kowé kang padha milih Aku, nanging Aku kang milih kowé. Sarta Aku wus netepaké, supaya kowé padha lunga lan metokaké woh lan wohmu iku lestaria, dimèn kowé padha kajurungana apa kang koksuwun marang Sang Rama atas saka jenengKu. Iki pepakonKu marang kowé: Padha tresna-tinresnanana” (Yokanan/Yohanes 15:15-17). Makaten sih-rahmatipun Gusti!

UMT : PUJI SOKUR KONJUK GUSTI!

- *umat ngrepèkaken KPJ. 120:1-3*

KULA MBOTEN BADHÉ NILAR

1. Kula mboten badhé nilar dhateng Gusti Pamarta;
dhateng pundi Gusti tindak, kula ndhèrèk Paduka.
Refr: Kula tut wingking Gusti ing salami kula gesang,
awit yèn tanpa Gusti, kawula tan saged mimpang.
2. Nadyan gung karibedan, kawula tan was-sumelang.
Gusti paringa tatag, kula kiyat tan gumiwang.
Refr:
3. Kula tansah ndhèrèk Gusti, nadyan sring kamomotan;
nyawa kula memuji, tammu antuk pitulungan.
Refr:

▪ *umat lenggah*

PALADOSAN SABDA

- PANDONGA NAMPI SABDA
- PAMAOSING KITAB SUCI

Waosan Kapisan

L : (maos Yésaya 6:1-8)

Makaten Sabdanipun Gusti!

UMT : PUJI SOKUR KONJUK GUSTI!

Tanggapan

L : Maos utawi ngrepèkaken Jabur Masmur 29
gantosan antawisipun *lèktor* kaliyan umat.

Bacaan Kalih

L : (maos Rum 8:12-17)

Makaten Sabdanipun Gusti!

UMT : PUJI SOKUR KONJUK GUSTI!

Waosan Injil

PS : Waosan Injiling Yésus Kristus kapethik saking
Yokanan/Yohanes 3:1-17. (sasampunipun maos)
Makaten Injiling Yésus Kristus. “Ingkang rahayu
inggih punika tiyang ingkang mirengaken Pangan-
dikanipun Gusti lan dipungatosaken.” Haléluya!

UMT : (*aklamasi*) HALÉLUYA [3x]

- KHOTBAH
- WEKDAL ENING

- *umat jumeneng*

PANGAKEN PITADOS

PRDT : Sesarengan pasamuwanipun Gusti ing sadhéngah jaman, sumangga kita mratélakaken lan neguhaken malih ingkang kita yakini kanthi sesarengan ngucapaken Pangaken Pitados Rasuli.

- *umat lenggah*

DONGA SYAFAAT

(*Donga syafaat kapimpin déning Palados Sabda.*)

PISUNGSUNG

PRDT: Ngucap sokur, punika cara ingkang prayogi lan murwat kaunjukaken katur Gusti Allah, déné Panjenenganipun sampun maringi kita sih-nugraha ugi katresnan ingkang sajati. Ngucap sokur badhé njalari kita ngraosaken karahayon, mila prayogi kita ngucap sokur awit Gusti Allah saèstu Maha Saé, ingkang sampun ngangkat kita minangka para putranipun. Sumangga kita beкта pangucap sokur kita ingkang mirungga punika kanthi ngèngeti Sabdanipun: “Kawula badhé nyaosi kurban kanthi éklasing manah, dhuh Yéhuwah, kawula badhé memuji asma Paduka, amargi asma Paduka punika saé” (Jabur Masmur 54:8).

- *umat ngrepèkaken KPJ. 153:1-2*

ADRENGING TYAS KULA

1. Adrenging tyas kula, ngaturken panuwun, Gusti. Paduka ngasihi, kula kagunganta.

Refr:

Mung punika Gusti, pisungsung kula sawetahing gesang, jiwa lan raga, wit kula tan darbé bandha kang pangaji, kang langkung prayogi, sumaos Gusti. Mung punika Gusti, panyuwun kula, mugi katampia atur kawula, mrih gesang kawula kagama Paduka pirantos sapala.

2. Saiba éndahing sih-tresna Paduka, Gusti;
kula kagunganta, Paduka rimati.
Refr:
Mung punika Gusti, pisungsung kula
sawetahing gesang, jiwa lan raga,
wit kula tan darbé bandha kang pangaji,
kang langkung prayogi, sumaos Gusti.
Mung punika Gusti, panyuwun kula,
mugi katampia atur kawula,
mrih gesang kawula kagema Paduka pirantos sapala.

- *umat jumeneng, donga pisungsung katuntun déning Pradata.*

KIDUNG PANGUTUSAN

- *umat ngrepèkaken KPJ. 22:1-3*

PUJI KONJUK ALLAH RAMA

1. Puji konjuk Allah Rama, puji konjuk Sang Putra
Puji konjuk Sang Roh Suci, tetiganya nyawiji.
Haléluya! Haléluya! Tetiganya nyawiji.
2. Pinuji Ratuning swarga, Gustiné pra manungsa,
nggih Ratuning pasamuwan, Ratu sumbering gesang.
Haléluya! Haléluya! Ratu sumbering gesang.
3. Pinuji Allah Makwasa kang nitahken jagad rat,
wah milujengken manungsa, krana gunging sih-rahmat.
Haléluya! Haléluya! Krana gunging sih-rahmat.

PANGUTUSAN

PS: Eterna manah panjenengan dhateng Gusti!

UMT: KAWULA NGENERAKEN MANAH DHUMATENG GUSTI

PS: Dadosa seksining Sang Kristus ing satengahing jagad!

UMT: PUJI SOKUR KONJUK GUSTI.

PS: Pinujia Gusti.

UMT: SAMANGKÉ ÉNGGA SALAMINIPUN!

BERKAH

PS: Gusti Allah ingkang Murba Dumadi, paring pambudi dhateng para sadhèrèk (kita) sadaya, satemah para sadhèrèk (kita) sadaya sami nglenggana babaring katresnan ingkang tumrah tanpa kendhat.

Sang Kristus Yésus inggih Sang Patangèn, maringi para sadhèrèk (kita) sadaya karahayon minangka para putra tetebusanipun.

Sang Roh Suci inggih Sang Juru Pitulung, ndayani para sadhèrèk (kita) sadaya nglampahi gesang minangka putra ingkang winengku ing karsanipun, satemah gesang para sadhèrèk (kita) sadaya dados paseksi ingkang nyata.

Allah Tritunggal wonten ing patunggilan katresnanipun nunggil kaliyan para sadhèrèk (kita) sadaya, wiwit samangké éngga pungkasaning jaman.

UMT : (*aklamasi*) HALÉLUYA [5x] AMIN [3x]

[secp/ucsl]

PÉNTAKOSTA
2 0 2 1

KAKENDELAN
MAPAG-GESANG

BAHAN PANYURAOŠ KITAB SUCI
INTERGENERASIONAL

*Minangka satunggaling bakalan, punapa ingkang
kacawisaken ing buku punika prelu dipun olah
malih jumbuh kaliyan kawontenanipun
pasamuwan piyambak-piyambak*

Bahan Panyuraos Kitab Suci Intergenerasional 1 Sumengkanipun Gusti Yésus dhateng Swarga

GUSTI YÉSUS INKGANG TINDAK DHATENG SWARGA, BADHÉ RAWUH MALIH

Bahan: Lelakoné Para Rasul 1:6-11

“Hé wong-wong Galiléa, yagéne kowé padha ngadeg tumenga marang langit? Gusti Yésus, kang sumengka marang ing swarga, nilar kowé kabèh iki, bakal rawuh manèh kanthi patrap kaya kang pada kokdeleng nalika Panjenengané minggah menyang ing swarga” (LPR 1:11)

Katrangan Lumampahing Panyuraos Kitab Suci

- Panyuraos Kitab Suciintergenerasi katindakaken **ing setunggal ruwang** (*online lan mboten kapanthapantha/breakout room*). Kaprayogakaken wekdal pirem-bagan bahan, kawiwitan srana paring wekdal dhateng para laré mangertosi bahan punika temah prelu basa ingkang prasaja cundhuk kaliyan umuripun laré utawi remaja. Pitakènan/pirem-bagan kacawisaken kanggé Para mudha, Diwasa Mudha, Diwasa, Adiyuswa kacundhukaken kaliyan pitakènan kanggé laré lan remaja.
- **Sarana Metodhe Panyuraos Kitab Suci Intergene-rasi**, para rawuh saged aktif ing salebeting pirem-bagan.
- Pemimpin Panyuraos Kitab Suci tinanggenah **nenuntun lampahing pirem-bagan**. Pitakènan langkung rumiyin katujokaken dhateng laré lajeng remaja, para mudha, lsp. Panuntun Panyuraos Kitab Suci ngemonah jawaban lan ing bagéan pungkasan saged ngaturi tambahan cundhuk kaliyan wohing pirem-bagan tumrap isining Panyuraos Kitab Suci. **Sasampunipun sedaya sami tumut rerembagan** Panuntuning Panyuraos Kitab Suci **migu-nakaken katrangan teks kanggé mewahi pangerto-sanipun para sedhèrèk ingkang sami rawuh**. Ing pungkasaning prosès nyinau Kitab Suci, Panuntun ngandharaken pokok-pokok pepunthoning rerembagan wau.

Ancasing Panyuraos Kitab Suci

- Lantaran Panyuraos Kitab Suci kanthi topik Sumengkani pun Gusti Yésus dhateng swarga, dhateng **warganing pasamuwan katanemaken kapitadosan bab** Gusti Yésus ingkang wungu lan sampun sumengka dhateng swarga, maringi kakendelan kanggé nélakaken bilih tiyang pitados sampun nampi gesang. Warganing pasamuwan kaangkah kiyat ing salebeting kapitadosan ngantos-antos Gusti Yésus ingkang badhé rawuh malih, bilih Gusti Yésus badhé rawuh malih ing pungkasaning jaman. Pasamuwan paham bilih Gusti Yésus badhé rawuh ing salebeting kamulyanipun kanggé ngakimi jagad. Warganing pasamuwan kaangkah ugi gesang setya ngantu-antu Gusti Yésus ingkang badhé rawuh malih kanthi tetep pitados lan purun nindakaken dhawuhipun ing gesang padintenan.

Lumampahing PANYURAOS KITAB SUCI

1. Pamujining Umat

Umat ngidung KJ. 225:1-4

BERKERETA AWAN PUTIH

do = d   4 ketuk   P.J. Moeton dan Philipp Friedrich Hiller

Berkereta awan putih, Yesus naik dari bumi
dan menuju takhta-Nya, dan menuju takhta-Nya.

Bertelutlah tiap makhluk, tiap lidah pun mengaku:
Yesus Tuhan semesta, Yesus Tuhan semesta!

Penguasa dalam dunia dan malaikat dalam sorga
mengagungkan nama-Nya, mengagungkan nama-Nya.

Yesus Raja Mahakuasa: bersujudlah bangsa-bangsa
dan menjadi murid-Nya, dan menjadi murid-Nya.

2. Pandonga Pambuka

3. Panyuraosing Kitab Suci

(Panuntun: ngaturaken pitakènan lan dados modherator, kanthi ancas supados ingkang sami rawuh saged ndhèrèk rerembagan sacara aktip. Saben pitakènan sasaged-saged katujokaken dhateng sedaya umur, lan menawi prelu maringi ulasan.

Pitakènan-pitakènan ingkang kacawisaken saged dipun olah malih (kanthi tetep ngèngeti wekdal lumampahing Panyuraos Kitab Suci) temah Panyuraos Kitab Suci dados langkung regeng.

- a. Maos Lelakoné Para Rasul 1:6-11 sacara gentosan (upaminipun, ayat 6-7 laré, ayat 8-9 remaja lan pemudha, ayat 10-11 diwasa lan adiyuswa).

(Panuntun mangayubagya sedaya ingkang rawuh kanthi migatosaken para laré, remaja, diwasa, ngantos adiyuswa).

- b. Panuntun ngaturi pitakènan kanggé rembagan ingkang langkung lebet, kawiwitan saking para laré. Upaminipun: “Sumengkané Gusti Yésus kelakoné 40 dina sawisé séda, bener apa ora? Ing antarané Minggu nganti Setu ing kalèndher kita, sumengkané Gusti Yésus kedadéan ing dina apa?”

- c. Panuntun ugi saged nyuwun ingkang rawuh sami ngaturaken pamanggihipun (Punapa wonten tambahan saking mas-mas, mbak-mbak, lan bapak ibu sedaya gegayutan kaliyan wekdal kapan dinten Sumengkanipun Gusti Yésus dipun pèngeti?). Dhateng ingkang sami rawuh ugi saged kaaturan pitakènan tambahan (upaminipun, Sinten ingkang nyerat kitab Lelakoné Para Rasul? Punapa Lelakoné Para Rasul kaserat déning panyerat ingkang sami kaliyan panyerat Injil Lukas? Lajeng para rawuh kaajak mbikak Injil Lukas 1:1 lan Lelakoné Para Rasul 1:1 kanggé ningali sinten ingkang nyerat).

- d. Pitakènan kanggé remaja ngantos adiyuswa:

- Punapa pamanggihipun para mudha bab pratéla: “Sumengkanipun Gusti Yésus dhateng Swarga minangka panutuping wekdal anggènipun Gusti Yèsus wungu, ngetingal.”
- Punapa ingkang dipun punjeraken déning para murid ing gesangipun sasampunipun Gusti Yésus wungu dumugi sumengkanipun dhateng swarga?

(Wangsulan ingkang saged ugi tuwuh lan prelu dipun tetimbang: Para muridipun Gusti Yésus dipun cawisaken kanggé nglajengaken martosaken Injil kados kaserat ing Injil Lukas 24:47. Ing pérangan punika dipun serat bilih pawartos bab pamratobat lan pangapuntening dosa wonten asmanipun Gusti Yésus kedah kawartosaken dhateng sedaya bangsa, wiwit saking Yérusalèm).

- Punapa tegesipun atur pitakèn ing ayat 6 “Gusti, punapa sapunika aggèn Paduka badhè mulihaken karajan kanggé Israèl? Kénging punapa para murid nggandhèngaken kaliyan “karajan kanggé Israèl?”
  - Punapa tegesipun paring wangsulanipun Gusti Yésus dhateng para murid: “Kowé ora prelu nyumurupi mangsa lan wektu, kang katemtokaké déning Sang Rama piyambak, manut panguwaosé?”
  - Punapa kersanipun Gusti Yésus ing ayat 8 nalika ngandika: “Kowé bakal padha nampa kasektèn, samangsa Sang Roh Suci wus nedhaki marang kowé?”
- e. Ajakan nyariyosaken pengalaman (kanggé para laré):
- Sapa sing sumadya crita bab pengalaman sing narik ati/nyenengakè dina iki utawa durung suwé iki, lan kapitulungan déning Gusti?
  - Nyritakaké pengalaman bab Gusti kaya sing koktindakaké kuwi padha karo dadi seksi. Gusti Yésus ngandika: “Kowé bakal dadi seksi-Ku.”
- g. Ing LPR 1:11 kita maos nalika Malaékat ngendika: “... yagéne kowé padha ngadeg tumenga marang langit? Gusti Yésus kang sumengka marang ing swarga, nilar kowé kabèh iki, bakal rawuh manèh kanthi patrap kaya kang padha kokdeleng nalika Panjene-ngané minggah menyang ing swarga.”
- Pitakènan kanggé laré: “Sapa sing arep rawuh manèh?”
  - Pitakènan kagem sanésipun: “Punapa ancas/tujuanipun Malaikat ingkang kautus dhateng para

muridipun Gusti Yésus, nalika ngendika kados mekaten?

- h. Pitakènan-pitakènan salajengipun saged karacik saking Katrangan Tèks ing ngandhap utawi menawi wonten, kaaturan mewahi kegiyatan kreatip kanggé langkung nandhesaken maknaning sumengkanipun Sang Kristus dhateng swarga.
- i. Panuntun lajeng ngandharaken katrangan kanggé mangertosi langkung lebet adhedhasar Katrangan Tèks (mirsanana ing ngandhap). Sasampunipun rampung, para rawuh kaaturan wekdal kagem mundhut pirsu.

j. Pamujining Umat

Umat ngidungaken KPK BMG. 280:1-4

PAMUJI ING DINTEN MÉKRADIPUN GUSTI

do = a 4 ketuk

Swawi sami sung pamuji ing dinten adi niki
Gusti sumengka mring swarga nyawisi papan sampurna
mring tyang tuhu pracaya.

Gusti sumengka mring swarga ngasta pangrèh sampurna
ing dinten pungkasan prapta ngadili sagung manungsa
yogya tansah pinuja.

Gusti sumengka mring swarga Ing kamulyan Mamulya
Nging tyang pracaya kinanthi Yéku déning Sang Roh Suci
mila kula puji.

Gusti sumengka mring swarga wus rampung pakaryannya
kula ngantya rawuhnya srana neksèni Injilnya
ndedonga lan jumaga.

4. Dinten punika kita sinau punapa?

Panuntun ngaturaken malih wangsulan-wangsulan sacara ringkes punapa ingkang sampun kaaturaken dhateng para rawuh, awujud rangkuman.

5. Pandonga Sokur, Syafaat, lan Panutup

KATRANGAN TÈKS

- a. Pepisahan asring nilaraken raos sedhah, nanging dinten punika kita mrangguli cariyos ingkang bèda ingkang kapratèlakaken ing Injil. Nalika pepisahan kaliyan Gusti Yésus para murid mboten ngraosaken sedhah, sesambat, lan sisah, ananging malah sukarena. Injil nyerat kanthi cetha, nalika Gusti Yésus kasengkakaken, Panjenenganipun mberkahi para murid: “Panjenenganipun pepisahan kaliyan para murid lan kasengkakaken dhateng swarga. Para murid sami sujud nyembah Panjenenganipun, lajeng sami wangsul dhateng Yérusalèm kanthi bingah sanget. Para murid tansah wonten ing Padaleman Suci lan ngluhuraken Gusti Allah.” Sukarena ngalami pepisahan. Para murid sami wonten ing Padaleman Suci ngluhuraken Gusti Allah. Inggih punika pengalaman iman, nalika para murid ngalami pepisahan kaliyan Gusti Yésus.
- b. Sumengkanipun Gusti Yésus dhateng swarga dipun pahami minangka sowanipun Gusti Yésus ingkang mulya dhateng Sang Ramanipun, sasampunipun kawan dasa dinten ngetingal dhateng para muridipun kagem matengaken sesambetan ingkang raket ing antawisipun para murid kaliyan Gusti Yésus ingkang wungu. Srana sowan dhumateng Sang Rama, enering perjuwanganipun para murid dados saya cetha. Sawetahing gesang sesarengan kaliyan Gusti Yésus lantaran pengalaman panandhang, séda lan wungunipun maringi makna lan aos ingkang mirunggan ing lelampahan tumuju Sang Rama.
- c. Kedadosan sumengkanipun Gusti Yésus dhateng Swarga punika kelampahan anggènipun Gusti paring tugas dhateng para murid kanggé martosaken sih rahmatipun Gusti Allah dhateng manungsa. Para murid taksih dumunung ing jagad, pramila tuwuh pitakènan, “Gusti, punapa sapunika anggèn Paduka badhé mulihaken karajan kanggé Israèl?” Ayat 7 nélakaken bilih para murid taksih ngajeng-ajeng bilih Gusti piyambak ingkang tumindak ngadhepi sedaya prekawis, tantangan ingkang wonten ing jagad. Gusti Yésus prajanji badhé

maringi Juru Panglipur, inggih punika Roh Suci. Roh Suci badhé tumedhak nyagedaken para murid nindakaken tugasipun dados seksinipun Sang Kristus ing Yérusalèm, satanah Yudéa lan Samaria, lan tumeka ing salumahing bumi.

Srana mberkahi para murid Gusti Yésus mitadosaken tugas pawartosing Injil dhateng para murid. Para murid wangsul dhateng Yérusalèm kanthi kebak ing kabingahan, lan martosaken kabingahan punika dhateng sesami, dados seksi ingkang sembada lan saged kaandelaken. Yérusalèm mujudakan kitha pacawisan; lan inggih ing ngriku para murid nyawisaken dhiri kanggé tugas kerasulan. Yérusalèm punika kitha kawilujenganing Allah. Inggih ing ngriku Gusti Allah nindakaken pakaryaning kawilujenganipun ing sugengipun Gusti Yésus, séda lan wungunipun.

d. Sasampunipun Gusti Yésus nélakaken janji anggènipun nyarengi para murid, Gusti Yésus sumengka dhateng swarga dipun seksèni déning para murid. Lukas ngajak para ingkang maos Injilipun ngraos-raosaken maknaning “Gusti Yésus kasumengkakaken wonten ing kamulyan.” Lukas nélakaken bilih:

- ✓ Kedadosan punika kados mboten namung kedadosan ingkang kasat mripat.
- ✓ Pengalaman imanipun para murid pepisahan kaliyan Gusti Yésus sacara ragawi malah ndhatengaken satung-galing pangajeng-ajeng bilih Gusti Yésus badhé rawuh malih.
- ✓ Tiyang kalih ingkang ngagem ageman pethak ingkang jumeneng ing sacelaking para murid ngendika, “Héh wong-wong Galiléa, yagéne kowé padha ngadeg tumenga marang langit? Gusti Yésus, kang sumengka marang ing swarga, nilar kowé kabèh iki, bakal rawuh manèh kanthi patrap kaya kang pada kokdeleng nalika Panjenengané minggah menyang ing swarga” (LPR 1:11). Srana pangandika punika para murid kaèngetaken kanggé nindakaken tugasipun.
- ✓ Kamulyan ingkang dipun tingali déning para murid nalika Gusti Yésus sumengka dhateng swarga, ugi badhé kedadosan nalika Gusti Yésus rawuh malih mbénjing, kados ingkang sampun naté kapangandikakaken dhateng

para murid bab rawuhipun Kratoning Allah ingkang kaserat ing Lukas 17:20-37.

- ✓ Janji rawuhipun malih ugi dados pangajeng-ajengipun para murid nalika ngadhepi mawarni-warni pengalaman lan perjuwangan iman ing salebeting ngayahi tugas peladosanipun martosaken Injil. Roh Suci ingkang badhé tumedhak badhé maringi kasagedan, kakiyatan, lan teging iman temah nalika tumeka ing dinten rawuhipun malih, para murid pinanggih tetep setya.

Mekaten ugi kita minangka para muridipun ing jaman sapunika, ugi ngantu-antu rawuhipun malih. Kita kaajab ngantu-antu kanthi setya. Mbenjang punapa Gusti Yésus rawuh malih, kita mboten mangertos, para murid nalika semanten ugi mboten mangertos, awit Gusti Yésus mboten maringi katrangan. Nanging Panjenengan ngersakaken kita nindakaken pérangan kita kanthi setya.

- ✓ Lantaran punapa ingkang kedadosan sapunika kita kaajak mapanaken pangajeng-ajeng dinten mangajeng sesarengan kaliyan Gusti Yésus ingkang mulya. Kados-déné para murid, mugi-mugi kita ugi manggihaken kakendelan lan kakiyatan martosaken kabar kabingahan dhateng sesami. Ngendelaken rawuhing Rohipun, kanthi temen-temen ngudi maujudipun ayahan lan pangutusan kita ingkang rumiyin kaudi kanthi temen-temen déning Gusti Yésus kanggé sesami. Tindakipun Gusti Yésus dhateng kamulyan punika dados wiwitaning gesangipun Gréja. Gréja lan tiyang kristen kedah siyaga ngudi kanthi temen-temen punapa ingkang sampun kaudi kanthi temen-temen déning Gusti Yésus sesarengan kaliyan para murid anggènipun dados seksi ing Yérusalem dumugi ing salumahing bumi. Mangga kita sami késah, kita kautus! Gusti mberkahi. Amin.

Bahan Panyuraos Kitab Suci Intergenerasional 2 Péntakosta

KUWAOSING ROH SUCI NYAGEDAKEN KITA

Bahan: Lelakoné Para Rasul 1:8; 2:1-13

“Naging kowé bakal nampa kasektènn, samangsa Sang Roh Suci wus nedhaki marang kowé kabèh sarta kowé bakal padha dadi seksi-Ku ana ing Yérušaèm lan inhg satanah Yudéa kabèh, Sarta ing tanah Samaria tuwin tumeka ing pungkasaning bumi” (LKR. 1:8)

Katrangan Lumampahing Panyuraos Kitab Suci lan Ancas

- Prosès lumampahing Panyuraos Kitab Suci katindakaken srana migunakaken Zoom. Wiwitan ing satunggal ruwang, salajengipun katindakaken ing *breakout room* (ing ruwang ingkang bèda) miturut kabetahan lan kawontenan. *Breakout room* katindakaken nalika ngrembag bahan Panyuraos Kitab Suci. *Breakout room*, kelompok kapérang -pérang upaminipun: para laré, remaja – para mudha, diwasa – adiyuswa (saben kelompok sampun katetepaken pemimpinipun. Sadèrèngipun, matéri sampun dipun sinaoni sesarengan. Sadèrèngipun ugi sampun sampun dipun wotenaken simulasi tèknis zoom lan *breakout room*). Wekdal kanggé saben kelompok 30-40 menit (kacocogaken kaliyan kabetahan lan kalimrahanipun. Kanggé para laré prelu kacawisaken aktipitas sanès).
- Prelu pacawisan ingkang cekap ing bab migunakaken Zoom srana *breakout room*. Prayogi sawetawis dinten sadéréngipun Panyuraos Kitab Suci, supados ing dinten D (*hari H*) saged katindakaken kanthi lancar. Mirsanana Pandhuan Tèknis ing ngandhap.
- Methodhé Panyuraos Kitab Suci Intergenerasi: Para rawuh sageda aktip lantaran *pitakènan-wangsulan*. Pemimpin mboten ngandharaken isining katrangan tèks (ing ngandhap). **Katrangan tèks dados sanguning pemimpin,**

kanggé bahan tambahan sasampunipun sedaya ingkang ndhèrèk Panyuraos Kitab Suci intergenerasi tumut ing pirembagan.

- Pemimpin Panyuraos Kitab Suci kelompok kajibah nenuntun lan nata pirembagan lantaran saben pitakènan miturut kelompok umur lan ngladosi cundhuk kaliyan kabetahan (saé kapilih saking bahan, pitakènan ingkang pundi ingkang cocog kaliyan kabetahan). Kanggé kelompok Panyuraos Kitab Suci laré, anggènpun ngandharaken kacocogaken kaliyan basanipun laré.
- **Supados acara Zoom kanthi *breakout room* saged lumampah**, host prelu sinau damel *breakout room* lan kados-pundi anggènipun nglampahaken (minangka pam-biyantu kaaturan mirsani <https://www.kompasiana.com/tyobarsei/5eabc5fb097f365ba64481c3/distance-learning-semakin-efektif-lewat-fitur-breakout-room?page=all>)
- Amargi dados seksi sanès bab ingkang gampang, jejer Panyuraos Kitab Suci punika kapilih gegayutan kaliyan ayahan minangka seksi ingkang kasagedaken déning Roh Suci. Bab punika saged kelampahan awit anggèni kita kirang tepang kaliyan Gusti, kirang pitados, utawi kirang kendel. Saged ugi awit wontenipun tiyang ingkang mboten remen gegayutan kaliyan idhéntitas kita. Pramila kedados-an Péntakosta dados wigatos sanget. Gusti mboten ngèndelaken kita nindakaken ayahan punika srana kekiyatan kita piyambak. Panjenenganipun karsa maringi kuwaos dhateng kita, kados ingkang sampun kaparingaken dhateng para murid lantaran kedadosan Péntakosta, temah para murid lan kita sedaya saged nindakaken paseksi ing bab Panjenenganipun kanthi prayogi.
- Lantaran Panyuraos Kitab Suci intergenerasional punika, para rawuh kaangkah sami paham bilih kedadosan tumedhkipun Roh Suci utawi Péntakosta mujudaken jawaban anggènipun para muridipun ngantu-antu Gusti Yésus. Kuwaos saking Roh Suci sampun kaprasetyakaken badhé kaparingaken kanggé njangkepi para murid ing salebeting nindakaken pamartosing Injil ingkang kedah kawartosaken dhateng sedaya bangsa wiwit saking Yérusalèm. Para rawuh badhé nglampahi gesang lan makarya dados seksi kanthi tuntunan lan kekiyatan saking Roh Suci.

Lumampahing PANYURAOS KITAB SUCI

1. Pamujining Umat

Umat ngidungaken KPJ 287:1

ROH SUCI ROH SEJATI

do = G 3/4

Roh Suci Roh sejati, mugi rawuh ing ati.
 Ngénggalna manah kula, mrih ing lampah prayoga
 Setya bekti mring Gusti, wah asih mring sesami.
 Wit panuntun Paduka, gesang kula sembada.

2. Pandonga Pambuka

3. Panyuraos Kitab Suci

Jejeripun pemimpin ngaturaken pitakènan lan dados modherator, kanthi ancas supados ingkang rawuh sami saged rerambagan sacara aktip. Saben pitakènan sasaged-saged katujokaken dhateng sedaya umur, lan maringi tanggapan menawi dipun betahaken. Pitakènan-pitakènan ingkang kacawisaken saged dipun olah malih (kanthi tetep ngèngeti wekdal Panyuraos Kitab Suci) temah Panyuraos Kitab Suci dados langkung regeng.

- a. Pamaosing Lelakoné Para Rasul 1:8; 2:1-13 sacara gentosan (upaminipun, LPR. 2:1-2 laré, LPR. 2:3-5 remaja, LPR. 2:6-8 pemudha, LPR. 2:9-11 diwasa, LPR. 2:12-13 lan LPR 1:8 adiyuswa).
- b. Pemimpin (mangayubagya ingkang rawuh ndhèrèk Panyuraos Kitab Suci kanthi ngèngeti laré, remaja, diwasa, ngantos adiyuswa).
- c. Pemimpin ngaturi/maringi *pitakènan tahap 1: Kelompok laré*
  - Apa wewatoné (*syaratnya*) wong bisa rerembungan (ngobrol)?
  - Laré-laré kasuwun nyebutaken setunggal tembung ing basa ingkang dipun mangertosi/ naté dipun pireng.

- Sapa sing bisa nguwasani basa liya saliyané basa Indhonésia?
- Para laré kaparingana katrangan bilih dinten punika badhé sami mirengaken cariyos ing bab tiyang-tiyang ingkang saged ngucapaken basa manca tanpa nyinaoni langkung rumiyin..

Kelompok Remaja ngantos Adiyuswa

- Para laré kaparingana wekdal ngaturaken pamanggih lan/utawi tambahan gegayutan kaliyan pitakènan lan wangsulanipun ingkang sampun kaaturaken déning para laré.
- Mundhut pamanggih lan pengalamipun para rawuh gegayutan kaliyan anggènipun nguwaosi basa manca.

d. Pamujining Umat

Umat ngidungaken KPJ 287:2

ROH SUCI ROH SEJATI

do = G $\frac{3}{4}$

$\frac{3}{4}$

Dhuh Roh Suci, Roh Allah, anyantosakna manah.
Lamun karoban susah, tatag, tanggon, tan semplah.
Manggul salibing Gusti, martosken Injil suci.
Wit panuntun Paduka, gesang kula sembada.

e. Pemimpin maringi/ngaturi pitakènan **tahap 2:**

Kelompok laré

- Katerangna, apa tegesing dina Péntakosta temah wong akèh ngumpul ing sawijining panggonan.
- Apa sing kita rasakké nalika wong-wong manca ing sakiwa tengen kita guneman nganggo basa kita (Indhonésia)?

Kelompok Remaja ngantos Adiyuswa

- Para rawuh kaparingana/kaaturan wekdal ngandhar-aken pamanggihipun lan/utawi tambahan gegayut-an kaliyan pitakènan kanggé para laré.

- Kena apa Gusti maringi kabisan marang para murid guneman nganggo basa manca (Kénging punapa Gusti maringi kasagedan dhateng para murid gineman migunakaken basa manca)?

(Saged ugi wonten katarangan ingkang prelu kanggé nandhesaken wangsulan):

- Para muridipun Gusti Yèsus punika para amék ulam ingkang winates pendhidhikanpun lan mboten natè sinau basa manca. Anggènipun kanthi dadakan saged gineman mawi basa manca punika awit namung pakaryaning Sang Roh Suci.
- Para murid kasagedaken migunakaken basa manca supados sami saged nyeksèkaken kasaénan lan sihipun Gusti ing tlatah ingkang langkung wiyar. Sami kadosdené Gusti anggènipun njangkepi para murid kanggé nindakaken paseksi, Gusti ugi tansah njangkepi pasamuwuntunpun kanggé dados seksi ing wekdal samangké).

- f. Pamujining Umat
Umat ngidungaken KPJ 287:3

ROH SUCI ROH SEJATI

do = G 3/4

3/4

Dhuh Roh Suci, Roh Kristus, nuwuhna manah tulus;
andum berkah kabegjan, tan mawang mring salir tyang,
temah tentrem raharja, sumrambah mring sesami
Wit panuntun Paduka, gesang kula sembada.

- g. Pemimpin maringi/ngaturi pitakènan **tahap 3:**
Kelompok laré

- Tandha-tandha apa sing ngiringi kedadéyan tumedhaké Sang Roh Suci ing dina Péntakosta?
- Sebutna apa waé kangèlan/ribered sing diadhepi bocah-bocah nalika kepéngin wèwèh utawa andum barang darbè marang kancané?

Kelompok Remaja ngantos Adiyuswa

- Apa/punapa makna tembung “kapenuhan” ing LPR. 2:4, *“Tumuli kabèh padha kapenuhan ing Roh Suci sarta banjur padh wiwit guneman nganggo basa=basa liya”?*
- Apa/punapa maknaming pitembungan “nampa kasektèn” ing LPR. 1:8, *“Nanging kowé bakal padha tanpa kasektèn, samangsa Sang Roh Suci wus nedhaki kowé kabèh sarta kowé bakal padha dadi seksi-Ku ing Yérusalèm lan iing satanah Yudéa lan ing tanah Samaria tuwin tumeka ing salumahing bumi”?*

h. Pamujining Umat

Umat ngidungaken KP (Kidung Pujian) 178:1-3

1 = g 4/4

Ya Yesus t'rang dan kuat kami,
b'rikanlah, b'rikanlah api-Mu.
Masuklah dalam hati kami,
b'rikanlah, b'rikanlah api-Mu.
Supaya oleh api itu hati yang dingin dinyalakan.
Kasih yang mati dihidupkan,
b'rikanlah, b'rikanlah api-Mu.

Ya, Roh Suci yang menghiburkan,
curahkan, curahkan berkat-Mu.
Kami pun sangat membutuhkan,
curahkan, curahkan berkat-Mu.
Supaya kami b'rani maju, kar'na Kau tetap besertaku.
Arahanlah jalan hidupku,
curahkan, curahkan berkat-Mu.

Ya Roh Kudus yang membangkitkan,
turunkan, turunkan kuasa-Mu.
Bangkitkan kasihku yang padam,
turunkan, turunkan kuasa-Mu.
Agar 'ku sanggup menyaksikan,
kasih-Mu yang tak terkirakan,
sehingga masyhurlah nama-Mu,
turunkan, turunkan kuasa-Mu.

i. Pemimpin maringi/ngaturi pitakènan **tahap 4:**

Kelompok laré

- Sebutké Apa waé panggawé becikmu sing koklakoni nganti saiki lan dadi berkah tumrap pepadha?
- Apa waé bab-bab apik sing durung koklakoni, nanging saiki kepéngin koklakoni? Apa kowé kabèh bisa nindakaké kanthi pitulungané Gusti?

Kelompok Remaja ngantos Adiyuswa

- Kegiatan sih-katresnan apa sing prelu katerasaké supaya pasamuwan dadi seksi lan dadi berkah? (Kegiatan sih-katresnan punapa ingkang prelu kalajengaken supados pasamuwan dados seksi lan dados berkah?)
- Pakaryan paseksi apa sing njamani (*relevan*) karo urip ing satengahing pandhemi saiki? (Pakaryan paseksi punapa ingkang njamani (*relevan*) kaliyan gesang ing satengahing pandhemi samangké?)

j. Salajengipun pemimpin maringi/ngaturaken katrangan kanggé nggegilut langkung lebet adhedhasar Katrangan Tèks (mirsanana ing ngandhap). Sasampunipun rampung, para rawuh kaaturan wekdal mundhut pirsaa.

4. Dinten punika kita sinau punapa?

(Pemimpin ngaturaken malih punapa ingkang sampun katuraken dhateng para rawuh ing salebeting wangsulan-wangsulan wau, sacara ringkes arupi rangkuman.)

5. Pandonga Sokur, Safaat, lan Panutup

KATRANGAN TÈKS

Mboten gampil manunggil kaliyan Gusti lan sedaya pakaryanipun. Dipun betahaken kuwaosing Roh Suci kanggé nglampahi gesang minangka seksi, lan ing salebeting mangayubagya, mujudaken gesang ingkang dipun paringaken déning Gusti. Mujudaken gesang ingkang dipun kersakaken déning Gusti Allah inggih punika: ngluwari, ndhatengaken tentrem rahayu, dados berkah, lan gadhah makna.

Dinten punika dinten lairipun Gréja; dinten tumedhaking Sang Roh Suci chateng para Rasul. Kedadosan tumedhaking Sang Roh Suci punika satunggaling titik wiwitan ingkang nggigah semangatipun para rasul ingkang sadèrèngipun ajrih, ndhelik, lan mboten wantun ngetingal. Sapunika kanthi kakendelan awit kapenuhan Sang Roh Suci, para Rasul sami martosaken Gusti Yésus ingkang wungu dhateng sedaya bangsa.

Para rasul sesarengan kaliyan sawetawis pawèstri lan Maria sarta para sedhérekipun Gusti Yèsus nglempak lan ndedonga ing satunggaling griya (LPR. 1:13-14). Inggih nalika semanten Sang Roh Suci nedhaki para murid. Sang Roh Suci ingkang kagambaraken srana ilat-ilating urubing latu punika ambyar ndhawahi sawiji-wijining sedaya tiyang. Bab punika nedahaken bilih panampining Sang Roh Suci sanès namung pengalaman sesarengan, ugi sanès pengalamipun sawetawis tiyang pinilih, nanging pengalamipun sedaya murid sacara pribadi.

Bab ingkang mboten gampang sanèsipun inggih punika gesang dados berkah srana nindakaken paseksi ingkang nggadhahi makna. Martosaken kabar kawilujengan ingkang ngemu makna punika mboten gampang, kathah pambengani-pun. Wonten pambengan ingkang asalipun saking dhirinipun piyambak ingkang ngrumaosi mboten pitados dhateng dhiri pribadi, anggèl ngroncé pitembungan, bingung kedah miwiti saking pundi. Wonten ugi pambengan ingkang asalipun saking tiyang sanès ingkang saged ugi malah badhé nepsu awit mboten remen dhateng cariyos ingkang kita aturaken. Gusti pirs kangèlan ingkang kita alami. Pramila Gusti mboten ngèndelaken kita nindakaken ayahan kasebat srana kekiyatan kita piyambak. Panjenenganipun kersa maringi kuwaos kanggé kita, kados ingkang ugi kaparingaken dhateng para murid lantaran kedadosan Péntakosta, temah para murid lan kita sedaya saged nyeksèni bab Panjenenganipun kanthi saé.

Mangga kita sinau saking kedadosan Péntakosta. Lantaran kedadosan punika Gusti Allah badhé nyagedaken umatipun. Katarangan ing ngandhap punika mitulungi kita nyinau bab prastawa Péntakosta:

- a. Péntakosta mujudaken satunggal saking tigang riraya Yahudi (kalih sanèsipun: Paska lan Riyaya Tarub) ingkang ngedahaken sedaya tiyang jaler jiyarah dhateng Yérusalèm. Pramila mboten nggumunaken bilih ing dinten-dinten punika kathah tiyang Yahudi saking mawarni-warni negari

sami dhateng ing khita punika saprelu tumut ngriyayaka-ken pista Péntakosta. Péntakosta dipun rirayakaken ing dinten ingkang kaping 50 (pitung Minggu) sasampunipun Paska. Wiwitanipun pista punika mujudaken pista panèn kanggé ngucap sokur lan ngriyayakaken panèn gandum lan wiwitaning mangsa nalika woh wiwitan kapisungsungaken. Dinten ageng punika ugi kanggé ngènget-ènget anggènipun Gusti ngluwari bangsa Yahudi saking Mesir lan nyawisaken tanah ingkang saged njamin gesangipun (mirsanana. Kaim. 23:15- 21; Pang. T. 16:9-12). Saking gandum asiling panènan punika umat damel roti kalih ingkang mralambangaken papan sèla kalih ingkang sineratan angger-anggering Allah. Ing pangibadah dinten riraya punika dipun waosaken cariyos bab kedadosan Sinai: Gusti ngetingal kanggé umatipun wonten ing salebeting prahara lan latu kagem maringaken angger-anggeripun Allah dhateng umat (Pang. 19-20).

Dangu-dangu pista panèn punika éwah dados pista iman, awit dados pepènget lelampahan anggènipun Gusti maringi Angger-anggering Torèt ing redi Sinai. Ing kedadosan redi Sinai punika ketinggal wonten tandha-tandha alam ingkang nyarengi rawuhing dhawuhipun Gusti, inggih punika wontenipun gludhug, bledhèk, mendhung ingkang kandel, sarta swanten kala-sangka ingkang santer sanget. Redi Sinai sedayanipun katutup déning kukus, awit Gusti tumedhak ing salebeting latu. Temahan sedaya tiyang ingkang wonten ing redi punika sami giris (Pang.19:16-18).

- b. Kados pundi kaliyan Péntakosta wonten ing Lelakoné Para Rasul? Nalika ndungkap dinten Péntakosta, para murid nembé nglempak ing satunggaling ruwangan ing Yérusalèm. Lajeng tumedhak tandha-tandha arupi swanten kados sumiyuting angin ageng lan ilat-ilatan kados urubing latu ndhawahi tiyang-tiyang wau (LPR. 2:1-3). Tandha-tandha punika nyarengi tumedhaking Roh Suci ingatasing para murid temah sami saged gineman mawi basa-basa sanès.

Wekdal punika ing Yérusalèm sami nglempak tiyang-tiyang Yahudi ingkang sampun sumebar ing sawernining negari, dhateng saprelu ngriyayakaken Péntakosta. Mila para murid migunakaken kalodhangan punika kanggé nyariyosaken bab pakaryan ageng ingkang katindakaken déning Gusti Allah dhateng tiyang kathah. Srana anggènipun saged gineman kanthi basa anyar punika, damel tiyang

kathah saking sawarnining tlatah mangertos punapa ingkang dipun cariyosaken déning para murid (LPR. 2:11b). Kedadosan punika nélakaken bilih Gusti Yésus saèstu njangkepi janji ingkang kaparingaken sadèrèngipun sumengka dhateng swarga, inggih punika para murid badhé nampi kuwaos samangsa Sang Roh Suci nedhaki para murid lan sami badhé dados seksinipun Sang Kristus ing Yérusalèm, satanah Yudéa lan Samaria, tumeka pungkasaning bumi.

Sedaya tiyang ingkang mirengaken para murid punika dados gumun. Kados pundi déné para murid, inggih tiyang-tiyang Galiléa, saged gineman mawi basa manca? Penyebuting tiyang Galiléa prelu awit Galiléa punika tlatah pinggiran. Tiyang-tiyang ingkang sami manggèn ing pinggiran limrahipun mboten *nedha sekolahan* lan dados pekarya kasar. Dados, karaos mokal yèn tiyang-tiyang wau dumadakan saged gineman migunakan basa mawarni-warni (tanpa sinaun langkung rumiyin).

Sang Roh Suci punika wujuding daya ilahi ingkang nélakaken anggènipun Gusti Allah manunggal lan makarya ing jagading manungsa. Sang Roh Suci wujuding kakiyatan lan daya ilahi punika ngetingal ing mawarni-warni rupi lan makarya srana mawarni-warni cara. Kadhang Sang Roh punika rawuh minangka daya ingkang nggumunaken, kadhang maringi kasagedan kanggé memulang, mimpin, ngladosi, lss. Ing kedadosan punika rawuhipun gegayutan kaliyan basa, pekabaran, lan kuwaos kanggé gineman (ay.4). Roh Péntakosta mujudaken Roh “Pameca”: Roh punika mbiyantu para murid saged paham ing bab Pangandikanipun Gustil lan mbereg para murid ngandharaken dhateng tiyang sanès.

- c. Péntakosta dados dinten ing pundi pawartos kabingahan kawartosaken dhateng sedaya tiyang tanpa kawatesan déning basa, suku lan bangsa. Menawi rumiyin ing Prajanjian Lami Angger-anggering Torèt namung kaparingaken dhateng bangsa Yahudi, ing Prajanjian Anyar punika Allah kersa martosaken Injil dhateng sedaya bangsa ing salumahing bumi. Lan sedaya punika katindakaken déning Sang Roh Suci ingkang maringi kuwaos dhateng para murid. Sampun 2000 taun langkung bab punika kelampah-an lan kuwaos punika taksih kaparingaken dhateng tiyang-tiyang pitados, temah dumugi dinten punika pawartosing Injil taksih saged

katindakaken. Sapunika tongkat èstafet punika wonten ing kita. Sang Roh Suci ingkang makarya ing wekdal kepengker teras makarya maringi kuwaosipun kanggé kita. Srana mekaten sok sintena kita, punapaa latar belakang kita, sepintena tataran pendhidhikan kita, kita sedaya badhé kasagedaken nyariyosaken pakaryaning sihipun Allah dhateng umat manungsa. Mila kedahipun kita ngginakaken kuwaos ingkang sampun kaparingaken punika kanthi tanggel jawab, kanthi anggèn kita sumadya lan kanthi kakendelan kita nindakaken ayahan dados seksi ngantos pungkasaning gesang kita, ugi minangka wujud bilih kita kanthi kebak ing sukarena lan kakendelan mangayubagya gesang peparingipun Gusti.

- d. Kita sampun nampi Sang Roh Suci ingkang sami. Mugi kita sumadya kaanyaraken dados manungsa anyar. Gesang kanti semangat énggal awit Sang Roh Suci. Semangat sih lan pangapunten, semangat kakendelan lan sukarena kanggé teras martosaken Sang Kristus ing jaman ingkang kebak tantangan punika kanthi kayakinan bilih inggih Sang Roh Suci ingkang kautus déning Sang Rama ing asmanipun Gusti Yésus. “Panjenengané kang bakal mulangaké samubarang marang kowé lan bakal ngélingaké kowé kabèh apa kang wus Sunpangandikakaké marang kowé.” Roh Suci punika sanès namung Juru Panglipur, nanging ugi dados Juru Pambéla, temah para murid (kita sedaya) nampi kakiyatan lan kakendelan kanggé ngudi punapa ingkang leres lan aos ing ngarsanipun Gusti.

[pkm/wms]

PÉNTAKOSTA
2 0 2 1

KAKENDELAN
MAPAG GESANG

BAHAN PANYURAO S KITAB SUCI
ADYUSWA

*Minangka satunggaling bakalan, punapa ingkang
kacawisaken ing buku punika prelu dipun olah
malih jumbuh kaliyan kawontenanipun
pasamuwan piyambak-piyambak*

Bahan Panyuraos Kitab Suci Adiyuswa 1**WANTUN NAMPI****Bahan Wosan: Lukas 24:36-53****PANUNTUN**

Naminipun Joan MacDonald, umuripun ing taun 2021 punika jangkep 75 taun. Punapa ingkang Panjenengan penggalihaken ing umur semanten punika? Mesthi sampun ringkih, sakit-sakiten, saged ugi mlampah kémawon prelu kabiyantu teken utawi katuntun warganing brayat, pikun, lsp. Nanging menawi Panjenengan mirsani Youtube Channel (Joan Macdonald) utawi mirsani akun Instagramipun, Panjenengan badhé kagèt (<https://www.instagram.com/trainwithjoan/>). Joan MacDonald mboten kados ingkang kita mbayangkan. Badanipun ingkang sampun sepuh pranyata taksih bugar malah *berotot*.

Nalika umuripun ngancik 70 taun, anakipun ngaturi kalih pilihan. Pilihan kapisan inggih punika ibunipun nelasaken gesang ing griya sakit lan mbetahaken pangrimat ingkang intènsif. Déné pilihan kaping kalih inggih punika ibunipun saged gesang langkung saé lan séhat. Menawi pilihan kaping kalih ingkang kapilih, anakipun siyaga ngamping-ampingi. Joan milih ingkang kaping kalih, senadyan lelampahan kanggé nglampahi pilihan kaping kalih sanès lelampahan ingkang gampil. Joan kedah kathah nglantih raganipun, malah naté ngantos mèh nglokro awit latihanipun awrat. Nanging pepénginanipun gesang langkung séhat mbereg piyambahipun tetep ulah raga lan dhahar dhaharan ingkang séhat. Sada-ngunipun 3 taun berjuwang, Joan kasil ngirangi bobotipun saking 90 kilogram dados 61 kilogram. Joan sangsaya semangat lan sangsaya ketingal bugar. Sapunika lantaran Youtube channel lan akun Instagram gadhahanipun, Joan saged andum sawitawis upadi supados tiyang sanès kabereg miwiti ulah raga sacara ajeg. Ing salebeting prosès nuju séhat punika, Joan suka paseksi bilih piyambakipun wiwit sinau nresnani dhiri pribadi, langkung tinarbuka tumrap saben éwah-éwahan lan nampi

kanthi ékhlàs momotaning gesang sarta émosi ingkang mboten saged katanggung.

PIREMBAGAN TÈKS

Kedadosan sumengkanipun Gusti Yésus dipun pahami minangka kedadosan konduripun Gusti Yésus dhateng swarga lan ugi kedadosan pangutusan dhateng para murid sasampunipun sami nyeksèni Sang Guru kaangkat dhateng swarga. Kados ingkang dipun rekam ing sekawan Injil, sadangunipun 40 dinten wiwit Gusti Yésus wungu saking sédanipun dumugi sumengkanipun dhateng swarga, Panjenenganipun rawuh lan mulihaken kawontenanipun para murid, saking raos ajrih lan sedhah awit sédanipun Gusti Yésus. Gusti Yésus manggihi Maria Magdalena, Pétrus, murid kalih sanèsipun ing margi dhateng Émaus, ing tloga Teberau, dhateng Tomas ing griya ingkang kakunci rapet; mujudaken caranipun Gusti Yésus mulihaken kondhisinipun para murid.

Kejawi punika, Panjenenganipun nyegeraken malih pikiraning para murid bab piwulang, jangkeping pameca, lan ayahaning pekabaran Injil dhateng sadaya tiyang. Injil Lukas 24:36-53 kaserat minangka pérangan pungkasan anggènipun Gusti Yésus ngetingal dhateng para muridipun sadèrèngipun sumengka dhateng swarga. Ing ngriku kaserat, *“Nalika padha rembugan bab iku mau, Gusti dumadakan jumeneng ana ing tengahé sarta gandika: Tentrem rahayu anaa ing kowé kabèh.”*

Rawuhipun Gusti Yésus ingkang dadakan punika ndadosaken sadaya sami kagèt, ajrih lan nginten ningali memedi awit taksih sibuk rerembagan. Éwasemanten salajengipun, Gusti Yésus ngantepaken kapitadosanipun para murid lantaran bukti panyaliban ing saliranipun. Bab punika ugi dados bukti bilih wungunipun Gusti Yésus mboten namung wungunipun Roh nanging ugi ragawi. Mila Panjenenganipun ngendika: *“Delengan tangan-Ku lan sikil-Ku ....”* Salajengipun *“Ing kéné apa ana kang kena dipangan?”*

Menawi sapunika kita ngalami kedadosan kados mekaten, temtu kita badhé kakiyataken malih ta? Amargi Panjenenganipun rawuh sacara nyata ing peranging batosipun (*pergumulan*) para murid. Sasampunipun para murid wiwit tuwuh kapitadosanipun, Gusti Yésus tumuli ngènetaken malih piwulang ingkang kaparingaken. Panjenenganipun mbikak

pikiranipun para murid lan lajeng nyegeraken dhawuhipun bilih”... *pawarta bab pamratobat lan apuraning dosa kudu kaundhangaké marang sakabèhing bangsa atas asmané, wiwit saka Yérusalèm.*” Punika satunggaling ayahan ingkang mboten gampil ingkang kaparingaken déning Gusti dhateng para murid kanggé nglajengaken pakaryaning kawilujenganipun dhateng sedaya tiyang. Menawi para murid sami nindakaken, punika ingkang badhé sami katampi, *“Déné kowé kang padha dadi seksiné bab iku mau kabèh. Sabanjuré kowé bakal padha Dakkirmi apa kang wis dijanjèkaké déning Ramaku. Nanging kowé ana ing kutha kéné dhisik, nganti kowé wis padha kaparingan kasektèn saka ing ngaluhur.”*

Gusti Yèsus badhé ngintun dhateng para murid kados ingkang kajanjèkaken déning Sang Rama dhateng Panjenenganipun. Pramila para murid kedah kèndel rumiyin ing kitha punika kanggé nyawisaken dhiri. Para murid milih nampi timbalan punika kanthi pambangun turut. Sasampunipun Gusti Yèsus mberkahi para murid lan sumengka dhateng swarga, ayat 52 nélakaken: *“Para sakhabat banjur padha sujud nyembah marang Panjenengané, nuli padha bali menyang ing Yérusalèm kalawan bungah banget, sarta tansah padha ana ing Padaleman Suci lan ngluhuraké Gusti Allah.”*

Nindakaken dhawuhipun Gusti Yèsus kanggé nglajengaken pakaryaning kawilujenganipun, anggènipun sumadya nampi berkahipun Gusti lan mbangun turut tansah wonten ing Padaleman Suci punika péranganing caranipun para murid anggènipun wantun nampèni Prasetyaning Gusti Allah lan wantun gesang ing salebeting kawilujenganipun Allah. Punapa punika gampil? Temtu mboten, awit ayahan ingkang badhé katindakaken awrat. Nanging ingkang dipun kersaka-ken déning Gusti Yèsus punika pambangun turut, lilaning dhiri nampi timbalanipun lan ngeneraken dhiri dhateng prasyanipun Gusti minangka prosès kanggé nampi kawilujengan langgeng.

Ing satengahing kawontenan ingkang kita alami sapunika, wantun nampi kawontenan nanging kanthi kebak ing pangajeng-ajeng sanès bab ingkang gampil. Punapa malih menawi kita gandhèngaken kaliyan kedadosan Covid-19 kaliyan para adiyuswa. Adiyuswa gampil kénging serangan Covid-19. Mila mboten gumun, ingkang sampun sami adiyuswa dipun awisi dhateng pundi-pundi kalebet ngibadah. Nanging, menawi

kita ningali malih paseksinipun Joan nalika kedah milih gesang séhat kanthi latiyani fisik ingkang dipun lampahi, Joan wiwit sinau nresnani dhiri pribadi, langkung tinarbuka tumrap saben éwah-éwahan lan nampi kanthi ékhlis momotaning gesang sarta émosi ingkang mboten saged dipun tanggel. Mekaten ugi cara kita nglampahi iman lan nampi timbalanipun senadyanta sampun adiyuswa. Ing sate-ngahing kawontenan kados mekaten, iman kedah ndhasari saben jangkah kita. Mekaten ugi menawi kepéngin tetep nggadhahi semangat, pilihan paling saé inggih punika kanthi milih gesang séhat.

PITAKÈNAN PANUTUN REREMBAGAN

1. Punapa ingkang panjenengan pengalihaken lan tindakaken nalika adiyuswa kaanggap gampil kénging Covid-19?
2. Punapa ingkang panjenengan tindakaken nalika adiyuswa dipun awisi ngibadah sesarengan ing Gréja?
3. Punapa ingkang saged panjenengan tindakaken supados tetep kiyat (*tegar*), kebak ing semangat, séhat nglajengaken pakaryanipun Gusti ing yuswa ingkang adi?

[ias/wms]

Bahan Panyuraos Kitab Suci Adiyuswa 2**GESANG ING SALEBETING SANG ROH****Bahan Waosan: Yokanan/Yohanes 16:4b-15****PANUNTUN**

Gina Dal Colleto (97 taun) ketingal bingah nalika kursi rodhanipun dipun surung medal saking griya sakit, sasampunipun dipun rimat sacara intènsif awit Covid-19 wiwit 1 April ngantos 12 April 2020. Sadangunipun karimat ing griya sakit, Dal Colleto nganggé vèntilator minangka srana bantu napas.

Mekaten ugi satunggaling vèteran Perang Dunia II ingkang umuripun 99 taun ing Brazil dipun parengaken wangsul saking griya sakit kanthi prosèsi militer ing dinten Slasa (14 April 2020) sasampunipun pulih saking Covid-19. Mboten kawon hébatipun, satunggaling pawèstri umur 103 taun ing Iran, kapratélakaken pulih saking infèksi Virus Corona Covid-19. Piyambakipun dados adiyuswa kaping kalih ing Iran ingkang pulih saking Covid-19. Sajatosipun taksih kathah pawartos ingkang mbingahaken gegayutan kaliyan adiyuswa ingkang saras saking virus Covid-19. Nanging samboten-mbotenipun lantaran conto ing nginggil, kita dados mangertos bilih adiyuswa saged ngadhepi pageblug Covid-19. Punapa ingkang dados kunci kasantosanipun ing salebeting ngadhepi pageblug Covid-19?

Tiyang-tiyang ingkang sampun sepuh punika saged mimpang nglawan corona awit sawetawis faktor. Faktor kasebat awujud daya tahan raga ingkang saé lan semangat juwang ingkang inggil. Faktor ingkang sami wigatosipun inggih punika panyengkuyung saking sedaya péhak. Motivasi lan panjurung saking brayat, griya sakit, sarta tiyang-tiyang ing sakiwa tengenipun ingkang nuwuhaken semangat gesang ingkang langkung ageng lan dados langkung kiyat. Bab punika ugi saged kadadosaken pathokan nalika ngadhepi bab sanèsipun ing gesang punika.

PIREMBAGAN TEKS

Pangandikanipun Gusti ingkang kaserat ing Injil Yokanan/ Yohanes 16:4b-15 mboten uwal saking punapa ingkang sampun kaparingaken déning Gusti Yésus bab punapa ingkang badhé kedadosan tumrap Panjenenganipun. Gusti Yésus sekedhap malih badhé tindak lan mboten sesarengan malih kaliyan para murid. Gusti Yésus badhé nempuh margining salib. Mboten gumun menawi para murid sisah lan kécalan semangat. Para murid mboten kuwawi mangertosi ancasing tindakipun Gusti Yésus (ay. 5-6). Nanging Gusti Yésus memulang para murid malih bilih langkung saé yèn Panjenenganipun tindak. Menawi Panjenenganipun mboten tindak, Juru Panglipur mboten badhé ngrawuhi para murid. Nanging menawi Panjenenganipun mboten tindak Juru Panglipur punika badhé rawuh, inggih punika Roh Suci, ingkang badhé ngyakinaken jagad (ay. 8-11), memulang para murid (ay. 12-13), lan ngluhuraken Gusti Yésus (ay. 14-15).

Sang Roh badhé ngyakinaken jagad bilih pangaribawa lan kuwaosing dosa saèstu ngegirisi. Namung Gusti Yésus ingkang sampun rawuh lan maringi pangapunten ingkang badhé milujengaken. Sang Roh badhé mimpin para murid kanggé gesang ing salebeting kayektèn kados ingkang dipun kersakaken déning Gusti. Sang Roh nyagedaken para murid nélakaken kayektèn ing sawetahing tumindak. Sang Roh punika ingkang ugi ngluhuraken Sang Kristus ing sedaya tumindak ingkang katindakaken déning para murid. Sang Roh badhé nuntun tiyang kanggé ngluhuraken Sang Kristus. Punika kuncinipun, menawi tiyang sampun kapenuhan déning Sang Roh Suci, sedaya ingkang katindakaken namung ngluhuraken Sang Kristus. Mboten nindakaken malih punapa kémawon ingkang nanung kanggé dhiri pribadi nanging mbekta dhirinipun lan tiyang sanès ngluhuraken Sang Kristus. Ayahaning Sang Roh Suci punika "... Sang Juru Panglipur bakal martosaké marang kowé apa kang wus katampi saka Aku" (ay. 15).

Cetha bilih rawhipun Sang Roh Suci sami kaliyan punapa ingkang katindakaken déning Gusti Yésus: ngiyataken, ngamping-ampingi, lan njangkepi para murid kanggé nindakaken tugas ingkang kapitadosaken dhateng para murid. Dados, menawi kita pitados saèstu dhumateng Panjenenganipun, mboten wonten pawadan kanggé sedhih, ajrih, kuwatos, lan

nglokro. Malah kosok-wangsulipun, sami badhé caos sokur lan kebak ing kakendelan ngadhepi gesang. Para murid badhé sami kasagedaken gesang ing salebeting kakendelan, kakiyataken ing salebeting mawarni-warni tantangan lan prekawis, sarta kaparingan kuwaos kanggé nélakaken kamulyaning Gusti kanggé jagad.

Sapunika kita wonten ing satengahing pandemi Covid-19 ingkang mrihatosaken. Saged ugi kita nembé mikul mawarni-warni prekawising gesang ingkang awrat, ingkang mboten kirang awratipun kabandhing Covid-19. Pangandikanipun Gusti ngèngetaken kita bilih Gusti Allah mboten naté naming kèndel kémawon. Lantaran kuwosing Sang Roh Suci ingkang kaparingaken dhateng tiyang pitados, kita patut ngucap sokur awit Kuwaosing Sang Roh Suci tansah nyagedaken kita kanggé gesang ing salebeting pangajeng-ajeng. Lantaran Sang Roh Suci kita mboten badhé gampil nglokro lan gesang ing salebeting raos ajrih. Kosok-wangsulipun, kita tansah kendel ngadhepi prekawis, tumemen lan ulet (*gigih*) ing salebeting ngudi gesang lan pulihing gesang.

PITAKÈNAN PANUNTUN KAGEM REREMBAGAN

1. Punapa ingkang panjenengan tindakaken nalika ngadhepi kawontenan ingkang angèl ing gesang, kadosta pageblug Covid-19 punika?
2. Punapa ing yuswa ingkang adi (*usia lanjut*) panjenengan saged nélakaken kuwaosing Sang Roh Suci? Kados pundi caranipun?
3. Kaaturan andum pengalaman iman lan gesang ingkang katuntun déning Sang Roh Suci.

[ias/wms]

PÉNTAKOSTA
2 0 2 1

KAKENDELAN
MAPAG-GESANG

BAHAN PAKEMPALAN PANDONGA

*Minangka satunggaling bakalan, punapa ingkang
kacawisaken ing buku punika prelu dipun olah
malih jumbuh kaliyan kawontenanipun
pasamuwan piyambak-piyambak*

Pakempalan Pandonga 1

NERAK WEWALER KARANA KEDAH MBANGUN TURUT

Lelakoné Para Rasul 10:1-6, 28-29

1. WEKDAL ENING

2. NGIDUNGAKEN KPJ. 337:1, 2

DAHAT NYAWAKU AREREM

do = C

2. Dahat nyawaku arerem, lan atiku ayem tentrem
Wit kang Makwasa karsa dadi, etuking karaharjanku
Pamomongku setya tuhu, wah bebèteng lan pangungsènku
Aku mesthi datan rebah, wit rineksa déning Allah
3. Dhuh nyawaku sinaosna, reremira ing wardaya
Mring Allah kang dak anti-anti, déné Yéhuwah Pangéran
Kang dadi parang santosa, pangauban lamun siniya
Aku mesthi tan gumiwang, wit Allah kang mengku gesang

3. PANDONGA

4. NGIDUNGAKEN KPJ. 287: 1,2

ROH SUCI ROH SEJATI

do = G

1. Roh Suci Roh sejati, mugi rawuh ing ati
Ngéngalna manah kula, mrih ing lambah prayoga
Setya bekti mring Gusti, wah asih mring sesami
Wit panuntun Paduka, gesang kula sembada
2. Dhuh Roh Suci Roh Allah, anyantosakna manah
Lamun karoban sisah, tatag, tanggon tan semplah
Manggul salibing Gusti, martosken Injil suci
Wit panuntun Paduka, gesang kula sembada

5. PAMAOSING KITAB SUCI

Lelakoné Para Rasul 10:1-6, 28-29

6. PANYURAOS

Nerak Wewaler Karana Kedah Mbangun Turut

Ing salebeting Kamus Besar Bahasa Indonesia (KBBI), tembung “taat” ndarbèni teges “tansah mbangun turut” (dhumateng Gusti, pamarintah, lan sapiturutipun), sumuyud, mboten tindak candhala, lan tetep setya. Pramila, manungsa ingkang mbangun turut ateges manungsa ingkang tansah sumuyud, nggega lan setya dhumateng pranatan lan sintena kemawon ingkang dipun suyudi. Nanging kados pundi menawi pambangun turut ingkang mekaten punika ngedahaken manungsa nerak pranatan-pranatan ingkang sampun katetepaken?

Kitab Lelakoné Para Rasul 10:1-7; 28-29 nyariosaken wontenipun kalih tiyang ingkang kapeksa nerak pakulinan lan pranatan ingkang sampun katetepaken, karana anggènipun kedah nélakaken pambangun-turutipun dhumateng Gusti. Tiyang ingkang sepisan inggih punika Kornélius. Sinebataken bilih Kornélius punika mujudaken satunggiling opsir Romawi ingkang asring sinebat Pasukan Itali. Kornélius sanès tiyang Yahudi, éwasemanten setya tuhu dhumateng Gusti. Piyambakipun lenggah wonten ing Kaisarea, satunggiling kitha ingkang ing mriku tiyang-tiyang Romawi lan Yahudi punapa déné bangsa sanèsipun sami gesang sesarengan. Kornélius dalah brayat sawetahipun punika, salèh lan ajrih asih dhumateng Gusti. Malah piyambakipun dalah brayat sawetahipun, sami sregep ngabekti lan nindakaken kasaénan dhumateng tiyang sanès, kalebet ugi dhumateng tiyang-tiyang Yahudi

Patrap gesangipun Kornélius punika mboten sami utawi bènten kaliyan tiyang-tiyang sabangsanipun ingkang sami ngabekti dhateng para déwa lan dèwi. Piyambakipun ugi ndarbèni patrap gesang ingkang bènten kaliyan bangsa Romawi umumipun. Kasregepan anggènipun ngabekti dalah nindakaken kasaénan dhumateng asanès, saèstu

dipun gatosaken déning Gusti. Ngantos nuju satunggiling dinten, wanci jam ingkang kaping sanga, wekdal pandonga ingkang kaping tiga miturut pranatan ibadahipun tiyang Yahudi, inggih punika jam tiga siyang, malaikatipun Gusti nedhaki Kornélius. Punika dados pengalaman gesang karohanèn ingkang ngéram-éramaken, ingkang saged ugi mboten dipun alami déning para warga Yahudi umumipun. Ing mriki kita nyeksèni Kornélius sampun nerak pakulinan lan pranatan bangsanipun kanggé nedahaken pambangun-turutipun dhumateng Gusti.

Tiyang ingkang kaping kalih inggih punika Simon Pétrus. Simon Pétrus punika mujudaken tiyang Yahudi ingkang ndarbèni pambangun-turut dhumateng angger-anggering Toret lan adat pakulinanipun. Namung kémawon ing salebeting “wangsit ingkang katampi” (*penglihatan*), piyambakipun nyeksèni bilih Gusti punika langkung utami katimbang sedaya angger-angger lan adat pakulinan ingkang wonten (kawaosa LPR. 10:9-16). Adhedhasar punika, Simon Pétrus sagah pinanggih kaliyan Kornélius sanadyan tumindakipun punika badhé kaétang nerak pranatan lan adat pakulinan ngéngingi prekawis sesambetan kaliyan tiyang sanès Yahudi, ingkang dipun awisi. Simon Pétrus langkung milih nerak pranatan ingkang wonten, karana piyambakipun kedah langkung mbangun-turut dhumateng Gusti ingkang dipun pitadosi.

Kornélius lan Simon Pétrus ngèngetaken pasamuwan lan umatipun Allah ing samangké, bilih pambangun-turut dhumateng Gusti punika kedah langkung utami katimbang pambangun-turut dhateng sanèsipun. Kornélius lan Simon Pétrus masrahaken dhiri pribadinipun katuntun déning Gusti sanadyan kedah nerak pranatan dalah adat pakulinan umum ingkang sampun wonten. Inggih mekaten mesthinipun pasamuwan lan umatipun Allah ing wekdal samangké. Kasalèhan dalah raos preduli kedahipun mligi tumuju dhumateng Gusti lan ndadosaken pambangun-turut kita dhumateng Gusti tumrap sedaya tumindak gesang padintenan kita. Amin.

7. **NGIDUNGAKEN KPJ. 346a: 1, 2**

NDEDONGA LAN MAKARYA

1. Ndedonga lan makarya, kanthi trusing driya
Mbabarken sihing Gusti, mring sagung sesami
Murih tentrem raharja, sumrambah sadonya
Asma-Nya kang Ma-mulya, pinuji slaminya
2. Ndedonga lan makarya, kanthi sukarena
Martosken Injil suci, wrata ing sabumi
Mrih sih-rahmating Gusti, tinampi sesami
Temah samya wilujeng, sarta gesang langgeng

8. **PANDONGA SYAFAAT LAN PANUTUP**

9. **NGIDUNGAKEN KPJ. 438: 1,2**

GUSTI, PADUKA NGIRID LAMPAH KULA

do = D

1. Gusti Paduka ngirid lampah kula
Kula ndhèrèk Paduka, salaminya
Kawula datan saged milih margi
Mugi sapurug kula Gusti nganthi
2. Paduka dedalema, ing tyas kula
Supados arerema, lampah kula
Kula tansah suméndhé ing karsanta
Wit Paduka kang nebus, gesang kula

[ddk/ytd]

Pakempalan Pandonga 2**TETANDHINGAN KANGGÉ LELADOS****Markus 10:42-45**

1. WEKDAL ENING
2. NGIDUNGAKEN KPJ. 20: 1,2

PANGERAN MAMULYA

do = g

1. Pangéran, Mamulya, yogya kula puja
Déné agung kadarman-Nya, kang sumrambah mring kula
Datan wonten wicalannya, tan kendhat lumintunya
Pangéran Mamulya, yogya pinuja
Pangéran Mamulya, yogya pinuja
2. Pangéran Mamulya, yogya kula puja
Déné karsa maringaken, Putranipun pribadya
Dinadosken Juru slamet miwah Pamarta kula
Pangéran Mamulya, yogya pinuja
Pangéran Mamulya, yogya pinuja

3. PANDONGA
4. NGIDUNGAKEN KPJ. 444: 1, 3

MARGI SIH PADUKA

Do: F

1. Margi sih Paduka, dhuh Gusti Pamarta
Tiyang dosa kaluwaran, saking paukuman
Refr.:
Iba adinira, utusan Paduka,
Kang ngundhangken wartos bingah
Sih rahmaté Allah

3. Wit pangrèh Paduka, dhuh Gusti Pamarta
 Tyang kang pitados mring Gusti, sageda nyawiji
 Refr.:

5. PAMAOSING KITAB SUCI

Markus 10:42-45

6. PANYURAOS

Tetandhingan Kanggé Lelados

Ing salebeting karangan cekak kanthi irah-irahan “*The Psychology of Competition*”, ingkang kainggah déning *Psychology Today*, satunggiling psikolog anama Sander van der Linden, Ph.D., nerangaken sacara cekak ngéngingi jiwa tetandhingan ingkang dipun darbèni déning manungsa. Linden nerangaken bilih sacara alami, jiwa tetandhingan ingkang wonten ing dhirinipun manungsa punika dipun jalari karana manungsa kalawau nggadhahi punapa ingkang winastan *extrinsic incentive*, inggih punika tumindak ingkang katindakaken awit wontenipun pengaosan saking asanès. Sipat dhasar saking sedaya wujud ing *extrinsic incentive* inggih punika bilih manungsa badhé nyambut damel, salaminipun pikantuk pituwas ingkang saged awujud, arta, upaminipun, barang pangaji, utawi wujud pengaosan sanèsipun. Déné ingkang lelawanan kaliyan sikep *extrinsic incentive inggih punika intrinsic motivation*. *Intrinsic motivation* inggih punika nalikanipun manungsa tumindak adhedhasar adrenging manahipun piyambak, tanpa ngajeng-ajeng wontenipun pituwas; kados ta nindakaken prekawis ingkang sarwa leres, nindakaken kasaénan dhumateng asanès lan sapiturutipun.

Mesthi kémawon sipat tetandhingan punika saé tumrap indhaking kasagedan gesangipun manungsa. Namung prelu dipun èneti bilih mboten sedaya prekawis kedah dipun adhepi sarana sipat tetandhingan. Punika laras kaliyan piwucalipun Gusti Yésus dhumateng para muridipun. Nalika semanten, Gusti Yésus nembé lumampah sesarengan kaliyan para muridipun tumuju

dhateng Yerusalem. Saksisihipun para murid, tiyang kathah ugi ketinggal ndhèrèkaken Gusti Yésus. Punika saged anjalari para muridipun Gusti Yésus sami ajrih, utawi malah kapara rumaos éram. Ing salebeting kawontenan ingkang mekatan kalawau, Gusti Yésus ngèngetaken para murid bab kasangsaran ingkang badhé kelampahan, nanging ugi bab wungunipun saking antawisipun tiyang pejah.

Yohanes lan Yakobus ingkang nembé mirengaken piwulangipun Gusti Yésus, lan ingkang ugi nglengganani kathahipun tiyang ingkang sami ngetut-buri Gusti, kepéngin sanget mesthèkaken kalenggahanipun minangka muridipun Gusti, kanthi pesen langkung rumiyin panggènan ing salebeting kamulyanipun Gusti Yésus. Punika nedahaken wontenipun jiwa tetandhingan ing antawisipun para muridipun Gusti. Para murid samapta ndhèrèk Gusti Yésus kanthi pangajeng-ajeng pikantuk pituwas ingkang murwat. Nglengganani prekawis punika, Gusti Yésus kepareng nyipta éwah-éwahan sarana nuwuhaken sikep *intrinsic motivation* ing salebeting manahipun pada murid.

Gusti Yésus mboten duka dhumateng sikep tetandhingan ingkang dumunung wonten ing manahipun para murid. Ananging Gusti Yésus nuwuhaken adreng kasaénan ing manahipun para murid, kanggé nindakaken prekawis ingkang sarwa saé. Para murid kalawau sami kaajak tetandhingan ing bab dados pelados lan lelados setunggal lan setunggalipun. Dhasaripun inggih punika, sok sintena tiyang ingkang kepéngin dados pinunjul lan kinormatan, kedah langkung rumiyin dados pelados tumrap asanès. Prekawis punika pancèn lelawanan kaliyan sipat dhasaripun *extrinsic insentive*. Kanthi mboten ngicali wontenipun jiwa tetandhingan, Gusti Yésus kepareng ngisèni manahipun para murid sarana nuwuhaken adrenging manah ingkang leres. Malah Gusti Yésus piyambak karsa maringaken tuladha ing bab ngasoraken dhiri, sanadyan kawontenanipun Gusti ingkang sayektos punika kebak ing kamulyan. Tuladhanipun Gusti Yésus punika mesthi kémawon perlu tansah dipun tulad déning para murid, kalebet kita ing wanci punika.

Gusti Yésus pancèn mboten nampik wontenipun jiwa tetandhingan ingkang dipun darbèni déning manungsa. Nanging Gusti Yésus karsa maringaken pathokan anyar ing salebeting tetandhingan punika. Sanès makarya kanggé nggayuh pituwas ing salebeting lelados kagem Gusti. Nanging kita perlu ndarbèni jiwa tetandhingan ing salebeting lelados awit langkung rumiyin kita sampun nampèni sih katresnanipun Gusti ingkang saèstu ageng. Pramila, sumangga kita sami greget, cancut taliwanda kanggé lelados lan sami purun dados abdi utawi pelados tumrap setunggal lan setunggalipun. Amin

7. NGIDUNGAKEN KPJ. 114: 1,2

GUSTI, SÈSTU KULA TRESNA

do = D

1. Gusti sèstu kula tresna, dhumateng Paduka
Kula masrahken manah, badan dalasan nyawa
Paduka kang agung sih, ingkang sampun menang
Saèstu kula pasrah, dhumateng Paduka
Refr.:
Kula tresna dhateng Gusti,
Wit Gusti sampun nresnani kawula
kula sèstu tresna Gusti,
Wit Gusti sampun nresnani kawula
2. Gusti anandhang sangsara, ngrembat dosa kula
Ngantos sinalib séda, karana gunging tresna
Mila kawula pasrah, klayan trusing manah
Dhawuh-Nya kula pundhi, nresnani sesami
Refr.:

3. PANDONGA SYAFAAT LAN PANUTUP

4. NGIDUNGAKEN KPJ. 67: 1,2

ALLAH KANG MAKWASA

do = C

1. Allah kang Makwasa, karsa anampi kula
Dados rowang mitra, wah utusan Paduka
Ngundhangken sih rahmat, mring sagunging umat
Mrih kratoning swarga, sumrambah sadonya

2. Mugi Sang Roh Suci, lestantun mitulungi
Mrih kula sembada, leladi kanthi setya
Manah tansah bingah, datan naté semplah
Klayan ajrih asih, wah sepi ing pamrih

[ddk/ytd]

Pakempalan Pandonga 3

SESARENGAN MBANGUN PANGÈNGET-ÈNGET BAB GUSTI

Pangandharing Torèt 11:18-21

1. WEKDAL ENING

2. NGIDUNGAKEN KPJ. 69: 1, 4

ALLAH MAHAKWASA JUMENENG PAMARTA

do = Bes

1. Allah Mahakwasa, jumeneng Pamarta
Sèstu gung tresnanya, angruwat dosa
Salir tyang pracaya, lamun tansah setya
Luwar sing antaka, mlebet mring swarga
Refr.:
Sung sembah puja, konjuk Sang Rama
Kang paring nugraha, tentrem raharja
Sung sembah bekti, konjuk mring Gusti
Kang sampun nyawisi, kamulyan swargi

4. Pangéran murbèngrat, nglubèrken sih rahmat
Mbélani tyang leres, saking panindhés
Nunggil tyang pracaya, temahan santosa
Kuwawa ngasorken, salir panggodha
Refr.:

3. PANDONGA

4. NGIDUNGAKEN PKJ. 191: 1,3,4

GUSTI YESUS PANGEN SETYA

do = A

1. Gusti Yésus Pangèn setya, pindha parang santosa

Sedaya ingkang pracaya, dimèn sami ngayoma

Refr.:

Gustiku Makwasa, yéku Pangèn kang setya

Gustiku kang kwasa, pindha Parang santosa

3. Asmané Sang Kristus Gusti, mbereg dhemen leladi

Mrih gesang tentrem ing Donya, tansah rinoban sih-Nya

Refr.:

4. Undhangna asmané Gusti, ing salumahing bumi

Amrih ingkang winartosan, nampi sih-katentreman

Refr.:

5. PAMAOSING KITAB SUCI

Pangandharing Torèt 11:18-21

6. PANYURAOS

Sesarengan Mbangun Pangènget-Ènget Bab Gusti

Gusti nyipta manungsa kanthi sipat-sipat mirunggan ingkang asring ndadosaken kita sami rumaos éram. Salah satunggiling sipat mirunggan kalawau inggih punika bab èngetanipun manungsa. Ing salebeting *situs hellosehat.com*, pinanggih satunggiling karangan cekak ingkang ngrembag bab gangsal prekawis sipat mirunggan èngetanipun manungsa. Inggih sepisan, nélakaken bilih èngetanipun manungsa punika tumut ndhapuk kapribadènipun manungsa. Tegesipun, èngetanipun manungsa kalawau tumut nemtokaken kados pundi manungsa kedah nyikapi utawi asung panjawab dhateng satunggiling prekawis. Inggih kaping kalih, lumbung tumrap sedaya èngetanipun manungsa punika kasimpen ing satunggiling péranganing badan ingkang sinebat *hipokamus*. Sedaya èngetan kasimpen lan kapranata kanthi tumata ngantos sawanci-wanci kabetahaken, saged dipun wedalaken. Inggih kaping tiga, otakipun manungsa sagah nyimpen pitung èngetan ing salebeting wekdal ingkang cekak ing salebeting 20-30 dhetik, sadèngipun dipun supèkaken. Inggih kaping sekawan, èngetanipun manungsa punika saged dipun latih kanthi cara nyathet, ngapalaken, lan sapiturutipun. Lan ingkang wekasan, kaping gangsal, inggih punika bilih èngetanipun manungsa punika asring

sesambetan kaliyan ambon-ambon, satemah manungsa ugi saged ngènet-ènet satunggaling prekawis sarana migunakaken ambon-ambon.

Ènetanipun manungsa punika mboten mijil sacara dadakan. Sedaya ènetan ingkang dipun darbèni manungsa sampun kabangun wiwit alit mila. Awit saking punika, pangatag kanggé ngasihi Gusti, ugi perlu dipun tanemaken wiwit manungsa taksih alit. Pangatag kanggé nresnani Gusti, pinanggih wonten ing kitab Pangan-dharing Toret 11: 1, ingkang salajengipun dipun kanthèni katerangan bab kados pundi mbangun ènetan kita ingkang kamot wonten ing waosan kita kalawau. Alesanipun, manungsa kedah nresnani Gusti Allah, sampun cetha, inggih punika bilih Gusti Allah sampun langkung rumiyin nresnani kita. Émanipun, ing salebeting suka wangsulan dhumateng katresnanipun Gusti, kita, para manungsa asring ndléya (abai). Malah asring sanget manungsa sami nyupèkaken Gusti dalah nerak wewaleripun. Kanyatan punika saged kita tingali ing lelampahan gesangipun bangsa Israèl, ingkang ngalami kawontenan panas lan adhem.

Saking waosan kita wanci punika, pinanggih kalih cara kanggé mbangun ènetanipun manungsa dhumateng Gusti. Cara-cara kasebat sampun sinerat wonten ing kitab Pangandharing Toret 11: 18-21. Ingkang sepisan, ngraos-ngaosaken lan ngrembag bab Gusti dalah sih katresnan lan karsanipun kaliyan para laré. Punika saged dados pirantos nanemaken ènetanipun para laré ngéngingi Gusti, wiwit alit mila. Ènetanipun para laré bab Gusti badhé mbangun kapribadènipun para laré ingkang mesthi badhé mangaribawani nalika para laré kalawau kedah damel keputusan-keputusan. Kanthi mekaten, brayat badhé darbé andhil ingkang ageng ing salebeting mbangun ènetanipun para laré ngéngingi Gusti. Gréja lan sekolah sanès papan ingkang paling utami kanggé pendhidhikan-ipun para laré. Awit saking punika, brayat perlu makarya sesarengan kaliyan gereja lan sekolahan, sangkul sinang-kul anggènipun mboten sami nilaraken kewajibanipun ndhidhik lan nanemaken prekawis pitados utawi iman dhumateng para laré kalawau.

Cara ingkang kaping kalih, inggih punika kanthi nyerat prentahipun Gusti. Nyerat lan maos tanpa kendhat, saged

nglatih èngetanipun para laré dados sangsaya saé. Awit saking punika, saèstu saé menawi manungsa purun nyerat lan maos makaping-kaping bab katresnan lan prentahipun Gusti, kados déné ingkang dipun télakaken ing ayat 20.

Mbangun lan nglatih èngetan ngéngingi Gusti, saèstu badhé mitulungi manungsa kanggé tansah nresnani lan setya tuhu dhumateng sedaya préntahipun Gusti. Kados pundi kita saged dados para muridipun Gusti menawi kita piyambak mboten naté ngèneti Gusti? Amin.

7. NGIDUNGAKEN KPJ. 144: 1, 3,5

YÈN NUNGGIL LAN GUSTI

do = A

1. Yèn nunggil lan Gusti, rintèn dalu
Manah langkung tentrem, arahayu
Refr.:
Kula angantos Gusti, siyang klayan ratri
Kanthi pitados Gusti, Gusti mberkahi
3. Yèn nunggil lan Gusti, siyang ratri
Birat najis kula, temah suci
Refr.:
5. Yèn nunggil lan Gusti, saged ngertos
Kang dados karsa-Nya, ing sayektos
Refr.:

8. PANDONGA SYAFAAT LAN PANUTUP

9. NGIDUNGAKEN KPJ. 295: 1,2,3

WIT SANG ROH SUCI

do = D

1. Wit Sang Roh Suci, kula kasagedna
Martosken Injil adi, Kraton swarga
Wit Sang Roh Suci, kula sinung daya
Neksèni Yésus Gusti, Sang Pamarta

2. Wit Sang Roh Suci, kula wicaksana
Wijang nerangken, Sabda karsèng Allah
Wit Sang Roh Suci, kawula sembada
Nglampahi gesang, tansah lembah manah

3. Wit Sang Roh Suci, kula datan semplah
Nadyan manggih rubéda, tansah panggah
Wit Sang Roh Suci, kula tan suwala
Jroning kinaniyaya, tetep setya

[ddk/ytd]

Pakempalan Pandonga 4**MBANGUN GESANGIPUN ASANÈS
LUMANTAR PANDONGA****Filipi 1:3-11****1. WEKDAL ENING****2. NGIDUNGAKEN KPJ. 1,2,3**

PARA TITAH SADAYA SAMYA NGREPÈKNA

do = A

1. Para titah sadaya, samya ngrepèkna kidung
Konjuk Hyang Makwasa,
kang gung ing sih susetya, Haléluya, haléluya
2. Pujinen Hyang Murbèngrat,
Gusti kang gung sih rahmat
Ngrumati mrih lestari, Haleluya, haleluya
3. Allah kang Mawilasa,
wus nylametken manungsa, slaminya pinuja
wus tansah pinundhia, Haléluya, haléluya

3. PANDONGA**4. NGIDUNGAKEN KPJ. 194: 1, 2, 3**

KITAB SUCI KANG ADI

do = D

1. Kitab Suci kang adi, Sabdèn Gusti sejati
Éndah saklangkung éndah,
Nugraha saking Allah, nugraha saking Allah
2. Lembar Sabda Paduka, nuntun gesang kawula
Dadya padhang menjila, tamèn saking bebaya
Tamèn saking bebaya

3. Sabda lan Roh sung nglipur, nuwuhken raos sokur
Jinugarken kang nglawan, dadya pangéwan-éwan
Dadya pangéwan-éwan

5. PAMAOSING KITAB SUCI

Filipi 1:3-11

6. PANYURAOS

Mbangun Gesangipun Asanès Lumantar Pandonga

Ngantos sepinten kathahipun kita asring ndedonga? Wekdal ingkang pundi ingkang asring kita pilih kanggé ndedonga? Lajeng, punapa ugi ingkang asring kita aturaken ing salebeting pandonga kalawau? Sedaya pitakènan punika perlu kita raos-raosaken karana kita asring ndedonga namung menawi kepèpèt ing kawontenan kémawon. Tundhonipun, pandonga kita asring ngemot namung panyuwunan, panggrantes lan pasambat bab kangélan-kangélaning gesang kita.

Dinten punika kita badhé ngraos-ngraosaken pérangan seratipun rasul Paulus, ingkang sinerat nalikanipun piyambakipun wonten ing salebeting pakunjaran. Wonten ing salebeting pakunjaran, kamangka piyambakipun ugi nembé nandhang gerah. Ing wekdal-wekdal pungkasaning gesangipun, punapa kinten-kinten ingkang taksih saged dipun lampahi dening rasul Paulus? Punapa panjengenipun nggetuni nasib gesangipun? Tetéla ingkang dipun lampahi déning rasul Paulus malah ndedonga kanggé para mitranipun. Saged ugi kita badhé wicanten bilih punika kalawau mujudaken prekawis sepélé ingkang gampil katindakaken. Nanging menawi kita tumolèh dhateng dhiri pribadi kita setunggal lan setunggalipun, kita lajeng pitakèn: ngantos sepinten kathahipun kita asring ndongakaken tiyang sanès? Saupami kita wonten ing salebeting kawontenan ingkang sami kaliyan rasul Paulus, kinunjara lan ngraosaken panandhang, punapa kita taksih sagah ndongakaken tiyang sanès?

Ngrembag bab pandonga, saged ugi kita nggadhahi pamanggih bilih ndongakaken tiyang sanès punika mujudaken prekawis ingkang sepélé kémawon. Menika

saged dumados kados ingkang asring kelampahan wonten ing pandonga syafaat ing gereja. Ndedonga saged ugi kita anggep sanès satunggiling ‘pakaryan’, punapa ingkang saged kita gung-gungaken, ngèngeti ndedonga ingkang kados mekaten punika mboten mbetahaken kathah upadinipun? Awit saking punika, pakaryan ingkang mekaten punika asring kaanggep dèrèng saged andhatengaken lumunturing berkah. Saged ugi kita asring mireng tiyang wicanten: “Ah, saged kula punapa, saged kula namung ndedonga”. Kamangka, menawi kita raosaken kanthi lebet, ndedonga lan ndongakaken tiyang sanès punika sanès prekawis ingkang gampang. Paling mboten kita prelu pados tetembungan ingkang trep lan pas, supados saged ndayani gesangipun tiyang ingkang sakit, ingkang kita dongakaken kalawau. Pdt. Andar Ismail, satunggaling dosen ing Sekolah Tinggi Filsafat lan Teologi (STFT) Jakarta, asring ngèngetaken para mahasiswaipun: “Tulisen tetembunganing pandongamu sadurungé kaucapaké ana ing ngarepé umat!”

Ing ayat-ayat punika kacariosaken bilih Paulus ngèngeti para mitranipun lan ndedonga kanggé para mitra kalawau. Punika sanès namung prekawis ingkang sipatipun “ala nganggur” kémawon karana rasul Paulus kagungan kathah wekdal. Nanging rasul Paulus saèstu nggalihaken para mitranipun ingkang kinasih, ingkang nembé ngadhepi manékawarni karibedan ing salebeting martosaken Injil.

Cobi kula aturi ngraos-ngraosaken, ngantos sepinten kita asring nggalihaken tiyang sanès? Punapa kita saèstu kanthi temen-temen tumut mikiraken pagesangani-pun tiyang sanès, padamelanipun, dalah manékawarni-ning karibedan gesangipun tiyang sanès? Lajeng menawi mekaten, punapa kita inggih nggadhahi pepénginan kanggé mitulungi tiyang sanès kalawau ngrampungaken sedaya bot repoting gesangipun?

Ndedonga mujudaken satunggaling pakaryanipun Roh ingkang saged kita tuladhani ing salebeting gesang padintenan kita. Lumantar pakaryanipun Sang Roh Suci, kita sami kabereg déning raos péngin nyeksèni tiyang sanès ngraosaken gesang ingkang kebak kasaénan.

Salah satunggiling tetembungan wicaksana saking ibu Teresa ingkang misuwur mungel mekaten: “*There are no*

great things, only small things with great love.” Menawi tetembungan punika kajarwèkaken, badhé mungel mekaten: “Mboten wonten prekawis ingkang saestu ageng, kajawi prekawis alit ingkang sinartan dening katresnan ingkang tumemen. Punika ingkang badhé kelampahan menawi kita sami ndedonga kanthi gumolonging manah. Nalika kita ndedonga kinanthènan manah ingkang kebak katresnan dhumateng tiyang-tiyang ingkang sami kita dongakaken, ing salebeting katulusaning manah lan tumemen, mesthi badhé nggadhahi daya ingkang ageng! Sumangga, sami ndedongga tan kendhat kanggé sesami kita gesang. Amin.

7. NGIDUNGAKEN KPJ. 292: 1,2

SANG ROH SUCI, ROHING KATRESNAN

do = D

1. Sang Roh Suci, rohing katresnan
Nuntuna mring kula slaminya
Nyingkirna raos pasulayan,
Amrih jagad tentrem raharja
Ngrukunken tyang kang cecongkraham
Mbereg nilar tumindak dosa
Ngiyatken manah ingkang semplah,
Dhuh Gusti nuntuna mring kula
2. Dhuh Roh Suci Roh kasunyatan
Nunggila mring kula slaminya
Mrih babaring karsaning Allah
Wah tobating tyang ambek siya
Labuh labet sepi ing pamrih,
Nglawan panindhès kalayan sih,
Tan ajrih pepalang rubéda,
Dhuh Gusti nunggila mring kula

8. PANDONGA SYAFAAT LAN PANUTUP

9. NGIDUNGAKEN KPJ. 346a: 1, 1,2**NDEDONGA LAN MAKARYA**

do = A

1. Ndedonga lan makarya, kanthi trusing driya
Mbabarken sihing Gusti, mring sagung sesami
Murih tentrem raharja, sumrambah sadonya
Asmanya kang Mamulya, pinuji slaminya
2. Ndedonga lan makarya, kanthi sukarena
Martosken Injil Suci, wrata ing sabumi
Mrih sih rahmating Gusti, tinampi sesami
Temah samya wilujeng, sarta gesang langgeng

[ynw/ytd]

Pakempalan Pandonga 5**WEWUJUDANING PATULADHAN
GESANG MURSID****Titus 1:1-9****1. WEKDAL ENING****2. NGIDUNGAKEN KPJ. 343: 1,2,3****KULA NEDYA KADYA GUSTI**

do = D

1. Kula nedya kadya Gusti, gesang suci, gesang suci
Kula nedya kadya Gusti, gesang suci,
Gesang suci gesang suci,
kula nedya kadya Gusti, Gesang suci
2. Kula nedya ajrih asih dhateng Gusti, dhateng Gusti
Kula nedya ajrih asih dhateng Gusti
Dhateng Gusti, dhateng Gusti
Kula nedya ajrih asih, dhateng Gusti

3. PANDONGA**4. NGIDUNGAKEN KPJ. 199: 1,2,3****MARA RUNGOKNA**

Do = G

1. Mara sira rungokna, swara-Nya
Kori thinothok cetha, tilingna
Gusti kang karsa mlebu, mara énggal wengakna
Ywa nganti gawé cuwa, wengakna

2. Mara sira rungokna, swara-Nya
Kori thinothok cetha, tilingna
Aja padha semaya, iku gawé sungkawa
Gusti ingkang angantya; wenganana

3. Mara sira rungokna, swara-Nya
Kori thinothok cetha, tilingna
Kang suci Gusti rena, ngantos ngurbanen nyawa
Ingaturna pambagya, wenganana

5. PAMAOSING KITAB SUCI

Titus 1:1-9

6. PANYURAO S

Wewujudaning Patuladhan Gesang Mursid

Wonten tiyang ingkang gadhah panganggep menawi kamursidan punika èstunipun namung pangimpèn kéwala. Kamursidan kagambaraken kados déné kawontenan luhur lan éndah, ingkang dipun tindakaken adhedhasar pranatan-pranatan kasaénan, ingkang asring ketingal wonten ing salebeting tata cara upacaraaning agami. Kénging punapa, karena ing gesang padintenan, kathah tiyang ingkang rumaos mursid, nanging mboten wantun tumindak sacara wantah punapa wontenipun, nadyan sesambetan namung kaliyan prekawis ingkang sepélé kémawon. Mboten anèh ugi asring kita panggih tiyang ingkang ketingalipun mursid, jebul kasèrèt tumut nindakaken piawon, ingkang saèstu ngrugèkaken tiyang kathah. Contonipun korupsi. Pinten cacahipun tiyang ingkang sami korupsi punika nedahaken gesang padin-tenanipun ketingal mursid?

Ayat-ayat kita ing wanci punika binuka kanthi nglantaraken pitepanganipun rasul Paulus sang panyerat. Rasul Paulus nepangaken dhiri pribadinipun minangka abdinipun Allah lan ugi peladosing kaleresanipun Sang Kristus (ay.1). Paulus nedahakan wontenipun prekawis ingkang kedah kabudidayakaken, inggih punika bilih Gusti Allah sampun nyawisaken gesang langgeng tumrap para pandhèrèkipun, inggih punika tiyang-tiyang ingkang tetep nyepengi kaleresanipun Sang Kristus. Prekawis punika

tansah kakumandhangaken ing sedaya panggènan, kanthi pitados lan pangajeng-ajeng bilih kabar kabingahan punika badhé dumugi lan ngoyod ing manahipun para sedhèrèk ingkang sami mirengaken.

Pambudidayanipun punika mboten kawujud namung wonten ing kapitadosan kéwala. Nanging kanthi kebak greget lan tetimbangan ingkang wicaksana rasul Paulus ndamel rancangan ingkang kawawas saé kanggé mujudaken pepénginanipun punika. Kanggé kaperluan punika, ing papan-papan wilayah peladosanipun, rasul Paulus tansah ndhedher wiji-wijining pelados kados ta Titus lan para pinisepuh sanèsipun, satemah para kadher punika saèstu saged dados talanging basa tumrap rasul Paulus ing salebetipun martosaken kayektenipun Gusti (ay. 5). Mboten namung memulang, para kadher kalawau ugi kalatih supados saged dados tuladhaning gesang pitados tumrap umat ingkang sami mirengaken pawartosing keyektenipun Sang Kristus.

Mesthi kémawon kita sedaya mitadosi kanthi satuhu, bilih tetepanipun para kadher kalawau kadhasaraken wonten ing gregetipun Sang Roh Suci, ingkang tansah anyarengi lan paring tuntunan dhumateng umatipun ingkang sami kajibah nindakaken Sabdanipun Gusti. Rawuhipun Sang Roh Suci punika ugi ingkang èstunipun miwiti wontenipun pilihan lan tetepan para calon pinisepuh ingkang ing tembé wingkingipun badhé mbudidaya sumebaripun Sabdanipun Allah, lan sanès sadremi namung kakhobahaken wonten ing mimbar gréja kémawon. Para pinisepuh – ingkang ugi madeg dados pimpinanipun umat-mpoten namung wicanten saking mimbaripun gréja kéwala, nanging ugi katimbangan ngetingalaken bukti nyatanipun ing salebeting tumindak-ing gesang, awujud patuladhan ingkang dipun dhasari déning kekendelan ing tumindak, wiwit saking prekawis-prekawis ingkang paling alit ing gesang padintenan kita!

Patuladhan ingkang perlu dipun éjawantahaken déning para pelados pancèn ketingalipun sepélé. Ing antawisipun: “mboten angkuh, sanès tiyang ingkang gampil nepsu, sanès peminum, mboten serakah, lan sapiturutipun, nanging kosok-wangsulipun remen ngaturi tumpangan, remen dhateng sedaya prekawis ingkang saé, wicaksana, adil,

mursid, lan saged ngendhalèni dhiri ...” (ay. 7-8). Menika sedaya namung sawetawis conto kémawon. Kita piyambak-piyambak taksih saged nambah wujuding patuladhan ingkang perlu, jumbuh kaliyan kawontenan kita setunggal lan setunggalipun.

Mbok menawi kita saged ngandika: sedaya conto kalawau kedah katindakaken déning para pemimpin umat, ing antawisipun inggih punika para pendhita lan para pinisepuh, nanging sanès para umat. Ing mriki kita perlu ènget bilih kita sedaya punika èstunipun para peladosipun Gusti, ingkang Gusti prenahaken ing papan-papan pagesangan ingkang manéka warni. Kita para peladosipun Gusti ing pamarintahan. Kita para peladosipun Gusti ing peken. Kita para peladosipun Gusti ing tengah-tengahing brayat kita. Inggih karena kita sedaya punika para peladosipun Gusti, mila kita sedaya perlu sinau saking patuladhan-patuladhan ingkang kawartosaken déning Sabdanipun Gusti. Conto-conto punika saged dados kaca pangilon tumrap kita sedaya kanggé nedahaken gesang ingkang sangsaya éndah. Kita perlu tansah ngraos-ngraosaken pitakènan punika: “Punapa kita sampun dados tuladha ing gesang padintenan kita?” Amin.

7. NGIDUNGAKEN KPJ. 196: 1,2,3

KULA PÉNGIN LIR GUSTI

do = D

1. Kula pengin lir Gusti, sumlondhoh ing ati
Tandang tanduk lan tembung, mrak ati ngresepi
Refr.:
Olah kawula sèstu, tan mèmper lan Gusti
Kula mugè winulang, nulad maring Gusti
2. Kula péngin lir Gusti, sumarah lan pasrah
Napa kang sunlampahi, nut karsaning Allah
Refr.:
3. Kula péngin lir Gusti, melasi pra miskin
Tetulung kang kribedan, klawan trusing batin
Refr.:

8. PANDONGA SYAFAAT LAN PANUTUP**9. NGIDUNGAKEN KPJ. 451: 1, 3
SUMANGGA PRA KADANG**

Do= F

1. Sumangga pra kadang, misungsungken gesang
Ngayahi timbalan, karyaning Pangéran
Martosken Injil-Nya, pangluwar saking dosa
Mring saliring bangsa, mrih samya wilujengan.

3. Injil kabar adi, sumangga dèn tampi
Gya undhangna tansah, sajadad sumrambah
Tyang mblasar lampahnya,
wah kang wangkot manahnya
diénggal mratobat, pinaringan sih rahmat.

[ynw/ytd]

Pakempalan Pandonga 6**TANSAH WONTEN WEKDALIPUN****Yokanan/Yohanes 16:8-15**

1. **WEKDAL ENING**
2. **KIDUNG PAMUJI: KPJ 87: 1, 2**

NÈNG KASA NGUMANDHANG ASMA

Nèng kasa ngumandang asma sajuga,
 kang anepangaken jagad lan swarga.
 Datan wonten asma kados punika,
 kang kwasa nyirnakken pangrèhing dosa.
 Napa sami dèrèng wanuh,
 Gusti Yésus Kristus yéku asmané?

Wus pantes asmané lan pakaryané.
 Rawuhé ing donya wit gunging sihé,
 nebus tiyang dosa, sinalib séda,
 gya wungu nyawisken papan ing swarga.
 Napa sami dèrèng wanuh,
 Gusti Yésus Kristus yéku asmané?

3. **PANDONGA**
4. **KIDUNG PAMUJI: KPJ 112**

GUSTI YÉSUS PANGEN KULA**1**

Gusti Yésus Pangèn kula, Kula ménda kagungannya
 Dènnya nebus klayan rahnya, mrih kula gesang slaminya.

2

Sang Kristus Pangèn utama kang sampun ngetohken nyawa,
 nebus kula saking dosa, wah nuntun kula mring swarga.

5. PAMAOSING KITAB SUCI

Yokanan/Yohanes 16:8-15

6. WEDHARING PANGANDIKA**Tansah Wonten Wekdalipun**

Kita asring mireng pratélaning tiyang, “Sadaya badhé éndah wonten ing wekdalipun.” Pratéla wau kapétang wicaksana, ingkang ngajak saben tiyang ngraosaken gesang ing papan lan wekdal ingkang kedah dipun lampahi wontening laku gesang. Ing lakuning gesang punika panggènan tumemen, sabar, lan kadiwasaning dhiri kita kadadar. Tekun badhé abenajeng kaliyan sikep nglokro. Kesabaran asring abenajeng kaliyan sadaya prakawis ingkang damel cepet pikantuk wohipun sanadyan kanthi manéka cara, kalebet cara ingkang mboten saé. Kadiwasan ing lampahing gesang badhé abenajeng kaliyan sadaya prakawis ingkang nenangi kanepson, jèngkèl, pepénginan dipun tengenaken lan sapiturutipun.

Gesang wonten ing laku/lampah ingkang mangun dhiri punika mboten gampang. Nalika wonten ing wekdal ingkang makaten sadaya badhé ngalami kadospundi lampahipun. Sadaya kedah dipun lampahi kanthi iman lan pambudidaya ingkang saé lan punika badhé nuwuhaken woh ingkang saé ugi. Ing ngriki, tiyang Jawi gadhah tetembungan “Aja nggégé mangsa,” tegesipun manungsa mboten saged nggrumiyini wekdal ingkang dèrèng dumugi.

Sadaya badhé wonten wekdalipun nanging mboten ateges lajeng mènèl tanpa gumregah. Kayakinan manah bilih sadaya wonten wekdalipun malah badhé mbereg supados purun ngraosaken manut lampahing kahanan lan sumadya nampi kasunyatan menawi ingkang dipun tindakaken dèrèng nukulaken woh. Menawi ing wekdal punika gagal, pirsanana bilih bab punika saged dados sarana minangka pambangun tumuju dhateng wujuding gegayuhan.

Tansah wonten wekdalipun, Gusti inggih makarya ngagem wekdal ingkang gumathok. Panjenenganipun mboten “nggégé mangsa.” Waosan dinten punika ngajak

kita ngraosaken bilih wonten wekdalipun Gusti Yésus sesarengan kaliyan para sakabatipun. Wonten wekdalipun Gusti kedah nilaraken para sakabat. Wonten wekdalipun Gusti ngutus Roh Suci ingkang sinebat Jurupanglipur, Rohing Kayek-tèn. Sarana rawuhipun Roh Suci, para pandhèrèkipun Sang Kristus kaparingan daya anyar lan kaparingan seserepan bilih Roh Suci rawuh badhé ngèngetaken jagad, ngajak manungsa gesang kanthi leres lan ngluhuraken Gusti Yésus.

Roh Suci ngèngetaken bilih jagad mboten pitados dhumateng Gusti Yésus (ay. 8) Ing Yokanan 16: 4b-15, Gusti Yésus ngendika bilih panjenenganipun ngutus Roh Suci minangka Panglipur. Kénging punapa pakaryaning Roh Suci ngèngetaken manungsa dhateng dosa? Menawi kita kèngetan dosa, kita lajeng kèngetan dhateng sipatipun ingkang goroh, gumunggung, drengki, ngendhem sengit, kejem lan mboten pitados dhumateng Gusti Yésus. Awit saking punika, Roh Suci badhé nenuntun kita wantun nilar dosa lan gesang ing salebeting Sang Kristus supados manungsa pikantuk kawilujengan lan kabingahan.

Roh Suci ngajak dhateng gesang ingkang saé lan leres (ay. 13). Gusti Yésus sampun nandhesaken bilih Panjenenganipun mboten salaminipun nyarengi para sakabat. Panjenenganipun badhé nilar para sakabat. Supados para sakabat mboten kesasar, Panjenenganipun ngutus Sang Jurupanglipur nenuntun para sakabat gesang wonten ing kayekten, satemah para sakabat kasagedaken mbédakaken bab ingkang prayogi lan bab ingkang awon, miturut karsanipun Gusti. Menawi Roh Suci nuntun dhateng kayektèn, bab punika nedahaken ugi bilih kayekten punika boten saged dipun upadi déning manungsa sarana kaki-yatanipun piyambak. Awit kayektèn punika peparingipun Allah.

Roh Suci ngajak para pandhèrèkipun Gusti Yésus saged ngluhuraken Gusti Yésus (ay.14). Pakaryaning Roh Suci ingkang asring kita mangretosi inggih punika ngluhuraken Gusti Yésus. Kénging punapa Roh Suci ngluhuraken Sang Kristus? Awit Sang Kristus punika jumeneng Gusti kados ingkang kapangandikakaken: “Apa sakagungané Sang Rama, iku iya duwèkKu; mulané Aku pitutur ing kowé Sang Jurupanglipur bakal martosaké marang kowé apa kang wus

katampi saka Aku.” (ay.15). Cethanipun, pakaryaning Roh mboten ngorakaken pakaryanipun Gusti Yésus.

Sadaya wonten wekdalipun. Punika ingkang kita sinau saking Kitab Suci. Menawi wekdal punika kita nglampahi gesang, pitadosa dhateng panuntunipun Roh Suci. Panjenenganipun mboten ngersakaken kita piyambakan. Panjenenganipun sesarengan kaliyan kita nindakaken pakaryan sakedhik mbaka sakedhik ing babagan gesang. Sapunika lan ing mangsa mangajeng, ing saben lelampahan, ing saben lampahing gesang tansah wonten Roh Suci Sang Panglipur, Rohing Kayektèn lan nenuntun kita tumuju dhateng pangajeng-ajeng ing wekdal mangsa ngajeng. Sadaya wonten wekdalipun! Amin.

7. KIDUNG PAMUJI: KPJ 137

SAKEHING WAS-SUMELANGMU PASRAHNA

1

Sakèhing was sumelangmu pasrahna mring Gusti,
wit saliring mitramu tan bisa mrantasi.

Jer sagunging manungsa nyanggi sumelangé,
kang pinasrahan tan ana, tansah kuwur atiné.

Refr.:

Diénggal pasrahna ing astané Gusti
sagung kuwatirira, wus mesthi dèn tulungi

2

Yéhuwah iku pangènmu, pamomong sejati,
kang nentremken atimu, setya ing panganthi.
Payo, prayoga sowan marek Sang Pamarta
kanthi giyak bebarengan, tan mangu ing wardaya.

Refr.:

8. PANDONGA SYAFAAT LAN PENUTUP

9. KIDUNG PAMUJI: KPKL 137: 1, 3

MANGGUL SALIB

1

Gusti Yésus kula badhé ndhèrèk Tuwan slaminya
Ndèrèk manggul salib Tuwan sajeg kula nèng donya
Kula Tuwan kiyataken sageda tahan susah
Sampun ngantos kemuriten sampun cuwa ing manah

3

Kasusahan lan sangsara nyaketaken mring Tuwan
Sarta ngatag manah kula angupados kaswargan
Kula anandhanga papa angger sugih suwarga
Ngangkah napa malih kula lamun darbé Pamarta ?

[wsn/tk]

Pakempalan Pandonga 7**SANG KRISTUS TANSAH RAWUH****Yokanan/Yohanes 16:16-24****1. WEKDAL ENING****2. KIDUNG PAMUJI**

KPKL 127: 1, 2 Pangandel

1

Amung kumandel iku uwiting karosanku
 Amung kumandel iku etuking kraharjanku
 Aku datan kuwatir Pangéran pepujanku
 Allah dadi kraharjanku uwiting karosanku

2

Amung pracaya iku kang mbungahken driyaku
 Amung pracaya iku panglipuring batinku
 Aku dhatan kuwatir Pangéran pepujanku
 Allah dadi kraharjanku uwiting karosanku

3. PANDONGA**4. KIDUNG PAMUJI**

KPKL 88 Panyuwun ing Dinten Pentékosta

1

Dhuh Roh Suci mugè pareng anedhaki tyas kula
 Dimèn atentrem rahayu kapenuhan ing tresna
 Dhuh Gusti kang setya Tuwan kang kula ndelaken
 Mugè pareng nedhakaken Roh Tuwan ing tyas mami
 Gusti mugè nucèkaken tyas mami.

2

Mugi-mugi cahya Tuwan Amadhangna tyas kula
 Pepetenging dosa mugè binirata sadaya
 Dhuh Gusti kang setya Tuwan kang kula ndhelaken

Mugi pareng nedhakaken Roh Tuwan ing tyas mami
Gusti mugi nucekaken tyas mami.

5. PAMAOSING KITAB SUCI

Yokanan/Yohanes 16:16-24

6. WEDHARING PANGANDIKA

Sang Kristus Tansah Rawuh

Punapa naté kita dipun janjèni badhé dipun sarengi, nanging kasunyatanipun malah dipun tilar? Mbok bilih nalika kita alit, ukara janji kados makaten naté kita pireng saking tiyang sepuh kita. Ananging tundhonipun tiyang sepuh rak inggih mboten sesarengan kaliyan kita? Kados punapa raosing manah nalika kita dipun tilar déning tiyang ingkang kita pasrahi pangajeng-ajeng?

Nyami-warni kaliyan punika, Gusti Yésus badhé nilaraken para sakabatipun. Satata raga, Panjenenganipun mboten sesarengan malih kaliyan para sakabat. Nalika Panjenenganipun ngendikakaken badhé pepisahan, bab punika nuwuhaken raos bingungipun para sakabat. Para sakabat mboten mangretos punapa ingkang dipun kersakaken déning Gusti Yésus.

Pawartos badhé tindakipun Gusti Yésus ingkang badhé nilar para sakabat, mujudaken wekdal ingkang damel pameteg tumrap para sakabat. Dipun tilar sasampunipun ing saben wekdal dhateng pundia papan tansah sesarengan, sanès bab ingkang gampil dipun tampi. Satata *psikologis*, lelampahan makaten punika adamel mboten bingah lan ajrih.

Saged dipun tembungaken bilih para sakabat sami kécalan kekendelan, kepara ugi kanggé nindakaken bab ingkang leres. Para sakabat ingkang sadangunipun punika nggadhahi raos kemantepan ing manahipun, jalaran tansah dipun sarengi Gusti Yésus ingkang dipun anggep leres, sapunika dados mangu-mangu nalika badhé nindakaken satunggaling prakawis, malah sanadyan ing takeran ingkang alit pisan. Bab punika dipun uningani déning Gusti Yésus. Awit saking punika Panjenenganipun paring

kakiyatan dhateng para sakabat, supados sami kasagedaken nindakaken pandamel saé ingkang sampun kawulangaken sadangunipun punika.

Ukara ingkang kaemot wonten ing Injil Yokanan/ Yohanes pancen mboten gampil dipun raosaken. Kejawi *filosofis*, Injil Yokanan ugi kathah ngemu sanépan. Pangandikanipun Gusti Yésus ing ayat 16 kados-kados mbingungaken. Ing ngriku dipun serat, “Mung kari sadhéla kowe nuli bakal ora padha ndeleng marang Aku. Lan sadhéla engkas banjur bakal padha ndeleng marang Aku manèh.” Ayat punika nedahaken bilih ing satunggal sisih Gusti Yésus ngendika bilih para sakabat mboten badhé sumerep malih Panjenenganipun. Ananging ing sisih sanès dipun ngendikakaken bilih para murid badhé tetep sumerep Panjenenganipun. Ayat punika kepéngin nggambaraken kawontenaning Allah Tritunggal, patung-gilan ingkang mboten pinisah antawisipun Allah Sang Rama - Sang Putra - Sang Roh Suci. Ing ngriki Gusti nedahaken bab pakaryaning Roh Suci ingkang mitulungi para sakabat nglajengaken gesangipun.

Rawhipun Sang Roh Suci wonten ing gesangipun para pandhèrèkipun Gusti Yésus mratandhani timbalanipun Gusti supados semangat leladi tansah kalajengaken sanadyan sampun mboten sesarengan malih kaliyan Sang Kristus. Sanadyan sampun wonten sadèrèngipun rawuh ing Donya, Roh punika nandhesaken bilih Gusti Allah mboten naté nilar umatipun mlampah piyambakan ing satengahing kangèlan lan awrating tetarungan ing donya. Roh punika paring kekendelan tumindak ing satengahing raos mangu-mangu, sinarengan neguhaken kabingahan nenangi semangat kanggé gesang kanthi ndhatengaken bab ingkang utami kanggé mbangun gesang punika.

Pepisahan pancen nukulaken kasedhihan. Ananging punapa ingkang kalampahan ing gesangipun para sakabatipun Gusti Yésus saèstunipun sanès pepisahan, nanging tetep pepanggihan kanthi cara ingkang béda. Punika sababipun para sakabat katimbangan nindakaken pakaryan kanthi suka bingah. Kados ingkang dipun ngendikakaken déning Gusti Yésus piyambak, “Mangkono uga kowé samengko iya padha nandhang susah, nanging

Aku bakal nemoni kowé maneh temahan bakal padha bungah atimu lan ora ana wong siji-sijia kang bisa ngilangaké kabungahanmu iku.” (ay.22). Amin.

7. KIDUNG PAMUJI

KPKL 89: 1, 2 Pentékosta

1

Kalané Gusti sumengka karsa mlebet mring swargi
Sampun kagungan prasetya badhé paring roh suci
Ing dhinten pentékosta Gusti ngutus Roh Suci

2

Nèng ndalem suci sakabat mireng swara gumrubug
Roh suci ingkang wineca pra nabi sampun rawuh
ing dhinten pentékosta Gusti ngutus Roh Suci

8. PANDONGA SYAFAAT LAN PENUTUP

9. KIDUNG PAMUJI

KPJ 294: 1, 2 TYASKU MUGA KASOKANA

1

Tyasku muga kasokana, Rohé Hyang Ma suci,
Gusti kang asetya tuhu, wus paring prajanji.

Refr.:

Dhuh Pamarta kang sinalib,
kang mugè wontena Pentékosta
agung malih, mradini ing donya

2

Gusti, mugè Roh Paduka tansah tumedhaka
dhateng pasamwan Paduka, wah ing manah kula.

Refr.:

[ynw/tk]

Pakempalan Pandonga 8**PANGREKSANING ROH SUCI****Lelakoné Para Rasul 20:17-24****1. WEKDAL ENING****2. KIDUNG PAMUJI KPJ 96: 1, 2**

TYAS KITA DIMÈN SLAMANYA BUNGAH

1

Tyas kita dimèn slamanya bungah lan sukarena,
déné Sang Rama ing swarga nganggep putra mring kita.

Refr.:

Mara tansah abebungah saben dina antuk trang
Dalaning urip éndah apadhang, mara tansah dèn girang

2

Hyang Agung kang njangkung kita,
angreksa ing panggoda.

Sih-rahmatnya kang anglipur, paring kuwat-santosa.

*Refr.:***3. PANDONGA****4. KIDUNG PAMUJI KPJ 289: 1, 3**

SANG ROH SUCI MUGI PARENG

1

Sang Roh Suci mugé pareng anedhaki tyas kula,
dimèn atentrem rahayu, kapenuhan ing tresna.

Refr.:

Dhuh Gusti kang setya, Paduka kula ndelaken;
mugé pareng nedhakaken Roh Suci ing tyas kula.

Gusti, mugé nucèkaken tyas kula.

3

Mugi ngirid lampah kula manut pangrèh Paduka.
Paduka kula bektèni ngantos dugèng wekasan.
Refr.:

5. PAMAOSING KITAB SUCI

Lelakoné Para Rasul 20:17-24

6. WEDHARING PANGANDIKA**Pangreksaning Roh Suci**

Salah satunggaling tandha kadiwasaning tiyang inggih punika anggènipun purun mikiraken sesami. Mikiraken sesami ing ngriki maknanipun minangka pakaryan ingkang sinarengan katresnan dhateng tiyang-tiyang ingkang mbetahaken pitulungan. Wonten ing gesang padintenan wekdal punika, kathah tiyang ingkang nyingkiri saking tumindak ingkang makaten wau. Maneka warni alesanipun tiyang badhé éndha kanggé mujudaken katresnan dhateng sesami. Wonten ingkang alesanipun dèrèng gadhah wekdal, taksih repot, mboten wonten untungipun, lan alesan-alesan sanèsipun.

Mbabaraken katresnan dhateng sesaming agesang punika pancèn asring karaos repot. Wekdal, daya, pikiran malahan raos pangraos inggih tumut dipun kurbanaken. Pangraos sangsaya dipun kurbanaken nalika sumerep tiyang ingkang dipun pikiraken, dipun tulungi mboten nélakaken pamaturnuwun. Mboten sakedhik ingkang dipun tulungi malah males piawon, kadosdene pitembungan, “air susu dibalas dengan air ketuba.” Dèrèng malih nalika nyukani wekdal, daya, pikiran kanggé sesami kadangkala tiyang klentu ing panampi. Prakawis punika ingkang njalari tiyang milih mènèl utawi mboten migatosaken dhateng sesaminipun.

Gadhah pengalaman mboten dipun gatosaken, nampi pamales awon sanadyan sampun nandukaken kasaénan lan dipun tampi klentu, asring dipun alami ugi déning Rasul Paulus. Para Rasul 20: 17-24 nyariyosaken prakawis ingkang makaten. Ing sangajenging pinisépuh pasamuwan Efesus, Rasul Paulus nyariyosaken pengalamanipun.

Panjenenganipun sampun ngladosi Gusti lumantar pasamuwaniPun kanthi andhap asor. Salebeting paladosanipun, pacobèn-pacobèn dipun alami. Tiyang-tiyang Yahudi sami mengsahi lan gadhah sedy a badhé mejahi. Ing paladosan punika Rasul Paulus kathah nètèsakaken luh karena lelampahan-lelampahan ingkang damel sisah.

Repot, mboten dipun anggep, dipun tampik lan nampi pangancam dados kasunyatan ingkang dipun alami déning Rasul Paulus. Sanadyan makaten Rasul Paulus mboten kendhat anggènipun tansah mikiraken sesaminipun. Rasul Paulus kepéngin gesangipun migunani tumrap asanès. Rasul Paulus kepéngin supados sangsaya kathah tiyang ingkang saged ngraosaken Gusti lumantar paladosanipun. Ing wekdal lan papan pundia kémawon Rasul Paulus kepéngin tetep misungsungaken ingkang saé kagem Gusti lumantar paladosan dhateng sesami. Kalebet nalika piyambakipun kedah pepisahan kaliyan pasamuwan Éfésus karena nglajengaken lampah dhateng Yérusalèm. Lampahipun dhateng Yérusalèm punika karena karsanipun Roh Suci. Inggang maknanipun bilih sadaya gesangipun Rasul Paulus dipun aturaken dhumateng Gusti Allah lumantar Roh Suci ingkang ngreksa gesangipun.

Sanadyan Rasul Paulus mangretos bilih lampahipun dhateng Yérusalèm tanpa pepalang, piyambakipun tetep bidhal dhateng Yerusalem. Pakunjaran lan panyiksa sampun nengga, nanging Rasul Paulus wantun ngadhepi. Roh Suci ingkang ngreksa gesangipun Rasul Paulus nyagedaken wantun ngadhepi samukawis prakawis. Pangreksanipun Roh Suci punika ingkang njalari Rasul Paulus mboten migatosaken dhirinipun piyambak. Piyambakipun pitados bilih gesangipun sampun dipun temtokaken déning Gusti Allah kanggé neksèni Injil. Awit saking punika Rasul Paulus mratélakaken bilih piyambakipun badhé tetep ngladosi sanadyan badhé nanggal paladosan ingkang awrat.

Tansah mbabaraken katresnan dhateng sesamining agesang kados ingkang dipun tindakaken déning Rasul Paulus, dados patuladhan ingkang saé kanggé kita. Ing satengahing jagad ingkang mbetahaken pitulunganipun Allah, punika kita dipun timbali kanggé tumut mikiraken sesami kita. Roh Suci paring daya anyar, kaprigelan lan

kekendelan ngadhepi samukawis ingkang saged
kalampahan ing gesang punika. Amin.

7. KIDUNG PAMUJI KPJ 292: 1, 2

SANG ROH SUCI, ROHING KATRESNAN

1

Sang Roh suci, rohing katresnan,
nuntuna mring kula slaminya;
nyingkirna raos pasulayan,
amrih jagad tentrem raharja,
ngrukunken tyang kang cecongkrahan,
mbereg nilar tumindak dosa;
ngiyatken manah ingkang semplah.
Dhuh Gusti, nuntuna mring kula.

2

Dhuh Roh Suci, roh kasunyatan;
nunggila mring kula slaminya,
mrih babaring karsaning Allah
wah tobating tyang ambek-siya.
Labuh-labet sepi ing pamrih,
nglawan panindhes klayan sih;
tan ajrih pepalang - rubéda.
Dhuh Gusti, nunggila mring kula.

8. PANDONGA SYAFAAT LAN PENUTUP

9. KIDUNG PAMUJI KPJ 292: 3

SANG ROH SUCI, ROHING KATRESNAN

Dhuh Roh Suci, roh kaadilan, ngantia mring kula slaminya;
mbabar adiling Allah, kraharjan warata sumrambah.
Ngluwari tyang binanda dosa, nguculi jireting duraka,
ngayomi tyang ringkih wah papa.
Dhuh Gusti, nunggila mring kula

Pakempalan Pandonga 9**GESANG ING KASUCÈN****Lelakoné Para Rasul 20:17-24****1. WEKDAL ENING****2. KIDUNG PAMUJI KPJ 294: 1, 2**

TYASKU MUGA KASOKANA

1

Tyasku muga kasokana, Rohé Hyang Ma'suci,
Gusti kang asetya tuhu, wus paring prajanji.

Refr.:

Dhuh Pamarta kang sinalib, kang mugi wontena
Pentékosta agung malih, mradini ing donya

2

Gusti, mugi Roh Paduka tansah tumedhaka
dhateng pasamwan Paduka, wah ing manah kula.

*Refr.:***3. PANDONGA****4. KIDUNG PAMUJI KPJ 158: 1, 3**

DITANSAH PADHA BUNGAHA

1

Ditansah padha bungaha nampèni kabegjan swarga,
karana kita wong dosa ingentas saking antaka.

Refr.:

Tansah bungah ing patunggilané Gusti,
tansah bungah, wit sinung gesang sejati

3

Ditansah mantep pracaya, tan was-sumelang ing ati.
Tegen nyenyuwun, ndedonga, pasrah, wit Gustimu nganthi.

Refr.:

5. PAMAOSING KITAB SUCI

1 Pétrus 1:13-19

6. WEDHARING PANGANDIKA

Gesang Ing Kasucèn

Péntakosta minangka lelampahan Roh Suci ingkang nguwaosi lan maringi kakiyatan dhateng para tiyang pitados. Roh ingkang nguwaosi punika sinebat "suci" kanggé mbédakaken kaliyan roh-roh sanèsipun.

Lumantar Pentékosta, panguwaosing Roh Suci rawuh lan nguwaosi gesang kita. Roh Suci pinangka semangat, pambereg lan panyurung gesang kita. Nanging, punapa gesang kita sampun nyunaraken Roh Suci ingkang nguwaosi kita? Utawi, saged kalampahan roh panguwaos sanèsipun ingkang nembé nguwaosi kita?

Punapa ingkang badhé kalampahan menawi roh panguwaos sanèsipun ingkang nguwaosi kita? Kitab Suci ngandharaken menawi gesang dipun kuawosi déning roh panguwaos sanèsipun badhé adamel sawetahing gesang kita namung manut dhateng pepénginaning hawa nepsu (ay.14)

Mbok menawi bab punika saged kita gambaraken mekaten: ing sangajeng kita wonten gelas cacah kalih. Ingkang satunggal kadamel saking kristal sinarengan ukiran ingkang éndah. Awis, nanging ing lebetipun reged. Ketingal bilih gelas kasebat dangu mboten dipun isahi. Ingkang satunggal gelas plastik ingkang mirah reginipun, nanging ketingal resik. Menawi kita kepéngin ngombé, gelas pundi ingkang badhé kita ginakaken? Temtu badhé langkung milih gelas plastik ingkang resik. Gelas kadosa punapa méwahipun, menawi lebetipun reged, mboten wonten ginanipun kejawi namung dados pethètan kémawon.

Makaten ugi saben tiyang pitados saged kagambaraken kadosdéné "gelas kristal." Maknaning katitahaken mirib citra lan pasemonipun Gusti Allah adamel manungsa pindha gelas kristal. Nanging gelas kasebat reged karana mboten naté dipun isahi. Gusti Allah ngersakaken ngagem gelas kasebat. Awit saking punika Sang Kristus rawuh

saprelu nebus kita sarana rah ingkang awis, satemah kita dados kagunganipun ingkang inggil ajinipun (ay. 18, 19).

Minangka gelas kristal kagunganipun Gusti Allah, Gusti Allah ngersakaken kita dados pirantini-Pun, dados lantaraning ”toya gesang” dhateng tiyang-tiyang ing sakiwa tengen kita. Nanging bab punika badhé kepambeng menawi kita mboten naté ngresiki lebu ingkang ngregedi manah lan gesang kita. Ngèngingi bab punika mbokbilih kita celathu, ”Rak Gusti Yésus sampun nebus kita ta?” Leres. Pancèn Gusti Yésus sampun nebus dosa kita. Ananging kita badhé reged malih nalika kita mboten mituhu dhumateng karsani-Pun.

Supados saged dados gelas kristal ingkang dipun agem déning Gusti, kita kedah gesang ing salebeting kasucèn. Sampun ngantos hawa nepsu nguwaosi lan ngregedi manah. Gusti ngersakaken kita suci wonten ing sadaya babaganing gesang. Mboten namung wonten ing salebeting pasamuwan, ananging ugi wonten ing papan panyambut damel, lan temtu kémawon ugi ing salebeting brayat. Tembung ”suci” tegesipun pinisah utawi béda. Gesang kita kedah kapisahaken, minangka pethingan kagem kamulyaning Gusti. Kita kedah béda saking cakriking gesang kadonyan. Gesang ing kasucèn punika kedah kalampahan, sanès pilihan. Gusti ngendika, ”Sira padha dadia suci, jalaran Ingsun iki suci.” (ay. 16)

Wekdal punika kita pitaken dhateng dhiri kita piyambak-piyambak, punapa wonten ”rereged” ingkang taksih ngembet ing manah kita? Wujuding rereged kasebat saged arupi ngendhem sengit, kanepson, adrenging manah badhé ngrisak, sedyaning manah ingkang awon, utawi pakulinan ing salebeting dosa ingkang taksih katindakaken. Kita kedah asring ngresiki manah kita. Adamel manah tetepa murni, supados Gusti tansah karsa ngagem kita dados lantaraning berkahi-Pun. Émanipun, menawi kita namung dados gelas kristal ingkang reged, éndah sinawang nanging tanpa gina. Tumrap bab punika, sumangga kita nyenyuwun supados Roh Suci nyagedaken kita gesang suci kadosdéne ingkang dipun kersakaken Gusti Allah. Amin.

7. KIDUNG PAMUJI KPKL 89**Pentekosta****1**

Kalané Gusti sumengka, karsa mlebet mring swargi
Sampun kagungan prasetya badhé paring roh suci
Ing dinten Pentékosta Gusti ngutus Roh Suci

2

Nèng ndalem suci sakabat mireng swara gumrubug
Roh suci ingkang wineca pra nabi sampun rawuh
ing dinten Pentékosta Gusti ngutus Roh Suci

8. PANDONGA SYAFAAT LAN PENUTUP**9. KIDUNG PAMUJI KPKL 133****Pamarta Kula****1**

Aku duwé Pamarta, lah saiba begjaku
Aku dadi kagungané, wah Gusti ya duwèkku.

Refr.:

Duwèkku, duwèkku, Gusti Yésus Pamartaku
Sun dadya kagungannya

2

Saka ing kitab Injil, sun antuk warta tuhu
Lamun Gusti Yésus Kristus, dadi Juru slametku.

Refr.:

[asp/tk]

Pakempalan Pandonga 10**NROBOS TÉMBOK****Lelakoné Para Rasul 2:1-13****1. WEKDAL ENING****2. KIDUNG PAMUJI KPJ 95****TANSAH DAKRANGKUL SALIBÉ****1**

Tansah dak rangkul salibé Gusti kang agung tresnané
sarta dhangan dakungsèni, dakrangkul salibé.

Refr.:

Dakrangkul salibé, dakrangkul salibé,
yéku margining sih rahmat, dakrangkul salibé.

2

Yèn aku kabidhung susah, ing ati rasané lesah.
mesthi malih dadi bungah, yèn ngrangkul salibé.

Refr.:

Dakrangkul salibé, dakrangkul salibé,
yéku margining sih rahmat, dakrangkul salibé.

3. PANDONGA**4. KIDUNG PAMUJI KPJ 295: 1, 2****WIT SANG ROH SUCI****1**

Wit Sang Roh Suci, kula kasagedna,
martosken Injil adi Kraton Swarga.
Wit Sang Roh Suci, kula sinung daya,
neksèni Yésus Gusti, Sang Pamarta.

2

Wit Sang Roh Suci, kula wicaksana,
wijang nerangaken sabda karsèng Allah.

Wit Sang Roh Suci, kawula sembada,
Nglampahi gesang tansah lembah-manah.

5. PAMAOSING KITAB SUCI

Lelakoné Para Rasul 2:1-13

6. WEDHARING PANGANDIKA

Nrobos Témbok

Maos lelampahaning Pentékosta adamel kita badhé alok: ngéram-éramaken! Cobi dipun penggalihaken, minangka patunggilan ingkang prasaja, tiyang-tiyang Galiléa ingkang tegesipun kelompok pinggiran, dumadakan saged wicantenan basa manca! Minangka kelompok pinggiran, kita saged nginten, pawiyatanipun inggih mboten inggil. Pramila, kasagedanipun olah basa, mbingungaken tiyang kathah. Temahan wonten ingkang mastani bilih piyambakipun mendem (ay. 13). Sampun temtu kémawon panganggep punika lepat, sabab tiyang mendem sagedipun ngomyang, nanging mboten sami dipun mangretosi déning tiyang sanès punapa tegesipun. Ananging tiyang kathah sami mangretos punapa ingkang dipun andharaken déning tiyang-tiyang Galiléa wau (ay. 8).

Mboten namung punika kémawon, Pétrus ingkang nggadhahi raos ajrih, dumadakan inggih gadhah keken-
delan ingkang ngédab-édabi. Kita kèngetan nalika piyambakipun ngetutaken wekdal Gusti Yésus dipun adili, piyambakipun sélak menawi dados muridipun Gusti Yésus krana ajrih. Nanging kedayan déning panguwaosing Sang Roh Suci piyambakipun tangi lan ngandharaken pangandika kanthi suwanten sora (PR 2:14). Tembung "sora" nedahaken kadospundi kekendelanipun Pétrus, sabab piyambakipun ngandharaken pangandika ing satengahing tiyang kathah ingkang sami mahargya Pentékosta.

Punapa ingkang saged kita tingali saking lelampahan Pentékosta mboten namung bab lelampahan ingkang ngéram-éramaken ingkang njalari para murid ngalami éwah-éwahan kémawon. Ananging kita ugi saged ningali panguwaosing Roh Suci ingkang melok ingkang ndadosaken para murid kadadosaken sami kendel lan mboten dados

jago kandhang. Sakdèrèngipun para murid punika namung dados kelompok ingkang winates namung ing patunggilanipun piyambak kémawon, ananging lajeng ngalami éwah-éwahan dados kelompok ingkang tinarbuka. Ingkang suwaunipun ndedonga piyambak ing griya, dados tiyang ingkang medal saking griya lan martosaken pakaryan-pakaryan ageng ingkang dipun tindakaken déning Gusti Allah. Awit panguwaosing Roh Suci para murid saged nrobos témbok-témbok ingkang kandel ingkang sadangunipun punika nyukani raos aman ingkang semu dhateng para murid.

Saking bab punika kita saged mratélakaken bilih Pentékosta inggih lelampahan medalipun manungsa saking kapentinganing dhiri pribadi. Jalaran kapenti-nganing dhiri pribadi punika ingkang damel témbok, sabab namung mikiraken dhirinipun piyambak, sanès kaluhuranipun Allah. Nanging pakaryaning Roh Suci damel éwah-éwahan tumrap para murid ingkang lajeng sadhar bilih gesang punika kagem nguhuraken Gusti Allah. Punika ingkang ndadosaken para murid saged sami kendel lan rila ngurbanaken dhiri kanggé martosaken pawartos kabingahan-Injil dhateng sadaya tiyang saking sadaya bangsa lan basanipun. Inggih punika ingkang adamel Injil tinampi sumebar ing saindenging bumi, kalebet ing papan kita.

Sawetawis wekdal salajengipun, patunggilan Kristen ingkang kawangun sarana lelampahan Pentékosta tuwuh ngrembaka dados ageng. Gréja éngga dinten punika mahargya Pentékosta. Nanging, ing satengahing pahargyan punika, taksih kathah pasamuwan ingkang lampahipun kangèlan karena dipun tutaken déning wewayangan ingkang ngajrih-ajrihi. Tanpa sadhar, bab punika ndadosaken gréja wangsul malih dados patunggilan ingkang kacancang wonten ing dhirinipun piyambak. Wonten sawetawis tiyang ingkang damel témbok inggil ngudi kawilujengan dhirinipun piyambak. Punika mratandhani bilih gréja nembé dados patunggilaning para rasul sadèrèngipun Péntakosta, patunggilan ingkang namung nengenaken dhirinipun piyambak. Gréja asring rumaos kakiyatan ing sanjawining pasamuwan nembé ngancam piyambakipun.

Mbok menawi kita prelu wiwit ngétang sepinten kathahipun gréja ingkang dipun tindhes déning péhak sanjawining gréja lan sepinten kathahipun gréja ingkang pecah karana prakawis saking nglebetipun piyambak.

Gréja sakelangkung kuwatos karana dipun tutaken déning wewayanganipun ingkang damel ajrih piyambak. Menawi punika ingkang kelampahan, kita prelu nguwuh nyenyuwun Roh Suci supados nguwaosi gesanging pasamuwan. Pakaryaning Roh Suci punika ingkang badhé damel kita wantun nrobos témbok inggil lan kandel, supados makarya lan sesrawungan kaliyan para tiyang sanès ing sakiwa-tengen kita. Kanthi mekaten sadaya tiyang ngraosaken kadospundi éndahing ”pakaryan-pakaryani-Pun Allah” tumrap gesanging jagad. Amin.

7. KIDUNG PAMUJI KPKL 88

Panyuwun ing Dinten Pentékosta

1

Dhuh Roh Suci mugé pareng anedhaki tyas kula
Dimèn atentrem rahayu kapenuhan ing tresna

Refr.:

Dhuh Gusti kang setya Tuwan kang kula ndelaken
Mugé pareng nedhakaken Roh Tuwan ing tyas mami
Gusti mugé nucèkaken tyas mami

2

Mugé-mugé cahya Tuwan amadhangna tyas kula
Pepetenging dosa mugé binirata sadaya.

Refr.:

Dhuh Gusti kang setya Tuwan kang kula ndelaken
Mugé pareng nedhakaken Roh Tuwan ing tyas mami
Gusti mugé nucèkaken tyas mami

8. PANDONGA SYAFAAT LAN PENUTUP

9. KIDUNG PAMUJI KPJ 125:1**Lamun Kula Mlampah**

Lamun kula mlampah nèng margining Allah,
kula sèstu ngraosken bingah.
Kula yakin èstu, Gusti nuntun tamtu
mring tyang kang pitados satuhu.
Mung sawiji kabegjan sejati,
nggih pitados mring Gusti wah manut lan bekti.

[asp/tk]

